

פרשת ואתחנן

(א) * ואתחנן אל יי בעת ההיא לאמר. אדניי ידוד אתה החלות להראות את עבדך וגו'. ר' יוסי פתח, ב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל יי. ת"ח, כמה הוא חילא תקיפא דאורייתא, וכמה הוא עלאה על כלא. דכל מאן דאשתדל באורייתא, לא דחיל מעלאי ותתאי. ולא דחיל מערעורין בישין דעלמא. בגין דאיהו אחיד באילנא דחיי, ואכיל מניה בכל יומא.

(ב) דהא אורייתא אוליף ליה לב"נ, * למיהך בארח קשוט. אוליף ליה עיטא היך יתוב קמי מאריה. ב ואפילו יתגזר עליה מותא, כלא יתבטל ויסתלק מניה, ולא שריא עלוי. וע"ד ג בעי לאשתדלא באורייתא יממא ולילי, ולא יתעדי ד מנה, הה"ד א והגית בו יומם ולילה. ואי אעדי מיניה אורייתא, או אתפרש מנה, כאלו אתפרש מן חיי.

(ג) [א] ת"ח, עיטא דב"נ כד איהו סליק בליליא על ערסיה, בעי לקבלא עליה עול מלכותא דלעילא, בלבא שלים. ולאקדמי ה למימסר גביה פקדונא

חלופי גרסאות

א ל"ג למיהך. ב מוסיף לבטלא היא גורה דאפילו. ג מוסיף עיטא דב"נ בהאי עלמא דבעי. ד מניה. ה למיסר.

מסורת הזהר

(א) פנחס רמג צ"ט. (ב) (ישעיה לח) הקסה"ו קמד צ"א. (ג) (יהושע א) בשלח יב צ"ח.

דרך אמת א] ע"ל ס"פ במדבר וסוף פרשת שלח.

והגית בו יומם ולילה

הסולם

מאמר

לו עצה איך לשוב לפני אדונו, ואפילו מות נגזר עליו, הכל מתבטל ומסתלק ממנו, ואינו שורה עליו. וע"כ צריך לעסוק בתורה יומם ולילה, ולא יסור ממנה. ז"ש והגית בו יומם ולילה. ואם מסיר ממנו התורה, או שנפרד ממנה, הוא כאלו נפרד מן החיים.

(ג) ת"ח עיטא דב"נ וכו': בוא וראה, עצה לאדם. כשהוא עולה על מטתו בלילה, צריך לקבל עליו עול מלכות שמים בלב שלם, ולהקדים למסור אליו פקדון הנפש. והעמידהו, משום

(א) ואתחנן אל ה' וגו': ר' יוסי פתח, ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'. בוא וראה כמה חזק כח התורה, וכמה היא עליונה על הכל. כי כל מי שעוסק בתורה אינו ירא מעליונים ותחתונים, ואינו ירא מהמקרים הרעים שבעולם, משום שהוא אחוז בעץ החיים, שהוא התורה, ואוכל ממנו בכל יום.

מאמר והגית בו יומם ולילה
(ב) דהא אורייתא אוליף וכו': כי התורה מלמדת את האדם ללכת בדרך האמת, מלמדת (דפו"י דף ר"ס ע"א)

* בדפו"י כתבו: פרשת אלה הדברים הוא בפרשת בלק כי שם ביתו וכך הסכימו הקדמונים (וזה בבלק מן אות כ"ט עד אות קל"ג).

דנפשיה. והא אוקמוה, בגין דכל עלמא טעמין טעמא דמותא, דהא אילנא דמותא שריא בעלמא, וכל רוחי דבני נשא נפקין, וסלקין ו ואתמרון גביה. ובגין דאינון בפקדונא, כלהו תייבין לאתרייהו.

(ד) ת"ח, כד אתער רוח צפון בפלגות ליליא, וכרוזא נפיק. ז וקב"ה אתי לגנתא דעדן לאשתעשעא ברוחיהון דצדיקייא, כדין ח מתערי כל בני מטרוניתא, וכל בני היכלא, לשבחא ליה למלכא קדישא. וכדין כל אינון פקדונין דרוחין דאתמסרון בידה, כלהו אתיב למאריהון. ורובא דבני עלמא מתערין בההיא שעתא, והא פקדוניה ט דכלהו אתיב לגבייהו.

(ה) אינון דבני היכלא עלאה קיימי בקיומייהו, מתערי י משתדלי בתושבחתא דאורייתא, כ ומשתתפי בכנסת ישראל, עד דנהיר יממא. ז כד אתי צפרא, היא, וכל בני היכלא ט דמלכא כלהו אתיין לגבי מלכא קדישא, ואינון אקרון נ בנין דמלכא ומטרוניתא. והא אוקמוה.

(ו) כד אתי צפרא, בעי לנקאה גרמיה בכלא, ולמיון זייניה, לאשתדלא עם מלכא קדישא, דהא בליליא אשתדל במטרוניתא. השתא אתיא עם מטרוניתא, לזווגא לה עם מלכא.

(ז) אתי לבי כנישתא, מדכי גרמיה בקרבנין, משבח בתושבתתייהו דדוד ט מלכא. אחיד תפילין ט ברישיה, וציצית בגדפיה, אומר תהלה לדוד.

חלופי גרסאות

ו ואתמסרון. ז אתער קב"ה בגנתא. ח מתכווני. ט כלהו לגבייהו ולי"ג אתיב. י ומשתדלי בתושבחתא באורייתא. כ עד דנהיר יממא ומשתתפי בכ"י. ל מוסיף כדין כד. מ ל"ג דמלכא. נ בני היכלא דמלכא בגין דקב"ה והא. ס ל"ג מלכא אחיד. ע מוסיף בידיה וברישיה.

חצות לילה

הסולם

מאמר

עומדים בקיומם, ומתעוררים ועוסקים בתושבחות התורה, ומתחברים עם כנסת ישראל, שהיא המלכות, עד שמאיר היום, כשבא הבוקר, הוא, וכל בני היכל המלך כולם באים אל המלך הקדוש, ז"א. והם נקראים, בני המלך והמלכה, וכבר העמידוהו.

(ו) כד אתי צפרא וכ"י: כשבא הבוקר צריך לנקות את עצמו בכל. הן נקיות הגוף והן נקיות הנפש, ולהודיין בזיון שלו. דהיינו בציצית ותפילין, להשתדל עם מלך הקדוש, ז"א, כי בלילה השתדל בהמלכה, עתה בבוקר, בא עם המלכה לחבר אותה עם המלך.

(ז) אתי לבי כנישתא וכ"י: בא לבית הכנסת, מטהר את עצמו באמירת הקרבנות, משבח בתשבחותיו של דוד המלך. אחז תפילין בראשו, ציצית בכנפי בגדו, אומר תהלה לדוד. והרי העמידו, המתפלל תפלה לפני אדונו, צריך לעמוד בתפלה כמו מלאכים העליונים, להתחבר

משום שכל אדם טועם בלילה טעם המות, כי אילן המות שורה בעולם, שהוא המלכות, וכל רוחות בני אדם יוצאים ועולים ומסתתרים אצלו. אצל המלכות. ומשום שהם נתנים בפקדון, כולם חוזרים אח"כ למקומם.

מאמר חצות לילה

(ד) ת"ח כד אתער רוח צפון בחצות לילה, והכרח כשמתעורר רוח צפון בחצות לילה, והכרח יוצא. והקב"ה בא לגן עדן להשתעשע ברוחות הצדיקים, או מתעוררים כל בני המלכה וכל בני היכל לשבח את המלך הקדוש, ז"א, ואז כל אלו הפקדונות של הרוחות שנמסרו בידה של המלכות, כולם מחזרת לבעליהם. ורוב בני העולם נעורים משינתם בשעה ההיא. ופקדונות של כולם מוחזרים להם.

(ה) אינון דבני היכלא וכ"י: אלו שהם מבני היכל העליון, דהיינו עובדי השי"ת,

(דפו"י דף ר"ס ע"א)

ואתחנן

והא אוקמוה, צלי צלותא קמי מאריה, בצלותא בעי למיקם, פ כגוונא דמלאכי עלאי, לאתחברא בהדיהו, דאינון אקרונ העומדים, כד"א, ד ונתתי לך מהלכים בין העומדים. ולכוונא רעותיה קמי מאריה, ויתבע בעותיה.

ח ת"ח, בשעתא דב"נ קאים בפלגות ליליא מערסיה, לאשתדלא באורייתא, כרוזא קארי עליה ואמר, ה הנה ברכו את יי כל עבדי יי העומדים בבית יי בלילות. השתא כד איהו קאים בצלותא קמי מאריה, ההוא כרוזא קארי עליה ואמר, ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה.

ט בתר דמסיים צלותא ברעו ז קמי מאריה, הא אוקמוה, דבעי פ למימסר נפשיה ברעותא דלבא, לההוא אתר דאצטרין. וכמה עיטין אית ליה לבר נש בכלא. * ובשעתא דצלותא ו קיימא, כל אינון מלין דאפיק בר נש מפומיה בההיא צלותא, כלהו סלקין לעילא, ובקעין ו אורין ורקיעין, עד דמטו לההוא אתר דמטו ומתעטרו ברישא דמלכא, ועביד מנייהו עטרה. והא אוקמוה חברייא, צלותא דבעי ב"נ לקב"ה, לכוונא דיהא ת צלותא תחנונים. מנלן. ממשה, דכתיב ואתחנן אל יי. דא איהו צלותא מעליא.

י ת"ח, מאן דקאים בצלותא, בעי לכוונא רגליו, ואוקמוה. ובעי לחפיא רישיה, כמאן * דקאים קמי מלכא. ובעי ב למכסייה עיניו, בגין דלא יסתכל בשכינתא. ובספרא דרב המנונא סבא אמר, מאן דפקח עיניו בשעתא דצלותא, או דלא מאיך עיניו בארעא, אקדים עליה מלאך המות, וכד תיפוק

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ד (זכריה ג) וירא ל צ"א. ח (תהלים קלד) פ בזוגא. צ וקאים בעיסא. ק למיסר. ו סיימא. ו רקיעין וליג אורין. ת צלותיה. א דיתב. תולדות ח צ"ג. ב לאסתמא.

חצות לילה

הסולם

מאמר

עד שמגיעים למקום שמגיעים, (כח"ש) לעיל ויקהל אות ק"ל בהסולסו ומתעטרות בראש המלך. ועושה מהם עטרה. והרי העמידו החברים, התפלה שמבקש האדם להקב"ה צריך לכוון שתהיה תפלת תחנונים. מאין לנו זה. ממשה, שכתוב, ואתחנן אל ה'. זו היא תפילה טובה.

מאמר בעי למכסייה עיניו דלא יסתכל בשכינתא י ת"ח מאן דקאים וכו': בוא וראה מי שעומד בתפלה, צריך ליישר רגליו, וכבר העמידו, וצריך לכסות ראשו כמי שעומד לפני המלך. וצריך לכסות עיניו, כדי שלא יסתכל בהשכינה. ובספרו של רב המנונא סבא אמר, מי שפותח עיניו בשעת התפלה, או שאינו משפיל עיניו לארץ, מקדים עליו מלאך המות. וכשנפשו יוצאת, דהיינו בשעת פטירתו מן העולם

להתחבר עמהם, שהם נקראים העומדים. כמ"א, ונתתי לך מהלכים בין העומדים. וצריך לכוון רצונו לפני אדונו, ויבקש בקשתו. ח ת"ח בשעתא דב"נ וכו': בוא וראה, בשעה שהאדם קם בחצות לילה ממטתו, לעסוק בתורה. כרוז קורא עליו ואומר, הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות. עתה בבוקר, כשהוא עומד בתפלה לפני אדונו, הכרוז ההוא קורא עליו ואומר, ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה.

ט בתר דמסיים צלותא וכו': אחר שגומר תפלתו ברצון לפני אדונו, הרי העמידו, שצריך למסור נפשו ברצון הלב, לאותו מקום שצריך, דהיינו למלכות. וכמה עצות יש לאדם בכל דבר. ובשעה שהוא נמצא בתפלה, כל אלו המלים שהאדם מוציא מפיו בתפלה ההיא, כולם עולים למעלה ובוקעים איריים ורקיעים, (דפו"י דף ר"ס ע"א * דף ר"ס ע"ב)

נפשיה, לא יסתכל בנהירו דשכינתא, ולא ימות בנשיקה. מאן דמזלזל בשכינתא מתזלזל הוא בהוא שעתא דאצטריך ביה, הה"ד, ה כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו.

יא) האי מאן דאסתכל בשכינתא, בשעתא דאיהו מצלי. והיך יכיל לאסתכלא בשכינתא. אלא לינדע דודאי שכינתא קיימא קמיה, הה"ד, ה ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, דתמן שארי שכינתא. בג"כ לא בעיא למהוי חוצץ בינו ובין הקיר, ואוקמוה.

יב) מאן דקאים בצלותא, בעי לסדרא שבחא דמאריה בקדמיתא, ולבתר יתבע בעותיה. דהא משה הכי אמר בקדמיתא, אתה החלות וגו'. ולבסוף אעברה וגו'. ר' יהודה אמר, מאי שנא הכא דכתיב אדניי בקדמיתא, באל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, ולבסוף ידו"ד, וקרינן אלהי"ם. אלא סדורא הכי הוא מתתא לעילא, ולאכללא מדת יום בלילה, ומדת לילה ביום ולזווגא כלא כחדא כדקא יאות.

יג) ה אתה החלות להראות את עבדך. מאי שירותא הכא. אלא ודאי משה שירותא הוה בעלמא, למהוי שלים בכלא. ואי תימא יעקב שלים הוה, ואילנא אשתלים לתתא כגוונא דלעילא. ה הכי הוא ודאי, אבל מה דהוה למשה, לא הוה לב"נ אחרא, דהא אתעטר בשלימו יתיר, בכמה אלף ורבבן

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ג דודאי. ד ל"ג הכי הוא ודאי.

ו) (ש"א ב) ויהי רסט צ"א. ז) (ישעיה לח) לעיל אות א צ"ב. ח) שמות סו צ"ה.

מאמר

הסולם

בעי למכסייה עיניו ולא יסתכל בשכינתא

השינוי כאן שכתוב תחילה אדני, באלף דלת נו"ן יוד, ולבסוף הויה שאנו קוראים אליקים. דהיינו אדני הויה אתה החילות וגו'. ומשיב. אלא הסדר כך הוא ממטה למעלה, כי אדני הוא מלכות, הו"יה הוא ז"א, ואמר כך כדי לכלול מדת יום בלילה ומדת לילה ביום ולחבר הכל יחד כראוי. מדת יום הוא ז"א, ומדה לילה הוא מלכות.

מאמר אתה החלות להראות וגו'

יג) אתה החלות להראות וגו': שואל איזו התחלה היא כאן, שאמר אתה החלות. ומשיב, אלא ודאי משה היה התחלה בעולם, להיות שלם לגמרי. ואם תאמר יעקב היה שלם ותחילה למשה שהאילן שהוא ז"א, נשלם בו למטה כעין של מעלה, כי היו לו י"ב בניו, כנגד י"ב גבולים דו"א, וע' נפש, כנגד ע' ענפין שבאילן העליון, שהוא ז"א, כך הוא ודאי, אבל מה שהיה למשה, לא היה לאדם אחר, כי נחעטר

העולם, לא יסתכל באור השכינה, ולא ימות בנשיקה. מי שמזלזל בשכינה, הוא מזלזל בשעה שנצרך לה, ז"ש, כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו.

יא) האי מאן דאסתכל וכו': אתה אומר, מי שמסתכל בשכינה בשעה שהוא מתפלל. ואיך יכול להסתכל בשכינה. ומשיב, אלא לדעת אשר ודאי השכינה עומדת לפניו בשעת תפלתו, וע"כ אסור לו לפתוח עיניו. ז"ש ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, כי שם שרתה השכינה. משום זה צריך שלא יהיה דבר חוצץ בינו ובין הקיר בשעת תפלתו. והעמידוהו.

יב) מאן דקאים בצלותא וכו': מי שעומד בתפלה, צריך תחילה לסדר שבחו של אדונו ואח"כ להתפלל תפלתו. כי משה כך אמר בתחילה, אתה החילות וגו', ולבסוף אמר תפלתו, אעביה נא וגו'. ר' יהודה אמר, מהו (דפו"י דף ר"ס ע"ב)

מישראל, באורייתא, במשכנא, בכהנין, בליואי, ה בתריסר שבטין, רברבין ממנן עליהו, ו בשבעין סנהדרין. הוא אשתלים בגופא שלים. אהרן לימינא, נחשון לשמאלא, הוא בינייהו.

יד) בגין כך את גדלך, מימינא, דא אהרן. ואת ידך החזקה, משמאלא, דא נחשון. והא אתמר. בג"כ משה שירותא בעלמא הוה. ואי תימא מאן הוה סיומא. ז סיומא מלכא משיחא ה הוא, דהא כדין ישתכח שלימו בעלמא, מה דלא הוה כן לדרי דרין. בההוא זמנא ישתכח שלימו לעילא ותתא, ויהוין עלמין כלהו בזווגא חד, כדין כתיב טו) ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד.

טו) ויאמר יי אלי רב לך אל תוסף וגו'. אמר ר' חייא, איל קביה למשה, משה, רב ט לך דאזדווגת בשכינתא, מכאן ולהלאה אל תוסף, רבי יצחק אמר, רב לך בנהירו דשמשא דהוה גבך, אל תוסף, דהא זמנא דסיהרא מטא, וסיהרא לא יכיל לאנהרא, עד דיתכניש שמשא. אבל וצו את יהושע וחזקה ואמצהו. אנת דהוא שמשא, בעי לאנהרא לסיהרא, והא אתמר.

טז) ואתם הדבקים ביי אלהיכם וגו'. ר' יוסי אמר ז) אשרי העם שככה לו וגו'. זכאה עמא, דקב"ה בחר בהו מכל עמין. עכרים, וסליק לון לעדביה, ובריך לון בברכתא דיליה בברכתא דשמיה, הדא הוא דכתיב טז) כי הם זרע ברך יי, ברך יי ממש.

יז) תא חזי, כל שאר עמין דעלמא, יהב לון קב"ה לרברבי ממנן,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט) (זכריה יד) תרומה מח צ"ת. י) ח"ג. פנחס גה צ"א. כ) ב"ב קו צ"א. ל) (תהלים קמד) הקסה"ז. נ צ"ג. ט) (ישעיה סא) ויקהל קמו צ"ה.

ה בשבטין ברברבי; בשבעין ברברבי. ו ל"ג בשבעין סנהדרין. ז מוסיף דהא משה שירותא הוה סיומא. ח ל"ג הוא. ט מוסיף לך אל תוסף. י ל"ג עכרים.

אתה החלות להראות וגו'

הסולם

מאמו

חייא, אמר לו הקב"ה למשה, משה, רב לך שנתחברת בשכינתא, מכאן ולהלאה, אל תוסף. רבי יצחק אמר, רב לך באור השמש שהיה אצלך, אל תוסף כי הגיע זמן הלבנה, שהיא יהושע, והלבנה אינה יכולה להאיר עד שיאסף השמש. אבל, וצו את יהושע וחזקה ואמצהו. אתה, שהוא השמש, צריך להאיר אל הלבנה. וכבר למדנו.

טז) ואתם הדבקים בח' וגו': ר' יוסי אמר, אשרי העם שככה לו וגו'. אשרי העם שהקב"ה בחר בהם מכל העמים עכרים, והעלה אותם לגורלו, וברך אותם בברכתו בברכת שמו, ז"ש כי הם זרע ברך ה'. ברך ה' ממש. דהיינו ברכת שמו.

יז) תא חזי כל וכו': בוא וראה, כל שאר העמים שבעולם מסר אותם הקב"ה לשרים ממונים השולטים עליהם. וישראל אחז אותם הקב"ה

נתעטר ביתר שלמות, בכמה אלפים ורבות מישראל, בתורה, במשכן, בכהנים ובלוים, בייב שבטים, בייב נשיאים הממונים עליהם, בע' סנהדרין, והוא נשלם בגוף שלם, שה"ט תפארת הכולל ימין ושמאל, כי אהרן היה לימינו, נחשון לשמאלו, והוא ביניהם.

יד) בגין כך את וכו': משום זה, כתוב, אתה החלות להראות את גדלך, היינו מימין שוהו אהרן. ואת ידך החזקה היינו משמאל, שוהו נחשון. וכבר למדנו. וע"כ משה היה התחלה בעולם, ולא יעקב. ואם תאמר מי הוא הסיום, וחשיב, מלך המשיח הוא הסיום, כי אז תמצא שלמות בעולם, מה שלא היה כן לדורי דורות. בעת ההיא תמצא שלמות למעלה ולמטה, ויהיו כל העולמות בזווג אחד. אז כתוב, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

טו) ויאמר ה' אלי רב לך וגו': א"ר

(דפו"י דף ר"ס ע"ב)

כ דשלטין עלייהו. וישראל אחיד לון קודשא בריך הוא לעדביה, לחולקיה, לאתאחדא ביה ממש. ויהיב לון אורייתא קדישא, בגין לאתאחדא בשמיה, (* וע"ד ואתם הדבקים ביי, ולא בממנא אחרא כשאר עמין, והא אוקמוה בכמה אתר.

יח) וידבר יי אליכם מתוך האש קול דברים אתם שומעים וגו'. א"ר אלעזר, האי קרא אית לאסתכלא ביה, קול דברים, מאי קול דברים. אלא קול דאקרי דבור, דכל דבורא ביה תליא. וע"ד כתיב, וידבר ה' אליכם, דהא דבור באתר דא תליא, להאי אקרי קול דברים. יט) אתם שומעים, דשמיעה לא תליא אלא בהאי. בגין דשמיעה בדבור תליא. ובג"כ אתם שומעים. והא אוקמוה, ורצע אדוניו את אזנו במרצע, בגין דפגים אתרא דאקרי שמיעה, והוא דבור והוא שמיעה. כ) קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים. מאי ותמונה. כד"א ותמונת יי יביט. ד"א ותמונה, דא קול פנימאה, דלא הוה מתחזי כלל. זולתי קול, דא קול אחרא דקאמרן. ותמונה, אמאי אקרי הכי. בגין דכל תקונא דגופא מיניה נפקא. כא) ואי תימא אחרא אקרי הכי נמי. אין. דהאי אחרא תקונא דלתתא

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

נ) וישב פב צ"ה. תק"ח צו ט"ג שי"א. ט) (שמות כא) כי תשא כד צ"ש. ט) (במדבר יב) משפטים קלא צ"ס.

קול דברים

הסולם

מאמר

שהוא משום שפגם המקום שנקרא שמיעה, והיינו דבור והיינו שמיעה.

הקב"ה לגורלו ולחלקו להתאחד בהם ממש, ונתן להם התורה הקדושה, כדי להתאחד בשמו, וע"כ, ואתם הדבקים בה, ולא בממונה אחר כשאר העמים, וכבר העמידוהו בכמה מקומות.

כ) קול דברים אתם וגו': קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים. שואל, מהו ותמונה. ומשיב, הוא כש"א ותמונת ה' יביט, שהיא המלכות, שזה נאמר רק בשבחו של משה, שהיה מסתכל באספקלריא, המאירה, שהוא ז"א, וע"כ ותמונת ה' יביט, שהיא המלכות, המגלה את הויה. פירוש אחר, ותמונה, זה הוא קול פנימי, דהיינו בינה, שלא היתה נראית כלל אפילו למשה, זולתי קול, זה קול אחר, חיצוני, שאמרנו, דהיינו המלכות הנקראת קול דברים. ותמונה, למה נקראת הבינה תמונה. ומשיב, משום שכל תקון הגוף, שהוא ז"א, המכונה גוף, דהיינו ציור ו"ב ו"ב גבולים, וע' ענפין וכו'. יוצא ממנה מן הבינה.

מאמר קול דברים

יח) וידבר ה' אליכם מתוך האש וגו': א"ר אלעזר, מקרא הוה יש להסתכל בו. אומר קול דברים, מהו קול דברים. ומשיב, אלא שפירושו, קול הנקרא דבור, שכל הדבור תלוי בו. קול הוא ז"א, ודבור היינו המלכות, אלא כיון שהדבור תלוי בקול, ע"כ נקראת המלכות קול דברים. וע"כ כתוב, וידבר ה' אליכם מתוך האש, כי דבור תלוי במקום זה, במלכות הנקראת אש, וזו המלכות, נקראת קול דברים. יט) אתם שומעים: כי שמיעה אינה תלויה אלא בזו, במלכות, משום ששמיעה תלויה בדבור, ומשום זה כתוב, אתם שומעים. וכבר העמידוהו, ורצע אדוניו את אזנו במרצע. (דפו"י דף ר"ס ע"ב * דף רס"א ע"א)

כא) ואי תימא אחרא וכו': ואם תאמר, אחר, דהיינו המלכות, נקרא גם כן תמונה, ולמה נקראת

מיניה נפקא, ובג"כ, ה' עלאה ה' תתאה, ה' עלאה, קול גדול ולא יסף, דלא פסקי מבויעי לעלמין, וכל אינון קולות תמן אשתכחו כד אתייהיבת אורייתא לישראל. וכלא נפקא מההוא קול פנימאה דכלא, בגין דביה תליא מלתא.

כב) נ האי דאקרי משנה תורה, משה מפי עצמו אמרן. והא אוקימנא מלה. אמאי הכי. אלא חכמה עלאה, כללא דאורייתא אתקרי, ומנה נפקא כלא, ׀ בההוא קול פנימאה. לבתר מתישבא כלא ׀ ואתאחד, באתר דאקרי עץ החיים, וביה תליא כלל ופרט, תורה שבכתב ושבע"פ, והוא אקרי תורה ומשנה תורה. בקדמיתא גבורה דלא פסק, והשתא כלא כחדא. בג"כ הכא באלין י' הדברות, כלא רשים בוא"ו, ולא תנאף, ולא תגנוב, ולא תענה, ולא תחמוד, ולא תתאוה, והא אוקמוה.

כג) אמר ר' יוסי, מאי ולא תתאוה, כיון דכתיב ולא תחמוד, דהא בהאי סגי. ׀ א"ל, זכאין אינון מארי קשוט, חמידה חד דרגא. תאוה דרגא אחרא. חמידה: דאי יכיל, אזיל למיסב דיליה בגין ההיא חמידה דנקט, אזיל למעבד עובדא. תאוה: לאו הכי, דהא אפילו דלא ינקוט אורחא למהך אבתריה, והא אוקמוה חברייא.

חלופי גרסאות

נ ל"ג האי. ס ההוא. ע ואתיחד. פ ליה.

קול דברים

תורה. שז"א נקרא תורה, והמלכות נקראת משנה תורה. וע"כ אמרו שמשנה תורה, שהיא מלכות משה שהוא ז"א, מפי עצמו אמרס, דהיינו שנאצלה ע"י משה שהוא ז"א. בתחילה, עשרת הדברות הראשונות, הם יצאו מגבורה דלא פסיק, דהיינו מבינה, שעליה נאמר קול גדול ולא יסף כנ"ל. ועתה, דהיינו עשרת הדברות שבמשנה תורה, יצאו הכל ביחד, דהיינו מז"א ומלכות, בסוד שמשנה שהוא ז"א מפי עצמו אמרס, משום זה כאן בעשרת הדברות אלו, רשומים כולם בו, ולא תנאף, ולא תגנוב, ולא תענה, ולא תחמוד, ולא תתאוה, שהו' רומזת על ז"א.

הסולם

מאמר

נקראת היא תמונה. ומשיב, כן. כי האחר הוה, נקרא ג"כ תמונה, משום שהתקונים שלמטה, דהיינו תקוני ביי"ע, ממנו יוצאים. ומשום זה נקראות הבינה והמלכות ה' עלאה וה' תתאה, משום ששוין זו לזו. ה' עליונה, הסו"ה, קול גדול ולא יסף, כי המבועים שלה אינם פוסקים לעולם. כי היא עם אבא, שהוא חכמה, בזוג דלא פטיק לעלמין. וכל אלו הקולות נמצאו שמה בעת שניתנה התורה לישראל שה"ס ז' קולות דז"א, כולם יצאו מהקול ההוא הפנימי, של הכל, שהוא בינה, משום שבו תלוי הדבר. כי הם נאצלו מן הבינה.

כג) אמר ר' יוסי וכי: אר"י, מהו ולא תתאוה, כיון שכתוב, ולא תחמוד הרי די בזה. אמר לו אשרי הם צדיקי אמת, החמדה היא מדרגה אחת, התאוה היא מדרגה אחרת. חמדה פירושו, שאם יוכל, ילך לקחת אותה, כי משום אותה החמדה שאחזה אותו, ילך לעשות מעשה. תאוה אינו כך, אלא אפילו שלא יקח דרך ללכת אחריה, נחשב גם כן לתאוה. וכבר העמידו החברים.

כב) האי דאקרי משנה תורה וכי: זו שנקראת משנה תורה, משה מפי עצמו אמרס. וכבר העמידו הדבר, ושואל, למה הוא כך. ומשיב, אלא חכמה עלאה נקראת כלל התורה, וממנה יוצא הכל אל הקול הפנימי ההוא, שהוא הבינה. אח"כ מתישב הכל ונאחו במקום שנקרא עץ החיים, שהוא ז"א, שנקרא משה, ובו תלוי כלל ופרט, דהיינו תורה שבכתב, שהוא ז"א שנקרא כלל, ותורה שבעל פה, שהיא המלכות שנקראת פרט. וכן הם נקראים תורה ומשנה (דפו"י דף רס"א ע"א)

כד) ז א"ל רבי יוסי, אמאי לא כתיב ולא תרצח, כהני אחריני. א"ל בגין דדרגא דדינא בגבורה תליא, ולא באתר דרחמי, בגי"כ לא תרצח לא כתיב ביה ואו. ובגין דבעיין ה' ווין אתוסף וא"ו ולא תתאוה, דהא בלא תרצח לא בעי למשרי וא"ו, ואתוסף הכא.

כה) שמע ר' פנחס דיתיב אבתריה, ונשקיה. בכה וחי"ך. אמר גור אריה, לית מאן דקאים קמייהו, מאן יכיל לקיימא קמיה ואבוה בעלמא. זכאה חולקיהון דצדיקייא, וזכאה חולקי בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, דזכינא להאי. על דא כתיב, (ז) יראו צדיקים וישמחו.

כו) ר' אלעזר פתח ואמר, (ח) קרב אתה ושמע וגו'. ת"ח, בשעתא דאתייהבת אורייתא לישראל, ק כלהון קולות אשתכחו. וקב"ה יתיב על כורסייא, ודא מגו דדא אתחזי, ומלולא דדא נפיק מגו עלאה דעליה, ודא הוא רזא דכתיב, (ט) פנים בפנים דבר יי עמכם ר בהר מתוך האש, דמלולא נפקא, ומליל מגו אשא ושלחובא, דדחי ליה לבר, בדפיקו דרוחא ומייא, דיהבין חילא. דאשא ורוחא ומייא, מגו שופר, דאיהו כליל לכלהו ט נפיק. וישראל אתרחיקו מדחילו דא.

כז) ובגי"כ, ואת תדבר אלינו, לא בעינן בתוקפא עלאה דלעילא, אלא מאתר דנוקבא ולא יתיר, ואת תדבר אלינו וגו'. אמר משה ודאי חלשתון חילא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (איוב כב). (ח) לך מו צ"ג. ק) יתרו עז צ"ד ז אמר. ק כלהו. ר ל"ג בהר מתוך האש. ז"ח מד ט"ד שיז מח ט"ב שי"ג. ט ל"ג נפיק.

מאמר

הסולם

קול דברים

התורה לישראל, כל הקולות נמצאו, דהיינו מבינה ומז"א וממלכות, שבינה נקראת קול פנימי, וז"א קול חיצוני, והמלכות קול דברים. והקב"ה ישב על הכסא, שהוא מלכות, וזה מתוך זה נראה, שהז"א נראה מתוך המלכות, והדיבור של זה, של המלכות, יצא מתוך העלין שעליו, שהוא ז"א, וזהו סוד שכתוב, פנים בפנים דבר ה' עמכם מתוך האש. שז"א ומלכות היו פב"פ, והדיבור יוצא ודיבר מתוך האש והשלהבת, שהוא קו שמאל, שדחה הדיבור לחוץ, מז"א, על ידי הדפיקה של רוח ומים, שהם קו אמצעי, וקו ימין, הנותנים כח אל השמאל, ונמצא הדיבור שהיא המלכות יוצא מכל ג' הקוין דז"א. כי אש רוח ומים, שהם ג' קוין דז"א יצאו מן השופר, שהוא בינה, שהוא הבינה, כולל את כולם. וישראל נתרקו מתוך היראה הו.

כז) ובגי"כ ואת תדבר וכי: ומשום זה, משום היראה כנ"ל, אמרו ישראל למשה ואת תדבר

כד) א"ל רבי יופי וכי: א"ל ר"י, למה לא כתוב ולא תרצח עם ו' תחילה, כמו אלו האחרים. אמר לו, משום שהמדרגה של רציחה היא דין, ותלויה בגבורה, בקו שמאל, ולא במקום הרחמים, שהוא ז"א שנקרא ו', וע"כ בלא תרצח לא כתובה בו ו'. ומשום שצריכים ה' ווין, כנגד חג"ת נ"ה, נתוסף ו' אצל ולא תתאוה, כי בלא תרצח לא צריכה הו' לשרות בו, משום שהוא בגבורה, כנ"ל ע"כ נתוספה הו' כאן.

כה) שמע רבי פנחס וכי: שמע ר"פ שישב אחרי ר' אלעזר, ונשקו. בכה וצחק. אמר על ר' אלעזר, גור אריה, אין מי שיעמוד לפניו, מי יוכל לעמוד לפניו ולפני אביו, בעולם. אשרי חלקם של הצדיקים ואשרי חלקי בעולם הזה ובעולם הבא. שוכתי לזה. על זה כתוב, יראו צדיקים וישמחו.

כו) ר' אלעזר פתח וכי: רא"פ ואמר, קרב אתה ושמע וגו'. בוא וראה בשעה שנתנה (דפ"י דף רס"א ע"א)

דילי, חלשתון חילא אחרא, דאלמלא לא אתרחקו ישראל, ה וישמעון כל * ההיא מלה א כד בקדמיתא, לא הוה יכול עלמא למהוי חריב לבתר, ואינון הוו קיימין לדרי דרין.

כח) דהא בשעתא קדמיתא מיתו. מ"ט. בגין דהכי אצטריך, דהא אילנא דמותא גרים. לבתר דחיו ב וקמו וקא סגו, ג ובעא קב"ה לאעלא לון לאילנא דחיי, דקאים על ההוא אילנא דמותא, בגין למהוי קיימין לעלמין, ד אתרחק ולא בעון, כדין אתחלש חילא דמשה עליהו, ואתחלש חילא אחרא. אמר קב"ה, אנא בעינא לקיימא לכו באתר עלאה, ולא תדבקא בחיים, אתון בעיתון אתר דנוקבא שריא. ה ובג"כ, לך אמור להם וגו'. כל חד יהך לנוקביה, ויתיחד בה.

כט) ועם כל דא, כיון דישראל לא עבדו, אלא בדחילו עלאה דהוה עליהו, לא אתמר עליהו, אלא מי יתן והיה לבבם זה להם וגו'. מכאן אוליפנא, כל מאן דעביד מלה, ולבא ורעותיה לא שוי לסטרא בישא, אע"ג דאיהו ביש, הואיל ולא עביד ברעותא, עונשא ו לא שריא עליה. ולא כב"ג אחרא. וקב"ה לא דאין ליה לביש.

ל) ואתה פה עמוד עמדי. מהכא, אתפרש מכל וכל, מאתתיה,

חלושי גרסאות

ת ואשמעון. א ליג כו; כדבקדמיתא. ב ליג וקמו.
ג ובעאן לאעלאה לאילנא וליג קב"ה לאעלא לון.
ד אתרחקו. ח ליג ובג"כ; בגי"כ. ו ליג לא.

מסורת הזוהר

ו) להלן כי תצא אות סט צ"ל.

קול דברים

הסולם

מאמר

ואתם רוצים את המקום שהנוקבא שורה בו. ומשום זה, לך אמור להם שובו לכם לאהליכם. כל אחד ילך לנוקביה, ויתיחד בה. כיון שירדו לעלמא דנוקבא.

כט) ועם כל דא וכ"ו: ועם כל זה, כיון שישראל לא עשו זה אלא מחמת יראה עליונה שהיתה עליהם, לא נאמר עליהם, אלא, מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי וגו' מכאן למדנו, שכל מי שעושה דבר ואינו משים לבו ורצונו לצד הרע, אע"פ שהדבר הוא רע, כיון שלא עשה ברצון, אין עונש שורה עליו, ואינו כאדם אחר העושה ברצון, והקב"ה אינו דן אותו לרע.

מאמר ואתה פה עמוד עמדי

ל) ואתה פה עמוד עמדי: מכאן נשמע שנפרד מכל וכל מאשתו, ונתדבק ונתעלה במקום אחר של עולם הזכר, ולא בנוקבא. אשרי חלקו של משה הנביא הנאמן שוכה למדרגות עליונות מה שלא זכה אדם אחר לעולם

תדבר אלנו. שאמרו, אין אנו רוצים בתוקף העליון שלמעלה, דהיינו מז"א, אלא ממקום הנוקבא, שהיא המלכות, ולא יותר. וז"ש, ואת תדבר אלינו וגו'. אשר את רוחו על הנוקבא. אמר להם משה, ודאי החלשתם הכח שלי, והחלשתם כח אחר, של המלכות. כי לולא לא נתרחקו ישראל, והיו שומעים כל אלו הדברים מז"א, כבתחילה, לא היה העולם יכול אחר כך להחרב, וישראל היו חיים לדורי דורות.

כח) דהא בשעתא קדמיתא וכ"ו: כי בשעה הראשונה, אחר ששמעו דבור הראשון, מתו מהו הטעם, משום שכך צריך, כי אילן המות, שהיא המלכות, גרם להם, ואח"כ חזרו לתחיה, וקמו ונתגדלו, דהיינו שהשיגו המוחין דגדלות. ורצה הקב"ה להכניסם. לעץ החיים שהוא ז"א, העומד למעלה מאילן המות ההוא. כדי שיהיו חיים לעולם, הם נתרחקו ולא רצו, כנ"ל, אז נחלש כחו של משה שעליהם, ונחלש כח אחר, של המלכות. אמר הקב"ה, אני רוצה לקיים אתכם במקום עליון, שתתדבקו בחיים,

(דפ"י דף רס"א ע"א) דף רס"א ע"ב

ואתדבק ואסתלק באתר אחרא דדכורא, ולא בנוקבא. זכאה חולקא דמשה נביאה מהימנא, דזכה לדרגין עלאין, מה דלא זכה ב"נ אחרא לעלמין. על דא כתיב, (ט) טוב לפני האלהים ימלט ממנה. מאי טוב. דא משה. דכתיב (ח) כי טוב הוא. ובגין דהוה טב, ז סליק לדרגא אחרא עלאה. וע"ד כתיב, (ק) כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא, עומד עליו דייקא. מ"ט. בגין כי טוב הוא, וטוב הוא דכורא.

לא) ואי תימא, דהא אמר רבי יהודה, (ט) הא דוד דכתיב ביה . טוב, כד"א (ב) וטוב ראי, אמאי לא הוה יתיר. כ א"ל וטוב ראי כתיב. טוב ראי, דא דאיהו חיזו לאסתכלא, הכי הוה דוד. טוב ז ראי, הוה טוב דאיהו חיזו. ובמשה כתיב טוב הוא ממש, והכא טוב ראי. ועם כל דא, בתרווייהו הוה אחיד, דהא דא בדא אחיד. ומשה לבתר דהוה טב, סליק למהוי גופא איש. (ג) מ איש האלהים, (ד) והאיש משה ענו מאד.

לב) אמר רבי יהודה, בכל עובדוי, בעי ב"נ לשואה לקבליה לקב"ה, והא אוקימנא מלה. רבי יהודה לטעמיה, דא"ר יהודה, האי מאן דאזיל בארחא, יכוין לתלת מלין, ועילא מנהון צלותא, נ ואע"ג דצלותא יתיר עלאה מכלא, תרי חברי או תלתא ס דלעאן במלי ע דאורייתא. דהא לא מסתפי, בגין דשכינתא אשתתפא בהדייהו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (קהלת ז) אמור קיט צ"ב. ז"ח פא ט"ג שי"ט. (ת) (שמות ב) שמות נח צ"ש. א) (שם ג) בשלח קטז צ"ג. ב) (ש"א טז) יתרו כח צ"א. ג) (דברים לג) ויחי קעז צ"א. ד) (במדבר יב) תזריע לט צ"ט.

ז וסליק. ח ואתמר. ט הוא. י מוסיף כי טוב. כ אלא. ל מראה הוה טב. מ ל"ג איש האלקים. נ ועלאה מכלהו חברייא במלי דאורייתא דהא שכינתא אשתתפא. ס ל"ג דלעאן. ע באורייתא.

ואתה פה עמוד עמדי

הסולם

מאמר

טוב, ובמלכות שנקראת מראה, כי זה אחוז בזה, כי יסוד ומלכות הם תמיד אחזים זה בזה. אלא שעיקרו היה בבחינת מלכות, ובה נשאר. ומשה, אחר שהיה טוב, שהוא יסוד דז"א, עלה להיות בבחינת גוף, שהוא ז"א עצמו, הנקרא איש. שכתוב, איש האלקים. והאיש משה ענו מאד.

לב) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, בכל מעשיו צריך האדם לשום כנגדו את הקב"ה. וכבר העמדנו הדבר. ר' יהודה הולך לטעמו, שאמר ר' יהודה, כל מי שהולך בדרך, שמתירא מפני לטטים, יכוין לג' דברים, לדרון ולתפלה ולמלחמה, כמו יעקב, בשעה שהיה מתירא מפני עשו (כמ"ש להלו אות קע"א) והחשוב מהם, היא תפלה. ואע"פ שהתפלה חשובה יותר, שני חברים או שלשה שעוסקים בדברי תורה, הוא עוד יותר חשוב מכל. כי אינם מתיראים מפני לטטים, משום שהשכינה מחוברת עמהם מחמת שעוסקים בתורה.

ר"א

לעולם. על זה כתוב, טוב לפני האלקים ימלט ממנה. מהו טוב. זהו משה, שכתוב בו כי טוב הוא. ומשום שהיה טוב, עלה למדרגה אחרת עליונה, שהיא מדרגת ז"א, וע"כ כתוב, כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. עומד עליו, הוא בדיק, ומה הטעם כתוב בו עמידה, משום, כי טוב הוא, וטוב הוא זכר, שהוא יסוד ז"א, ובזכר נוהג עמידה.

לא) ואי תימא דהא וכו': ואם תאמר, הרי אמר ר' יהודה, שדוד כתוב בו טוב, כמש"א וטוב רואי. וא"כ למה לא עלה יותר, דהיינו למדרגת ז"א, כמו משה, אמר לו, וטוב רואי כתוב, טוב רואי היינו, אשר המראה להסתכל שה"ס המלכות, שנקראת מראה, היתה טוב, כך היה דוד טוב רואי, שהמראה שלו היה טוב. ובמשה כתוב, טוב הוא, דהיינו הוא ממש. וכאן נאמר רק וטוב רואי. ועם כל זה היה אחוז דוד בשניהם, דהיינו ביסוד שנקרא (דפ"י דף רט"א ע"ב)

ואתחנן

יא

לג) ר' אלעזר ור' חייא הוו אזלי בארחא, א"ר ז אלעזר כתיב, (ה) ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור. וכי עד ק השתא פשיטי הו מההוא עור. אין. אלא מאני לבושי יקר הוו. א"ל ר' חייא, אי הכי ר לא אתחזון להו אפילו כתנות עור. וכי תימא ו דעד לא חאבו אלבישו להו, ת לא. אלא לבתר דחבו כתיב, ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם א וגו'. לד) א"ל, הכי ב הוא ודאי, בקדמיתא הוו כגוונא דלעילא, ומתפשטן מן גווני דלתתא, והוה נהורא דלעילא אסחר עלייהו. ולבחר דחבו, אהדר לון בגווני דהאי עלמא, ואעבר מנייהו גווני דלעילא. מה כתיב. ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם מגוונא דהאי עלמא. כתיב ו ואת אהרן ואת בניו תקריב והלבשתם כתנות, התם כגוונא דלעילא. הכא כגוונא דלתתא. התם כתנות שש, הכא כתנות עור. ואע"ג דאיהו ג הכי, שפירא דאינון לבושינן סליק על כלא.

לה) ז ותפקחנה עיני שניהם ב] ד בטיפסא דהאי עלמא, מה דלא הוה קודם, דהו משגחין ופקחין לעילא. לזמנא דאתי כתיב, ח והולכתי עורים בדרך לא ידעו וגו'. זמין קב"ה לאפקחא עיינין דלא חכימין, ולאסתכלא

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ה) (בראשית ג) ב"א רלט צ"ה. ו) (שמות כט).
ז) (בראשית ג) ב"א רלט צ"א. ת"ז בהקדמה יא.
ח) (ישעיה מב) שלח ריא צ"צ.
ט) מוסיף כי הא דר'. צ חייא. ק הכא. ר אפילו כתנות עור לא אתחזון להו; ל"ג אפילו כתנות עור. ש עד. ת ולא ול"ג אלא. א ל"ג וגו'. ב ל"ג הוא. ג מוסיף בר הכי; כך הכי. ד בעפושא.

דרך אמת ב] בצירור דפוס של זה העולם הנהגתו וממשלתו.

כתנות עור

הסולם

מאמר

שהיה להם מז"א, מה כתוב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. כעין עולם הזה. כתוב, ואת אהרן ואת בניו תקריב והלבשתם כתנות. שם היה כעין של מעלה, דהיינו מבחינת אור ז"א, וכאן, בכתנות עור של אדם הראשון, היו כעין שלמטה, לפיכך שם נקראים כתנות שש. הרווח על ז"א, שהוא נקרא שש. ע"ש ו"ק, וכאן כתנות עור. שהם מבחינת המלכות הנקראת עור, שהיא בחינת עולם הזה. ואע"פ שהוא כך, היופי של אלו הלבושים, היה עולה על הכל.

לה) ותפקחנה עיני שניהם: היינו שנפקחו עיניהם בטופס של עולם הזה, דהיינו בצירור הרגיל בעולם הזה, מה שלא היה מקודם, שהיו משגיחים ופקחים למעלה. בעולם העליון. לעתיד לבא, כתוב והולכתי עורים בדרך לא ידעו וגו'. כי עתיד הקב"ה לפקוח עינים שלא היו חכמות, שיסתכלו בחכמה עליונה, ולהשיג מה שלא השיגו בעולם הזה, כדי שיכירו את רבונם. אשריהם הצדיקים שיוכו לחכמה ההיא, שאין

מאמר כתנות עור

לג) ר' אלעזר ור' חייא וכו': ר"א ור"ח היו הולכים בדרך. א"ר אלעזר, כתוב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור. וכי עד עתה היו מופשטים מעור ההוא. ומשיב, כן, שעד עתה לא היו להם אלו כתנות עור, כי כלי לבושי יקר היו. אמר לו ר' חייא אם כן, לא היה ראוי להם, אפילו כתנות עור, מאחר שחטאו בעץ הדעת. ואם תאמר שמטרים שחטאו הלביש אותם כתנות עור, אינו כן, אלא לאחר שחטאו כתוב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם.

לד) א"ל הכי הוא וכו': אמר לו, כך הוא ודאי שלאחר החטא היה, אלא בתחילה היו מלובשים כעין של מעלה דהיינו בזהר העליון של ז"א, והיו מופשטים מן הגוונים שלמטה, של עולם הזה, והיה אור העליון מסבב אותם, ואחר שחטאו, החזיר אותם בגוונים של עולם הזה, והעביר מהם הגוונים של מעלה, (דפ"י דף רס"א ע"ב)

בחכמתא עלאה, ולא תדבקא במאי דלא אתדבקו בהאי עלמא, בגין דינדעון למאריהון. זכאין אינון צדיקיא, דיוזכון לההיא חכמתא, דלאו חכמתא כההיא חכמתא, ולאו ידיעה כההיא ידיעה, ה ולאו דבקותא ג כההיא דבקותא. לו) עד דהו אזלי, ו חזו אינון לסטים אזלי ז בתרייהו, לאקפחא לון. אסתכל בהו ר' אלעזר, אתו תרין חיון ברא וקטלי לון. אמר ר' אלעזר, בריך רחמנא דשיזבן, קרא עלייהו, ט בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל, וכתוב י כי מלאכיו יצוה לך וגו'. וכתוב י כי בי חשק ואפלטוהו. לו) תאנא ברזא עלאה בספרא דצניעותא, ג' חללין דאתון רשימין, אתגליין בה בגולגלתא דזעיר אנפין. ותנינן, ג' מוחי אינון, דסתימו באינון חללין. ה ומשירותא דמוחא עלאה סתימאה דעתיקא קדישא ו דאתמשך בההוא ז"א, אשתכחו ד' מוחי. ואלין ד' מוחין, ו משתכחין ומתפשטין ו בכל גופא ואינון ד' ריהטי, דארבע בתי דתפילין, דאנח קביה. לח) ז ובג"כ בעי בר נש לאנחא בכל יומא, בגין דאינון שמא קדישא עלאה באתווי רשימן, דכתוב ז וראו כל עמי הארץ כי שם יי נקרא עליך. ותנו, שם יי ממש, ואלין תפלין ו דרישא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט) (משלי ד) משפטים קיו צ"ש. י) (תהלים צא) ה ודבקותא וליג ולאן. ו הוו. ז בהדיהו. הקסה"ו קסט צ"ב. כ) (שם) אחרי ככו צ"כ. ח וממשיכתא. ט אשתכחו ד' מוחי בההוא ז"א וליג דאתמשך. י דינא לית כתראי מכל כתרי מלכא. ז) (דברים כח) צו כא צ"ב. ח בכלא וליג גופא. ל דבעי וליג ובג"כ. מ מוסיף דרישא מוחא עלאה דאתמשך במוחא תתאה אקרון תרי מוחי ואינון דכתוב חכמות ומתפרשן כחד. דרך אמת ג] כאותה השגח פהשיגו כבר אלא יוסיפו השגח על השגח ותמלא הארץ דעה.

ד' פרשיות התפלין

הסולם

מאמר

העליון הסתום דעתיקא קדישא, כלומר, מהתפשטות הראשון של מוחא סתימאה דא"א, שהתפשטות זו נקראת אבא ואמא עלאין (כנ"ל בראשית א' דף ח' ד"ה וכדין ע"ש) שנמשך במוחין של ז"א ההוא. נמצאים ד' מוחין, שהם חכמה בינה, וימין דדעת, שה"ס ת"ת, ושמאל דדעת שה"ס מלכות (כנ"ל באדרא רבא אות קפ"ט ע"ש) ואלו ד' מוחין נמצאים בראש ז"א, ומתפשטים בכל הגוף, והם ד' פרשות שבד' בתים של התפלין, שהקב"ה מניחם. ריהפי פירוש פרשות לפי הענין.

שאין חכמה כאותה החכמה, ואין ידיעה כאותה הידיעה, ואין דבקות כאותה הדבקות. לו) עך דהו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, ראו אשר לסטים הולכים אחריהם לשדוד אותם. הסתכל בהם ר' אלעזר. באו ב' חיות השדה והרגו אותם. אמר ר' אלעזר ברוך הרחמן שהצילנו. קרא עליהם, בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל. וכתוב, כי מלאכיו יצוה לך וגו'. וכתוב, כי בי חשק ואפלטוהו.

מאמר ד' פרשיות התפלין

לו) תאנא ברזא עלאה וכו': למדנו בסוד העליון, בספרא דצניעותא, (אות כ"ז) ג' חללים של אותיות רשומות, שהם יה"ו דהויה, מתגלים בגולגלתא דז"א. ולמדנו ג' מוחין הם, שהם חכמה בינה דעת, הסתומים באלו החללים, החללים הם כלים, והמחזין הם האורות המתלבשים בהם. ומתחילת מוח

ד' תאנא ברזא עלאה וכו': למדנו בסוד העליון, בספרא דצניעותא, (אות כ"ז) ג' חללים של אותיות רשומות, שהם יה"ו דהויה, מתגלים בגולגלתא דז"א. ולמדנו ג' מוחין הם, שהם חכמה בינה דעת, הסתומים באלו החללים, החללים הם כלים, והמחזין הם האורות המתלבשים בהם. ומתחילת מוח (דפו"י דף רס"ב ע"א)

לט) ר' יצחק אמר, הוא דכתיב, ^מ קדש לי כל בכור, ^נ דא היא כתר א דכליל ואסתים כל אינון אחרנין. ^ס משיכותא דלעילא סתימא ^ע ביה. ודא אקרי פטר כל רחם, פתיחותא דכל משיכותא ^צ דרחמי, ^ק ונהירו דלעילא. ^מ ר אמר ר"ש, וסתים ביריד דשמא קדישא. ^ס ודא חד ביתא דתפלין, דהוא קדש לי כל בכור סתם. ^ת מוחא עלאה, ^א חכמה. ^{מא} ביתא תניינא, והיה כי יביאך ^ב יי. א"ר יהודה מוחא דתרעוי נפקין לחמשין תרעין. תרעין סגיאין, ואינון לקבל ^ג זמנין סגיאין דכתיב ^ו אשר הוצאתיך מארץ מצרים. ^ס הוציאך יי ממצרים. ואדכר ^ז זמנין סגיאין דוכרנא דמצרים. ואינון חמשין לקבל חמשין. ^{מב} ותנינן בספרא דרב המנונא סבא, דאמר תרעין סגיאין דלעילא ותתא, ^ז תבר קב"ה, דהוו סתימין ומתקטרין בשלשליהון, בגין לאפקא להו ^ה לישראל. דהא מאלין תרעין דההוא מוחא, מתפתחי ^ו ומשתרו כל שאר תרעין. ואלמלא ^ז דאתערו ואתפתחו אינון תרעין דהאי מוחא, לא הוו מתפתחין אינון אחרנין למעבד דינא, ולאפקא לון לישראל מן עבדותא. ^{מג} וכלא סתים בהאי דאקרי אימא עלאה, דמנה אתער חילא לאימא תתאה. ומאי איהו. דכתיב בה ^ט ולאמי אלי האזינו. אל תקרי לאומי, אלא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

^מ (שמות יג) בא נו צ"ד. ^ו (שם כ) יתרו צח צ"ג. ^נ דהיא ולי"ג דא. ^ס משרייתא; משריותא; מוסיף כל ^ס (שם יג) ויחי כ צ"ג. ^ע (ישעיה גא). בכור (כל בכור) סתם לאעלאה משיכותא. ^ע דכלא. ^צ ל"ג דרחמי. ^ק ויסודא. ^ר ואמר. ^ש יו"ד. ^ת אבא. ^א חד. ^ב מוסיף הוי"ה אלקיך. ^ג תרעין. ^ד אתבר. ^ה מוסיף לישראל לבר. ^ו ומתקטרי. ^ז דאתברו. ^ח דרך אמת ^ז פעמים רבות הוזכר יציאת מצרים בתורה והם חמשים כנגד חמשים שערי בינה ואע"פ כשנדקדק ישנם יותר כבר תרצם בעל הפרדס בשער השערים ע"ן שם ביאור כל זה הענין בביאור רחב ולע"י בפי אמור.

ד' פרשיות התפלין

הסולם

מאמר

מארץ מצרים. הוציאך ה' ממצרים. והרבה פעמים נזכר זכר יציאת מצרים, והם חמשים פעמים, כנגד חמשים שערי בינה. כי יציאת מצרים היתה בהארת הבינה, וע"כ הם חמשים, כנגד חמשים שעריה. ^{מב} ותנינן בספרא דרב וכו': ולמדנו בספרו של רב המנונא סבא, שאמר, שערים רבים שלמעלה ושלמטה, שהיו סתומים וקשורים בשלשלאות. שיבר הקב"ה כדי להוציא את ישראל ממצרים, כי מאלו שערים של מוח בינה ההוא, נפתחו והותרו כל שאר השערים, הסתומים הנ"ל. ולולא שנתעוררו ונפתחו השערים של מוח בינה הזה, לא היו נפתחים שערים האחרים הסתומים לעשות דין במצרים, ולהוציא את ישראל מן העבדות. שמשום זה נזכרו חמשים פעמים יציאת מצרים, שהיו ע"י חמשים שערי בינה. ^{מג} וכלא פתים כחאי וכו': הכל סתם

לט) ר' יצחק אמר וכו': רי"א, היינו שכתוב, קדש לי כל בכור, זו היא ספירה, הכוללת וסותמת כל אלו האחרות. דהיינו ספירת החכמה, שכוללת בתוכה כל הספירות, המשכת אור שלמעלה, סתומה בה. וזו נקראת פטר כל רחם, שהיא פתיחת כל המשכת הרחמים ואור העליון. ^מ אמר ר"ש ופתים וכו': אר"ש, וספירת החכמה הזו, סתומה בה' של שם הקדוש הוי"ה, וזו היא בית אחד של התפלין, שהוא קדש לי כל בכור, בכור סתם, הוא מוח העליון, חכמה. ^{מא} ביתא תניינא והיה וגו': הבית השני של התפלין, הוא והיה כי יביאך ה'. א"ר יהודה, הוא מוח, ששעריו יוצאים לחמשים שערים, דהיינו בינה, המתפשטת לחמשים שערי בינה. אלו שערים הרבים הם כנגד הרבה פעמים שכתוב אשר הוצאתיך ^{דפריי דף רס"ב ע"א}

לאמי. דלא זז קב"ה מחבבה לכנסת ישראל, עד דקראה אמי. והאי נפקא מאימא עלאה, דהיא ביתא תניינא, דאקרי ה' דשמא קדישא, דאתפתחא לחמשין תרעין. ומהאי נפק רוחא לחד נוקבא דפרדשקא דחוטמא. מד) ותנינן, יובלא דנפקין ב' ביה עבדין לחירו, בהאי מוחא אתאחד. ואינון חמשין שנין דיובלא. ואינון חמשין יומין דחושבנא דעומר, ב' ביה אתאחדו. דבהו ניחין רוחי דעבדין, ומפקי רוחיהון לנייחא. כמה דכתיב, ביום הניח יי' לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה וגו'. ובגין כך, ה' ניחא ב' דרוחא, ולאפקא רוחא לחירו. והאי ביתא יציאת מצרים בה תלייא, ובאת ה' דשמא קדישא, כמה דאתמר. ע"כ כללא ב' די"ה דשמא קדישא. מה) ת"ח, מסטרא דאבא נפיק חסד. מסטרא דאמא נפיק גבורה. וכלא אחיד קודשא בריך הוא, ומתעטר בהו, את וא"ו. מו) * ביתא תליתאה שמע ישראל פ' ישראל סבא. ואהבת את יי' אלהיך. תאנא ר"ש, דא הוא רזא עלאה, דישראל צ' עלאה אתעטר בסטרא דאבא. ומאי איהו. אברהם. ואתעטר בסטרא דאימא. ומאי איהו. יצחק.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

פ) (שם יד) ב"ב ככו צ"ב. ח שמא ול"ג ה' ט בה' י דאינון. כ ואתאחדו ביה. ג ומפיק רוחיה. מ ברוחא. נ ל"ג די"ה. ס ומתעטרא. ע ל"ג ביתא. פ ל"ג ישראל. צ ל"ג עלאה.

ד' פרושיות התמלין

הסולם

מאמר

כאן, דהיינו בב' בתים הראשונים דתפלין, הם כלל י"ה של השם הקדוש. מה) תא חזי מסטרא וכו': בוא וראה מצד אבא, שהוא חכמה, יוצא חסד, ומצד אמא, שהיא בינה, יוצאת גבורה, והכל אוחו הקב"ה, שהוא ז"א, ומתעטר בהם, שהוא אות ו'. כי ז"א, הוא קו האמצעי הכולל לימין ושמאל, שהם אבא וחסד שבימין, ואמא וגבורה שבשמאל.

מו) ביתא תליתאה שמע וגו': הבית השלישי של התפלין הוא שמע ישראל, שהוא ישראל סבא, עם ואהבת את ה' אלקיך. תאנא ר' שמעון, זה הוא סוד עליון, שישראל העליון, שהוא ז"א, נתעטר מצד אבא, ומה הוא. הוא אברהם. ונתעטר מצד אמא, ומה הוא. הוא יצחק. פירושו. הקו האמצעי המכריע ומיחד את אבא ואמא. ה"ס ז"א שעלה ונעשה לדעת בין או"א. וז"ש שמע ישראל ישראל סבא. שפירושו, ישראל העליון שעלה להיות דעת, לאבא ואמא. וכיון שהוא מיחד או"א, ע"כ הוא כלול משניהם. והתכללותו מאבא ה"ס הימין דדעת, ונקרא חסד, שהוא אברהם. והתכללותו מצד אמא, נקראת גבורה, שהוא יצחק. וז"ש, אתעטר

סתום במוח בינה הוה, הנקרא אמא עלאה, שממנה נתעורר כח לאמא תתאה, שהיא מלכות, ומה היא. היינו שכתוב בה, ולאמי אלי האזינו. אל תקרי לאומי אלא לאמי, כי לא זו הקב"ה מחבבה לכנסת ישראל, שהיא המלכות עד שקראה אמי. דהיינו עד שהמלכות קיבלה אורות דאמא עליינה. כי אורות אלו יוצאים מאמא עליונה, שהוא הבית השני של התפלין, שנקרא ה' של השם הקדוש הויה, שנפתחה לחמשים שערים. וממות הזה יוצא רוח לנקב אחד של חלון החוטם דז"א (ע"י לעיל באדרא רבא את רל"ד בהסולם).

מד) ותנינן יובלא דנפקין וכו': ולמדנו יובל, שבו יוצאים העבדים לחירות, מתאחד במוח בינה הוה. וחמשים שערי בינה, הם חמשים שנה של יובל, ואלו חמשים ימים של ספירת העומר, מתאחדים במוח בינה הוה, שבו נחים הרוחות של העבדים, ורוחם יוצא לחירות למנוחה. כמו שכתוב, ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה וגו'. ומשום זה, ה' ראשונה דהויה שהיא בינה, היא מנוחת הרוח ומוציא הרוח לחירות. והבית השני הזה של התפלין תלויה בו יציאת מצרים, ובאות ה' ראשונה של השם הקדוש, כמו שלמדנו. עד (דס"י דף רס"ב ע"א *) דף רס"ב ע"ב)

מז) תנינן, ואהבת p מאן דרחים ליה למלכא, עביד יתיר טיבו חסד עם כלא. וחסד r יתירא, ההוא דאקרי חסד דאמת, דלא בעי אגר עליה, אלא בגין רחמימותא דמלכא, דרחים ליה יתיר, וברחימותא דמלכא תליא חסד. וע"ד אקרי z אברהם אוהבי. ובגין דרחים ליה יתיר, אסגי חסד בעלמא. וע"ד, ה כא ואהבת. וברחימותא תליא חסד, ודא היא ביתא תליתאה. מח) ת ביתא רביעאה, והיה אם שמוע. השמרו לכם. וחרה אף יי. גבורה תקיפא, ודינא קשיא היא, ונפקת מסטרא דאימא עלאה. ותנינן, אע"ג דלית היא דינא, מסטרהא נפקא דינא, a גבורה עלאה. ואי תימא, והיה אם שמוע דלאו היא דינא. לית כתרא מכל כתרי מלכא, דלא יתכליל b דינא ורחמי, כ"ש גבורה דאתכליל טב וביש. מט) ואלין ארבעה נטיל לון וא"ו, ואתעטר בהו. ואלין אינון תפילין דאנח קביה. תנינן, האי וא"ו סליק ואתעטר בעטרוי, ואחיד להאי ולהאי, ואתעטר בכלהו, וע"ד וא"ו, אמצעיתא דכלא, דעילא ותתא, לאחזאה חכמתא שלימתא מכל סטרוי.

חלופי גרסאות

q מוסיף בנין דמאן. r יקרא. s ל"ג הכא. ת ל"ג ביתא. a מוסיף דנפק גבורה. b טב וביש.

מסורת הזוהר

z (ישעיה מא) ב"א קעו צ"א.

ד' פרשיות התפלין

הסולם

מאמר

שבדעת, הכלולה מאמא עלאה שהיא גבורה (כנ"ל אות מ"ו) ולמדנו, אע"פ שאמא אינה דין, הדין יוצא מצדה, שהיא גבורה עלאה, כלומר קו השמאל שבבינה, שהוא שורש כל הדינו דשמאל. ואם תאמר, והיה אם שמוע אינו דין, שהרי כתוב בו גם כן ונתתי מטר ארצכם בעתו וגו' ואכלת ושבעת. ומשיב, אין ספירה בכל ספירות המלך שלא תהיה כלולה מדין ורחמים, כל שכן גבורה שנכללים בה טוב ורע. וע"כ כתוב בוהיה אם שמוע, גם טוב, אבל בכלל היא דין קשה.

מט) ואלין ארבעה נטיל וכו': ואלו ארבע פרשיות, שהן חכמה, בינה, ימין דדעת, ושמאל דדעת, לוקח אותם הו', שהיא ז"א, ומתעטר בהם, דהיינו שנעשו לו מוחין. ואלו הם התפלין שמניח הקבי"ה. למדנו ו' זו שהיא ז"א עולה אל הבינה, ומתעטרת בעטרותיו ואוחז ליה ולזה, דהיינו לקו ימין שהוא חכמה שלה, ולקו שמאל שהוא בינה שלה. ומתעטרת בכלום, שמשום שיחד קו ימין ושמאל שבבינה ויצא שם ג' קוין שהם חכמה בינה דעת, זכה גם ז"א באותם ג' מוחין חב"ד ומתעטר בהם, כמ"ש לעיל (ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת, ובאד"ר אות

אתעטר בסטרא דאבא, היינו מה שהדעת נכללת מצד אבא, ומאין איחו אברהם. שהוא חסד דדעת. וה"ס פרשת שמע עם ואהבת. אתעטר בסטרא דאנא, דהיינו מה שהדעת כלולה מאמא, ומאין איחו יצחק, שהוא גבורה שבדעת. וה"ס פרשת והיה אם שמוע, כמ"ש להלאה.

מז) תנינן ואהבת, מאן וכו': למדנו, ואהבת, מי שאוהב את המלך עושה חסד ביותר, שעושה חסד עם הכל. וחסד יותר הוא נקרא חסד של אמת, שאינו רוצה שכר בעד מעשיו, אלא עושה משום אהבת המלך שאוהב אותו ביותר. וע"כ באהבת המלך תלוי חסד. וע"כ נקרא אברהם אוהבי, שמשום שאהב אותו ביותר הרבה חסד בעולם. וע"כ כתוב כאן, בבית הג' דתפלין שהוא חסד, ואהבת, משום שבאהבה תלוי חסד. וזה הוא בית השלישי שבתפלין.

מח) ביתא רביעאה, ויהי וגו': הבית הרביעי של התפלין הוא והיה אם שמוע וגו'. השמרו לכם וגו' וחרה אף ה' וגו' שכל זה מזרה על דין חזק, ודין קשה הוא, שיוצא מצד אמא עלאה, כלומר, שהיא בחינת השמאל (דטריי דף רס"ב ע"ב)

(ג) נ תאני ר' אבא, כתיב ה [ק] רק באבותיך חשק יי. ד מכאן אר"ש, אבהתא אינון רתיכא קדישא עלאה, וכתיב חשק יי. ת"ח, כמה דאית רתיכא קדישא לתתא, כך אית רתיכא קדישא לעילא. ומאי ניהו, הא דאמרן, רתיכא קדישא כלא אקרי, וכלא אתקשר דא בדא, ואתעביד כלא חד.

(גא) רק באבותיך תלתא, ורתיכא ארבעה, ד' מנלן. דכתיב ה ויבחר בזרעם אחריהם. מאי משמע. לאכללא בהו דוד מלכא, דאיהו רביעאה, ה לאתתקנא ברתכא קדישא. דתנינן, אבהתא תקונא ושלימותא דכלא, וגופא בהו אשתכלל ואתבני, ובהו אתאחיד. אתא דוד מלכא, ושכליל כלא, ואתקין גופא, ואשלמיה בהו. וא"ר יצחק, כמה דזכו אבהתא לאתעטרא ברתכא קדישא, כך זכה דוד ו לאתתקנא בסמכא רביעאה דרתיכא.

(גב) א"ר יהודה, כתיב ביה בדוד, ו והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. מאי טעמא אדמוני. משום דחולקא דעדביה גרמא ליה. אדמוני דינא ודאי. עם יפה עינים, דינא ברחמי. כמה דכתיב ה חסדי דוד הנאמנים. (גג) א"ר יצחק, חסדי דוד, באתריה אוקימנא. אלא והוא אדמוני,

מסורת ההור

חלופי גרסאות

(ק) (דברים י) ויחי מ צ"ב. ר) (שם. ו) (ש"א טז) לעיל אות לא צ"ב. ת) (ישעיה נה) תרומה רנח צ"ל. דרך אמת ה] עיין בפי ויחי רי"ז ע"ב (דפו"י). ג בדפו"י כתבו שי"ך לפרשת עקב; ל"ג מכאן עד אות נ"ה. ד ל"ג מן מכאן עד ת"ת. ה לאתקנא. ו לאתקנא.

מאמר

הסולם

ד' פרשיות התפילין

המלך, שהוא הרביעי להתקן במרכבה הקדושה. כי למדנו האבות, הם תקון ושלמות הכל, והם גוף, דהיינו חג"ת דז"א הנקרא גוף, ובהם נשתכלל הגוף ונבנה, ובהם נתאחד. כלומר, שעיקר הגוף שהוא ז"א, הוא רק החג"ת שבו, שהם למעלה מחזה, הנקראים אבות. בא דוד המלך ושכלל הכל, והתקין הגוף, והשלימו בהם. כי נעשה להם רביעי, שה"ס המלכות, המשלמת את ז"א, שנקרא גוף. ואמר ר' יצחק, כמו שזכו האבות להתעטר בהמרכבה הקדושה, כך זכה דוד להתקן בעמוד הרביעי של המרכבה.

(גב) א"ר יהודה כתיב וכו': אר"י, כתוב בו בדוד, והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. מהו הטעם שנקרא אדמוני. הוא משום שחלק גורלו גרם לו, כי להיותו מרכבה למלכות היה בבחינת דין כמו המלכות. אדמוני הוא ודאי דין. עם יפה עינים, היינו שהדין היה כלול ברחמים. כמ"ש חסדי דוד הנאמנים.

(גג) א"ר יצחק חסדי וכו': אר"י, חסדי דוד הנאמנים ביארנו במקומה, ואינם רומזים על התכלות הדין בחסד. אלא והוא אדמוני, פירשו

אות קפ"א) כיון דתלת מחד נפקי חד בתלת קיימא ע"ש, וע"כ הו' שהיא ז"א, היא אמצע הכל, למעלה ולמטה, שהוא קו אמצעי למעלה בין ימין ושמאל דבינה, והוא קו אמצעי למטה בימין ושמאל של המחזין שלו עצמו, להראות שלמות החכמה מכל צדדיה. כי הכרעת קו האמצעי משלים החכמה מכל צדדיה.

(ג) תאני ר' אבא וכו': למד ר' אבא. כתוב רק באבותיך חשק ה'. מכאן אמר ר"ש, האבות הן המרכבה הקדושה העליונה. וכתוב חשק ה'. בוא וראה, כמו שיש מרכבה קדושה למטה, במלכות שהיא מחזה ולמטה דז"א, כך יש מרכבה קדושה למעלה, דהיינו מחזה ולמעלה דז"א, ומי הם, היינו זה שאמרנו, שהם האבות הנקראים חג"ת. והכל נקרא המרכבה הקדושה, כי הכל נקשר זה בזה ונעשו הכל אחד.

(גא) רק באבותיך תלתא וכו': שואל רק באבותיך חשק ה', שאמרת שהם המרכבה, אינם אלא שלשה, והמרכבה היא ארבעה, ומאין לנו הרביעי. ומשיב, שכתוב, ויבחר בזרעם אחריהם. שואל, מה זה משמע, ומשיב, שהכתוב הזה בא לכלול בהאבות את דוד (דפו"י דף רס"ב ע"ב)

כדאמרן. עם יפה עינים, אלין אבהתא. ת"ח, ירושלים וציון, דינא ורחמי. ואע"פ כן כתיב, א) עיר דוד היא ציון. וכתוב ב) בקרבך קדוש ולא אבא בעיר, גשבע קב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה וכו'. אימתי. א"ר יהודה, כד ז אתהדר מלכו בית דוד לאתריה לתתא.

נד) רבי יצחק אמר, ש דרשימא בתלת קשרי, ש דארבע קשרין, רמיזא היא לתלתא, ורמיזא לארבעה. תלת ה) הא דאמרן. ארבעה, למהוי רתיכא קדישא כחדא. דהא הוא כללא דתקונא עלאה. ומהכא, מתפרשן ואתמשכן תתאי בארחייהו, ברצועיהוון. דתליין בהני שערי דרישא, דתליין בהו, ואתמשכן מנייהו ו) כל אינון אחרנין, עד דאתקשרן . באתרייהו.

נה) תנינן, ו' נטיל אינון עלאי דאמרן, ואלין תפלין דאנח קודשא בריך הוא. בגין כך בעי בר נש לאתפארא בהו, עליה כתיב א) וראו כל עמי הארץ כי שם יי נקרא עליך, שם יי ממש. ואלין אינון תפלין דרישא, תפלין דדרועא היא שמאלא, דאקרי עז, וירתא מעז, הה"ד ד) והיה לאות על ידכה בה"א, והיא ה"א דאוקימנא. זכאה חולקהון * דישאל. וע"ד, ה"א בתראה נטלא תפלין, דהיא שמאלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

א) (מ"א ח). ב) (הושע יא) וירא קיח צ"ב. ג) (דברים כח) לעיל אות לח צ"ל. ד) (שמות יג). ז) יתהדר. ח) ל"ג הא. ט) בכל. י) באתרייהו.

ד) פרשיות התפלין

הסולם

מאמר

מורה חג"ת ומלכות. וד' י' דשדי נמשכים ברצועות התפלין, שקשר של ראש הוא ד' וקשר של יד, הוא י'. והן תלויות בשערות הראש, שתלויות בהן ונמשכות מהן כל אלו מדרגות האחרות, שהן ד' י' דשדי, עד שנקשרים במקומם. כי אחר שהן מקבלות שפע משערות ראש הם נקשרים בש' דשדי ונשלם השם שדי. וענין שערות ראש ע"י לעיל (באדרא רבא דף ק"ח ד"ה וכד').

נה) תנינן ו' נטיל וכו': למדנו הו' שהיא ז"א, לוקח אלו המוחין העליונים חב"ד שאמרנו, והם התפלין שמניח הקב"ה. משום זה, צריך האדם להתפאר בהם, כי התפלין נקראים פאר, עליהם כתוב, וראו כל עמי הארץ כי שם הויה נקרא עליך. שם הויה ממש, שהם המוחין חכמה ובינה שהם י"ה וימין ושמאל דדעת, שהם ו"ה. ואלו הם תפלין של ראש. תפלין של הזרוע היא שמאל. הנקרא עז. בסו"ה נשבע ה' בימינו וברוע עזו, שימינו זה תורה וזרוע עזו הוא תפלין (ויחי בחילופי גרסאות אות ו') והמלכות יורשת מן עז שה"ס קו השמאל. ז"ש, והיה לאות

פירושו כמו שאמרנו, שהוא ד"ג, עם יפה עינים הם האבות. שהם חג"ת, שמאירים בג' גוונים שבעין. בוא וראה, ירושלים וציון הם דין ורחמים, ואע"פ כן כתוב עיר דוד היא ציון. ללמד שהדיו כלול ברחמים. וכתוב בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר. שאמרנו, שזה רומח, שנשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנסו ישראל לירושלים של מטה, שואל, מתי יהיה זה. א"ר יהודה כשתחזור מלכות בית דוד למקומה למטה. אז יכנס הקב"ה בירושלים של מעלה.

נד) רבי יצחק אמר וכו': רי"א, ש' הרשומה בג' קשרים, דהיינו בג' ראשים, וש' של ארבעה קשרים. דהיינו בד' ראשים. רומות לג' ורומות לארבעה. ג' הוא זה שאמרנו, דהיינו ג' אבות חג"ת, ארבעה, כוללת גם המלכות, שיהיו מרכבה קדושה ביחד. כי המלכות היא כלל של התקון העליון. כי מלכות משלמת את ז"א. ומכאן מתפרשים ונמשכים המדרגות התחתונות בדרכיהן ברצועותיהן. כלומר שבי' שנין הרשומים בצדי התפלין הם ש' דשדי. שאחת מורה על חג"ת לבד, ואחת (דמרי' דף רס"ב ע"ב *) דף רס"ג ע"א)

נו) כ למאן אינון אלין ארבעה, דאינון חד גופא, ועיד כלילן בחד, ומאן אינון. תפארת נצח הוד יסוד. והיא היא ידיכה, וכלהו אחידא, בה, בגין ׀ לאתברכא מנייהו, ׀ וכלילא מכלהו.
 נז) א"ר חייא, אי הכי הא כתיב ה) וראית את אחורי, ותנינן דא קשר של תפלין. אמר ליה הא אוקמוה, ושפיר הוא, וכלא ברירא דמלה. ועיד מהאי תלייא רצועה חד לתתא, דהא מנה תליין תתאי, ואתזנו מנה. ועיד איתקרי אות. כד"א ו) זאת אות הברית. וכתיב ז) והיה לאות על ידכה בה' והא אוקמוה.
 נח) ח) שמע ישראל. א"ר ייסא, ישראל סבא. ר' יצחק אמר ע' רברבא, לאכללא שבעין שמהן, ׀ סהדותא דכלא שמע ישראל, כמה דכתיב, ט) שמעו שמים. וכתיב י) האזינו השמים. אוף הכא שמע ישראל. וכלא חד מלה הוא.

הלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה) (שמות לג) בא סט צ"פ. ו) (בראשית ט) נח צב צ"ג. ז) (שמות יג) לעיל אות נה צ"ד. ח) בא סז צ"ט. ט) (ישעיה א) ח"ג רפז; י) (דברים לב) ח"ג רפז; רפנז.

ד' פרשיות התפלין

הסולם

מאמר

שאז היתה דלה וריקה מאור, מחמת שהחכמה שבה אינה מאירה בלי חסדים. כמ"ש בסולם. ופירוש הזה יפה היא וכולו בירורו של הדבר. וע"כ מזה מתפלגין של יד, תלויה רצועה אחת למטה, שזה מורה, שממנה תלוים התחתונים וזוונים ממנה. וע"כ נקראת אות, ע"ש שהיא דבוקה ביסוד, כש"א זאת אות הברית. וכתוב, והיה לאות על ידכה בה' יתרה. וכבר העמידהו. משא"כ ממלכות דאחורים שהיא קשר של ד', אין התחתונים יכולים לקבל ממנה. להיותה חכמה בלי חסדים. וע"כ היא נקראת ג"כ יבשה, בסוד ד' דאחד (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר אות כ"ה).
 נח) שמע ישראל אמר וכי: שמע ישראל, אמר ר' ייסא שהוא ישראל סבא כלומר, שכל היחוד של ה' אלקינו ה', הוא ב"שמות, ר' יצחק אמר, ע' גדולה שבשמע, היא כוללת ע' שמות שה"ס השם ע"ב, שעקרו הוא ע' שמות, וב' סהדי. (כנ"ל בשלח אות קס"ג) שהוא עדות הכל. דהיינו המשכת הארת החכמה מעיין העליון. הנקראת עדות. שמע ישראל, כמו שכתוב, שמעו שמים. וכתוב, האזינו השמים. שפירושם שיהיו עדים, אף כאן שמוע ישראל, מורה על מוחין דעדות. והכל הוא ענין אחד.

הויה

לאות על ידכה עם ה' יתרה. והיא הח' שהעמדנו דהיינו המלכות. אשרי חלקם של ישראל. וע"כ ה' אחרונה, שהיא המלכות, לוקחת התפלין, שהיא שמאל. כי המלכות נבנית מקו שמאל. ע"כ לוקחת התפלין. שבזרוע השמאלית.
 נו) למאן אינון אלין וכי; שואל, למי הם אלו ארבע הפרשיות שהן גוף אחד, שע"כ כלולים בבית אחד, ומי הם. ומשיב. הם תפארת נצח הוד יסוד, דהיינו ד' הספירות שמחזה ולמטה דז"א, והם ח' של ידכה, שהיא המלכות, שכולם, כל ד' הספירות תנה"י שמחזה ולמטה אחוים במלכות, כדי שתתברך מהם. וע"כ היא כלולה מכל ד' הספירות שמחזה ולמטה דז"א.
 נז) א"ר חייא אי וכי; אר"ה, אם כן, הרי כתוב, וראית את אחורי, ולמדנו שזה קשר של תפלין, וכיון שכתוב בה ראה, משמע שהיא מלכות (כו"ל ב"א אות ס"ט). ואתה אומר שתפלין של יד הם מלכות. אמר לו, הרי כבר העמדנו (לעיל בא אות רמ"ה רמ"ו) שתפלין של יד הם המלכות המתקשרת ב"י שהוא יסוד דז"א. והקשר של ד' היא המלכות דאחורים, שמבחינת מחזה ולמעלה דז"א, מטרם שקבלה החסדים דיסוד דז"א (דפויי דף רס"ג ע"א)

(נט) ידו'ד: רישא דכלא, בנהירו דעתיקא קדישא. והאי הוא דאקרי א"ב. אלהינו: עמיקתא דנחלין ומבויעין, דנפקין ונגדין לכלא. ידו'ד: ם גופא דאילנא שלימו דשרשין. אחד: כנסת ישראל. וכלא חד שלימותא, ואתקשר דא בדא, ולא אשתכח פרודא, אלא כלא חד. (ס) תני ר' יצחק, רתיכא קדישא עלאה, ארבע בתי דתפלין דאנח ו'. כמה דאתמר. רתיכא קדישא אחרא, ארבע אחרנין דכלילן בחד, דאנח ה' בתראתן כמה דאוקמוה.

רעיא מהימנא

(סא) ם שמע ישראל יי אלהינו יי אחד, פקודא דא, ליחדא שמיא דקב"ה בכל יומא, דהא כמה דמייחדי שמא דקב"ה לתתא, הכי אתיחד שמיא לעילא. אשתכח קב"ה יחידאי עילא ותתא. מאן דמייחד שמיא דקב"ה, ישוי לביה ורעותיה בההוא יחודא דקאמרן, ויחבר כל שייפוי בהוא ם יחודא למהוי ם כלהו אחד. כמה דשוי כל שייפוי ברזא דחד, הכי לעילא מחבר כל שייפוי עלאין בההוא יחודא, למהוי כלהו חד. (סב) בשעתא דאתי ם ב"נ לייחדא שמא דקב"ה, כל חילי שמיא כלהו, קיימין שורין שורין, בגין ם לאתתקנא ולאתכללא כלהו בההוא יחודא, למיקם

חלופי גרסאות

ע גופא. ם מוסיף יחודא בההוא רעותא. ם כלא. ם ל"ג ב"ג. ם לאתקנא.

מסורת הוהר

כ) לעיל אות נח צ"ח.

ד' פרשיות התפלין

אחרונה דהויה, שהיא מלכות. כמו שהעמדנו (לעיל אות נ"ו).

הסולם

מאמר יחוד עליון ויחוד תחתון
(סא) שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד: מצוה זו היא ליחד שמו של הקב"ה בכל יום. כי כמו שמיחדים שמו של הקב"ה למטה, כך מתיחד שמו למעלה, ונמצא הקב"ה יחיד למעלה ולמטה. מי שמיחד שמו של הקב"ה, ישום לבו ורצונו ביחוד ההוא שאמרנו. דהיינו שיחד שמו למטה, ויחבר כל אבריו, דהיינו הספירות, באותו היחוד, שיהיו כולם אחד. כי כמו שמשים כל אבריו, של השט, בסוד אחד למטה, כך למעלה מחבר כל אברים העליונים באותו היחוד, שיהיו כולם אחד.

(סב) בשעתא דאתי ב"נ וכו': בשעה שהאדם בא ליחד שם הקב"ה. כל צבאות השמים, כולם עומדים שורות שורות כדי להתתקן ושיתכללו כולם באותו היחוד, לעמוד בסוד אחד ביחוד אחד. כולם מתתקנים בתקונם. ע"י יחוד הזה, כראוי. בשעה זו עומד

מאמר

(נט) הויה. רישא דכלא וכו': אחר שביאר שמע ישראל, הוא ממשיך ומבאר כל המלים שבשמע ישראל. הויה, היינו ראש הכל שבהארית עתיקא קדישא, שהוא חכמה, וזה הוא שנקרא א"ב. דהיינו אבא. אלקינו, הוא עמקות הנחלים והמבויעים שמשם יוצאים ונמשכים לכל, דהיינו בינה שזו"ן וכל התחתונים מקבלים ממנה, שנקראת אמא. הויה ה' הוא גוף האילן, דהיינו ז"א, שהוא שלמות השרשים, משום שהוא קו האמצעי הכולל חכמה ובינה, שהם הויה אלקינו. אחד, הוא כנסת ישראל, דהיינו המלכות, והכל, כל הספירות הנ"ל, הם שלמות אחת, ונקשרים זה בזה, ולא נמצא ביניהם פרוד, אלא הכל אחד.

(ס) תני ר' יצחק וכו': ר"י למד, מרכבה הקדושה העליונה, שהם חו"ב תו"מ, הם ארבע בתים של התפלין שמניח ו', שהיא ז"א. כמו שלמדנו. מרכבה קדושה אחרת, שהם ת"ת נצח הוד יסוד, הם ארבע פרשות אחרות הכלולות בבית אחד, שהם התפלין שמנחת ה' (דפו"י דף רס"ג ע"א)

ברזא דחד ביחודא חדא. כלהו מתתקנן בתקוניהון כדקא יאות. בהאי שעתא קיימא חד ממנא שמשא, דקיימא תחות רמ"ח עלמין, וכלהו אקרון שייפין ם דגופא. ודא אקרי הלני"ו, ן קיימא מחכה לההוא יחודא, ודא איהו מלקט שושנים, כד"א ן וללקוט שושנים. דאינון שייפין דגופא.

סג) שייפין עלאין לקיט לון שמא עלאה, ברזא דיחודא דקא אתיחד ברזא דמ"ב שמהן. ולקיט כל אינון שושנים עלאין, ושמשא ן דא לקיט כל אינון תתאין, די כלהו ממנן בכללא דע"ב שמהן, ואתלקיטו כלהו בההוא יחודא, ואתעבידו כלהו גופא חדא. ברזא חדא. וההוא יחודא סלקא, וקא מייחד כלא בתרין סטרין ביחודא חדא. בההוא שעתא מתלקטין שייפין כלהו, ומתחברן בחבורא חדא, למהוי כלהו ברזא דחד, עילא ותתא, ברזא דידוד אחד ושמו אחד. סד) וע"ד מאריכין באחד, ן בתרי אתוון. למלקט שושנים, לאתייחדא ן ברזא דאחד ביחודא שלים. כיון דאתיחדן שייפין כלהו, ברזא חדא דיחודא חדא, כדין אתקרי כלא קרבן שלים. ועל רזא דא, אעיל ליה קב"ה בגי'ע לאדם קדמאה, כמה דכתיב ן לעבדה ולשמרה. ותנינן, דאלין אינון קרבנין תרין, רזא דידוד אחד ושמו אחד. דאינון קרבנין כתיב, וללקוט שושנים. ן אלין שייפין דתרין סטרין, דאינון חד.

סה) שושנים רזא איהו. דכד מתחברן כל ן אינון שייפין כחדא, למהוי כלהו ביחודא חדא, רזא דקרבן, כדין מתעטר קב"ה ן בעטרה ברישא דכתם פו, למהוי ביקרוי מתעטרא. ורזא דא הוי דכתיב שושנים, רזא דכל אינון שייפין

מסורת חזרה

חלופי גרסאות

ז) (שיר ו) כ"ב ריב צ"א. ח) (בראשית ב) ב"א רכא ן וגופא. ן וקיימא מהכא בההוא. א דלקיט. ב בתשרי. ג באחד ול"ג ברזא. ד מוסיף דקב"ה איהו לקיט שושנים צ"א, יח ט"ג ש"ד. לקיט כל אינון שייפין דעילא ותתא לחברא לון ביחודא בההוא יחודא דקאמרן כדין אתער מאן דאתער ללקוט שושנים אלין. ה ל"ג אינון. ו בעטרוי.

מאמר

הסולם

יחוד עליון ויחוד תחתון

סד) וע"ד מאריכין באחד וכו': ועל כן מאריכים באחד בב' אותיות, בח' ובד' ללקוט שושנים להתיחד בסוד אחד ביחוד השלם. כיון שנתיהודו כל האברים בסוד אחד דיחוד אחד, אז נקרא הכל, קרבן שלם. ועל סוד זה הכניס הקב"ה את אדם הראשון בגן עדן, כמ"ש, לעבדה ולשמרה, ולמדנו שאלו הם ב' קרבנות, בסוד הויה אחד ושמו אחד. שעל אלו הקרבנות כתוב, וללקוט שושנים. אלו הם האברים של ב' צדדים שהם אחד. סה) שושנים רזא איהו וכו': שושנים הוא סוד. כאשר מתחברים כל אלו האברים יחד, שיהיו כולם ביחוד אחד, בסוד הקרבן, או מתעטר הקב"ה בראשו בעטרה דכתם פו, שיהיה מתעטר ביקרוי. וזה הוא הסוד, שכתוב שושנים, שהם סוד כל אלו האברים שלמעלה ושלמטה

עומד ממונה ושמש אחד, העומד תחת רמ"ח עולמות, שכולם נקראים אברי הגוף. ושמש זה נקרא הלני"ו (הלני"ו ל"ג) והוא עומד ומחכה ליחוד ההוא. וזה הוא מלקט שושנים. כש"א, וללקוט שושנים, שהם אברי הגוף. סג) שייפין עלאין לקיט וכו': אברים העליונים לוקט אותם השם העליון, בסוד היחוד שמתיהוד בסוד מ"ב שמות. והוא לוקט כל אלו שושנים העליונים. ושמש זה לוקט כל אלו התחתונים, שכולם ממונים, בכלל ע"ב שמות, ונלקטים כולם ע"י יחוד ההוא, ונעשו כולם גוף אחד, בסוד אחד. ויחוד ההוא עולה ומיחד הכל בב' צדדים ביחוד אחד. בשעה ההיא מתלקטים כל האברים, ומתחברים בחבור אחד, שיהיו כולם בסוד אחד למעלה ולמטה. בסוד הויה אחד ושמו אחד.

(דברי דף רס"ג ע"א)

דעילא ותתא. ורזא דההוא פז, עטורא דמתעטרא וסלקא מבינייהו, וכלא איהו ביה.

(ס) ז בהני שושנים אית ח בה שית מאה ותליסר פקודין, דאינון שייפין

חלופי גרסאות

ז בהאי. ח ביה.

יחוד עליון ויחוד תחתון

הסולם

מאמר

דחירק מיחד ימין ושמאל אלא אם כן, שנעשה עליו זווג אור עליון על המסך שממשיך קומת החסדים. ואז אברהם מהאי סטרא דהיינו החסדים דקו ימין, ויעקב מהאי סטרא דהיינו החסדים דקו האמצעי מכניעים הדינים דיצחק, שה"ס קו שמאל ומתיחד עם הימין, (כנ"ל אמור אות ר' ע"ש). אמנם בסכת עונות התחתונים, דהיינו בזמן הגלות, נפסק הזווג דחסדים מן המסך דחירק, ואינו נוהג אלא בזמן העלאת מ"ן ע"י התפלה ומע"ט, ואח"כ נפסק, וכיון שנפסק אור החסדים חזר ומתגבר השמאל ונפרד מן הימין, ולפיכך צריכים בכל יום לחזור ולהעלות מ"ן לעורר המסך דחירק שיהיה ראוי להכניע השמאל וליחדו עם הימין. וזה שאנו עושים בקריאת שמע. שמעוררים המסך דחירק שבקו אמצעי, וממשיכים עליו הארת החסדים, אשר או הוא מיחד קו ימין וקו שמאל שיכללו זה בזה ויהיו כמו קו אחד. שבוה נקשרים כל ג' הקוין ומתלכדים להיות אור אחד, שאינו מאיר אלא ביחודם ביחד, כי קו ימין בלי שמאל נחשב כחסר ג"ר מטעם כי יציאת ה' מן האויר נעשה רק בקו שמאל (ע"י בראשית א' דף ט"ו ד"ה הווא). וע"כ אין הימין יכול להאיר בשלמותו אלא ע"י התכללותו לאחד עם קו השמאל. וקו השמאל בלי ימין אינו יכול להאיר כלום, כי אין החכמה יכולה להאיר משהו אלא בהתכללות בחסדים דימין. הרי שאין קו השמאל יכול להאיר אלא אחר שנעשה אחד עם הימין. אמנם אין השמאל ראוי להתחבר עם הימין רק בכח מסך דחירק שבקו אמצעי, נמצא שהן קו ימין והן קו שמאל, אינם יכולים להאיר זולת כשמתחברים עם קו האמצעי להיות אחד. הרי שהקשר דימין ושמאל הנעשה ע"י מסך דחירק מקשר ועושה כל ג' הקוין לאור אחד ממש, שבהתחלש אחד מהם מתבטלים כולם. ולפיכך נקרא זה בשם יחוד.

אמנם יש ביחוד הזה ב' אפנים, אפן א) הוא, שכל ג' הקוין מתיחדים לאחד תחת שליטת אור החסדים, והארת החכמה מתכסה באור

ושלמטה, וסוד פז ההוא, שהוא עטרה המתעטרת ועולה מביניהם. והכל הוא בהם. בשושנים.

(ס) **בהני שושנים אית וכו' :** בשושנים אלו, יש בהם תרי"ג מצות. שהם האברים של ב' הצדדים, בסוד הויה אחד ושמו אחד, ויש בהם העליה של הפז ההוא העולה מביניהם. ובכל מקום שהם נמצאים, דהיינו יחוד האברים של ב' הצדדים, עליה היא העליונה, דעטרת פז, נמצאת עולה מביניהם. וזה סוד תפוח בעצי היער, ושושנה בין החוחים, שזהו זה צריך לעלות כאחד ביחוד השלם. אשרי הוא מי שמקריב אלו הקרבנות, דהיינו שמיחד אלו היחודים, שהוא ודאי לרצון לו בעולם הזה ובעולם הבא.

ביאור המאמר. כי יש בשמע ישראל, שש מלים הרמוזות על שש ספירות חג"ת נה"י דו"א, שצריכים ליחד אותן שיהיו אחד. וכיון שז"א נחלק על החוה, שמחזה ולמעלה נחשב לבחינתו עצמו, ומחזה ולמטה נחשב לבחינת המלכות, ע"כ יש ליחד ב' יחודים, יחוד אחד לחג"ת דו"א שמחזה ולמעלה, שהם ז"א עצמו, ויחוד אחד לנה"י דו"א שמחזה ולמטה שהם בחינת המלכות. והטעם שמחזה ולמטה שייך למלכות, הוא, כי ז"א ה"ס קו האמצעי אשר במסך דחירק שבו ממעט ג"ר דשמאל, ומיחדו עם הימין. ומסך הזה הוא כח הדין (כמ"ש לעיל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) והוא עומד בנקודת החוה של ז"א. ולפיכך מחזה ולמטה שכבר שולט שם הדין כבר נסתים בחינת ז"א, ונחשב למלכות, ולפיכך נחלק ז"א על החוה.

וסוד היחוד, הוא בעיקר, לקשר וליחד ימין ושמאל שיהיו אחד, שע"י נקשרים כל שש הספירות להיות אחד. כי אע"פ שחמסך דחירק עומד בקביעות בחוה דו"א, כנ"ל, עכ"ז אין יחוד ימין ושמאל אצלו בקביעות, מב' טעמים שהם אחד, א) מפני שעונות התחתונים הולכים ומגבירים כח השמאל ומפרידים אותו מן הימין, שע"י נמצא מתבטל קשר הכרעת קו אמצעי שבמסך דחירק. ב) שאין המסך (דפו"י דף רס"ג ע"א)

דתרין סטרין, רזא דיודד אחד ושמו אחד. * ואית ביה סליקו דההוא פז, דקא

מאמר

הסולם

יחוד עליון ויחוד תחתון

כולם שלמות אחת, ובהתחלש אחד מהם מתבטל כל האור. כמה דשוי כל שייפוי ברזא דחד, כמו שאדם התחתון מעלה מ"ן ומיחד כל הספירות בסוד אחד ע"ד שבארנו, חכי לעילא מחבר כל שייפין עלאין בההוא יחודא למהוי כלהו חד, כך נעשה למעלה ביחוד הזה, שמתקשרים כל שש הספירות להיות אור אחד.

וזה אמרו (באות סב) בשעתא דאתי ב"נ ליחדא שמוא דקב"ה, דהיינו בקריאת שמע, כל חילי שמיא כלהו קיימין שורין שורין, דהיינו שהמלאכים מסתדרים תחת ג' קוין, כל אחד בקו שלו, בנין לאתתקנא ולא תכללא כלהו בההוא יחודא, כדי שיקבלו הקשר דמסך דקו האמצעי מיחוד העליון, שנעשה בחג"ת נה"י דז"א, בקריאת שמע, למיקם ברזא דחד, שגם הימין והשמאל שבהם, וחג"ת נה"י שבהם, יתקשרו להיות אור אחד, כמו בז"א, כלהו מתתקנן בתקוניהון ברקא יאות וכולם מתתקנים כמו שביארנו בחג"ת נה"י דז"א. כי כל מה שנעשה למעלה בז"א, נמשך לכל העולמות.

ויש לדעת שכל המסכים והדינים שמתבארים באצילות, אין פעולתם ניכרת כלל בעולם אצילות עצמו, אלא כל מה שנרשם שם, הוא להפעיל כך פעולות התחתונים, וגם אותו המסך דחירק העומד בחוה דז"א, מראה פעולתו רק למטה בעולם היצירה, שהוא בבחינת ז"א, ששם עומדים המלאכים, שעל כל בחינה ובחינה שאנו מבחינים בז"א דאצילות, יש שם מלאך ממונה מיוחד, ואתו מסך דקו אמצעי העומד בחוה דאצילות, נמשך כחו בחוה דעולם דיצירה, והממונה עליו שם, נקרא חלנ"ו, וטעם השם הזה, כי אותו מסך דחירק שהוא נושא, כמו שבשעת היחוד, כל התקונים וכל האורות יוצאים ע"י פעולתו שמיחד ימין ושמאל זה בזה, הנה שלא בשעת היחוד, כל הדינים נמשכים ממנו והוא הממעט כל המדרגות לז"ק בלי ראש, ובמקומות החסרון שנעשה מחמת המיעוט שלו נאחזים הקליפות, ואין הפירוש שהוא משתנה, אלא בשעה שנעשה גורם לניצאת כל האורות דקדושה, הרי הרע שבו נהפך לטוב, ובשעה שאינו גורם ליציאות האורות דקדושה, ניכר הרע והדינים שבו, ולפיכך, כל הרואה אותו ממנה הנושא את מסך דחירק שבחוה דיצירה, שואל חלנו אתה או לצרינו, כי מטעם שעומד במקום הקדושה, מסתבר שאלינו הוא דהיינו שעוזר אל

באור החסדים, ויחוד הזה נהג בז"א, דהיינו יחוד ג' קוין שמחזה ולמעלה הנקראים חג"ת, עד החוה, ששם מסתיים ז"א כנ"ל, אפן ב) הוא, שכל ג' הקוין מתיחדים לאחד תחת הארת החכמה בחסדים, ויחוד הזה נהג במלכות, דהיינו בג' קוין שמחזה דז"א ולמטה, הנקראים נצח הוד יסוד, שהם נחשבים לבחינת המלכות להיותם מתחת המסך דחוה, כנ"ל, ונמצא שיש לעורר את המסך דקו אמצעי שיעשה ב' יחודים, שהם יחוד העליון דז"א, שהוא יחוד חג"ת, ויחוד התחתון דנה"י, שהוא דמלכות, וגם אלו ב' יחודים מתקשרים זה בזה, כי יחוד העליון ממשיך חסדים בשביל יחוד התחתון, ויחוד התחתון ממשיך הארת חכמה בשביל יחוד העליון, ולפיכך מתקשרים ג"כ חג"ת עם נה"י להיות לאור אחד, וז"ס יחוד של קריאת שמע שיש בו שש מלים כנגד ב' יחודים האלו, חג"ת, נה"י, שצריכים ליחד מקודם ב' יחודים אלו כל אחד במקומו, ואח"כ לקשר החג"ת עם הנה"י כנ"ל, עד שנעשו כולם אור אחד ממש, וזה נבחן שמיחדים שש ספירות דז"א, ועושים אותן לגוף אחד, ונמצא שעיקר היחוד אינו אלא קשר ימין ושמאל שיהיו אחד, אלא כיון שקו האמצעי הוא הפועל, הוא מתחבר ג"כ עמהם, ויש ע"כ ימין ושמאל אמצעי, וכיון שיש הפרש בין ג' קוין שלמעלה מחוה לג' קוין שלמטה מחוה, צריכים ליחד את הימין והשמאל בב' מקומות, נמצא שהיחוד הוא לבסוף בשש ספירות.

וזה אמרו (באות סא) דהא כמה דמייחדי שמוא דקב"ה לתתא, דהיינו למטה מחוה בג' קוין נה"י, חכי אתיחד שמיה לעילא, דהיינו למעלה מחוה בג' קוין חג"ת, אשתבח קב"ה יחידאי עילא ותתא, שקב"ה שה"ס ז"א, נמצא שהוא אור אחד, למעלה בחג"ת, ולמטה בנה"י, כלומר שכל שש הספירות חג"ת נה"י הן אחד, כמו שבארנו, שז"ס יחוד שש המלים שבקריאת שמע, שה"ס שש הספירות דז"א, שיהיו אחד, ע"י העלאת מ"ן לעורר המסך דקו האמצעי, כמו שבארנו, וז"ש מאן דמייחד וכו' בההוא יחודא דקאמרן, דהיינו בב' מקומות מחוה ולמעלה ומחוה ולמטה, ויחבר כל שייפוי, דהיינו כל שש הספירות, בההוא יחודא, למהוי כלהו אחד, דהיינו שיאירו כולם כאור אחד, כנ"ל שכל קו צריך לחבירן וג' קוין שלמעלה מחוה צריכים לג' קוין שלמטה מחוה, באפן שהם (דפו"י דף רס"ג ע"א *) דף רס"ג ע"ב)

סליק מבינייהו. ובכל אתר דאינון משתכחין, ההוא סליקו עלאה אשתכח

מאמר	הסולם	יחוד עליון ויחוד תחתון
<p>אל הקדושה. אבל מתוך הדינים והמיעוטים שממעט כל מדרגות הקדושה מג"ר, מסתבר שהוא לצרינו, שהוא אויב הקדושה ועוזר לסטרא אחרא. אמנם בשעת יחוד העליון, שעל ידו מתיחד הימין ושמאל, וחג"ת נה"י, וכל המוחין מתגלים יודעים הכל שהוא לנו, ולא לצרינו. וע"כ נקרא המלאך בשם הלנו.</p> <p>ויו"ש (באות ס"ב) בהאי שעתא, דהיינו קודם היחוד דקריאת שמע, קיימא חד כמנא שמשא, דהיינו הממונה על מסך דקו אמצעי שבמקום החזה דיצירה, דקיימא תחות רמ"ח עלמין, ובלחו אקרון שייפין דגופא דהיינו שנקראים רמ"ח אברי הגוף, שהם מתחלקים לפי ג' קוין, שאותו הממונה מקשר כל אלו אברים בכח המסך דחירק, ועושה אותם לגוף אחד, ע"ד שנתבאר בחג"ת נה"י דו"א. ודא אקרי הלנו (כצ"ל) שממונה הוה נקרא הלנו, מטעם שמטיל ספק, אם הוא הלנו או לצרינו כנ"ל. והוא קיימא מחכה להחיה יחודא, דהיינו ליחוד בקריאת שמע, שיתיחדו חג"ת נה"י דו"א כנ"ל, שמשם מקבל גם הוא כח ליהוד כל האברים לגוף אחד. ודא איהו מלקט שושנים, שהמסך דחירק מלקט כל האברים המפולגים לימין ושמאל כמו מלקט שושנים ועושה אותם לגוף אחד. כד"א ולקוט שושנים, דאינון שייפין דגופא, שלוקט אברי הגוף ומיחד אותם, כמבואר.</p> <p>ונודע שיש ב' שמות, שם מ"ב, ושם ע"ב. והם כנגד ב' יחודים הנ"ל, כי שם מ"ב מורה על יחוד העליון שמחזה ולמעלה, שמבחי התכללות חג"ת נה"י אלו באלו, נבחן שיש חג"ת נה"י בחג"ת למעלה מחזה, ויש חג"ת נה"י בנה"י למטה מחזה, וכיון שיחוד העליון הוא בחסדים מכוסים מחכמה, ע"כ הוא נבחן שאין בכל ספירה שבו"ק שלמעלה מחזה רק שבע ספירות, ושש פעמים שבע הם בגי' מ"ב, ושם ע"ב, מורה על יחוד התחתון שמחזה ולמטה, שהם נה"י, ומטעם התכללות יש גם שם חג"ת נה"י, וכיון שיחוד התחתון מגלה הארת חכמה, ע"כ יש בו סוד י"ב פנים בכל ספירה, שהם חו"ב תר"מ שבכל אחד ג' קוין, ושם פעמים י"ב הם ע"ב, ומחזה ולמעלה דעולם היצירה מקבל מהארת השם מ"ב, שהוא חסדים מכוסים. ומחזה ולמטה דעולם היצירה מקבל מהארת השם ע"ב, שיש בו הארת חכמה, ואין הפירוש שהשמות בעצמם מאירים שם, כי הם מאירים רק בעולם אצילות, אלא כל עולם ועולם מקבל מהם כפי יכלתו. ויו"ש (דפו"י דף רס"ג ע"ב)</p>	<p>(באות ס"ג) שייפין עלאין, שהם האברים שלמעלה מחזה דיצירה, לקיט לון שמא עלאה ברזא דיהודא דקא אתיחד ברזא דמ"ב, שעל אברים העליונים, שולט השם מ"ב שהוא שליטת החסדים, ולקיט כל אינון שושנים עלאין, דהיינו אברים שלמעלה מחזה דיצירה, ושמשא דא לקיט כל אינון תתאין, ושמש הוה, לוקט כל אלו האברים התחתונים דהיינו אותם שמחזה ולמטה, די כלהו ממנן, שכולם הם ממונים, שכל אבר הוא ממונה מיוחד כנ"ל, בכללא דע"ב שמתן, כי מחזה ולמטה מקבל מהארת ע"ב, כנ"ל. ואתלקיטו כלהו בהחיה יחודא, ונלקטו כולם, הן אותם שלמעלה מחזה, והן אותם שלמטה מחזה, ואתעבידו כלהו גופא חדא, ברזא חדא. כמבואר.</p> <p>ויו"ש והחיה יחודא יחודא פלקא, היינו היחוד של שמע ישראל, וקא מייחד בלא בתרין סטרין ביחודא חדא, שהוא מיחד בכל העולמות ב' הצדדים שבהם, שהם קו ימין וקו שמאל ביחוד אחד, שזוהו עיקר היחוד (כנ"ל דף כ"א ד"ה אמנס יט) בהחיה שעתא, שנעשה היחוד דימין ושמאל ע"י מסך דחזה, מתלקטים כל האברים, הן למעלה מחזה והן למטה מחזה, ומתחברין בהכורא חדא למהוי כלהו ברזא דחד שחג"ת נה"י מתיחדים ג"כ להיות בסוד אחד, כמו שביארנו (שם) עילא ותתא, למעלה מחזה ולמטה מחזה, ברזא דהויה אחד ושמו אחד, כי למעלה מחזה דו"א ה"ס הויה אחד, כי ז"א נקרא הויה, ומחזה דו"א ולמטה, כבר שייך למלכות, כנ"ל, הנקראת שם, וה"ס ושמו אחד.</p> <p>ויו"ש (באות ס"ד) וע"ד מאריכין באחד בתרי אתוון, דהיינו בח' ובר', שמאריכים בר', ובלבד שלא יחטוף בח' (ברכות י"ג): כי ח' רומזת על ז"א שה"ס הויה אחד. והר' רומזת על המלכות שה"ס ושמו אחד. ויו"ש, למלקט וכו' ביחודא שלים, שזוהו יחוד השלם, כיון דאתיחדן שייפין כלהו ברזא חדא וכו' אתקרי בלא קרבן שלים. קרבן פירושו יחוד, דהיינו יחוד השלם. ויו"ש, ועל רזא דא וכו' לעבדה ולשמרה, רזא דהויה דאלין אינון קרבנין תרין, רזא דהויה אחד ושמו אחד, כי לעבדה ה"ס יחוד העליון, ולשמרה ה"ס יחוד התחתון, שב' יחודים אלו, ה"ס הויה אחד ושמו אחד. דאינון קרבנין כתיב ולקוט שושנים, שעל ב' הקרבנות האלו, נאמר ולקוט שושנים. אלין שייפין דב'</p>	

מבנייהו לאסתלקא. ורזא דא ט תפוח בעצי היער. ושושנה בין החוחים. דא ודא אצטריך לאסתלקא כחדא ביחודא שלים. זכאה איהו מאן דקריב קרבנין אלין, ודאי לרעוא ליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

(סז) פקודא ליראה בארח כלל, ובארח פרט. והא ט יראה אוקימנא, בגין דאית עליה דב"ג לדחלא מקמי קב"ה תדיר. כד"א, ט ליראה את השם הנכבד והנורא הזה את יי' אלהיך. ובגין יראה כ דא, יסתמר בארחוי. ויראה, אתר הוא דאקרי יראה, בגין דתמן שריא דחלא דקב"ה, ז איהו יראת יי' לדחלא מניה, ודא איהו רזא דכתיב, וממקדשי תיראו בהאי יראה שריא ט פולסא דנורא, לאלקאה לון לחייביא, דלא נטרין פקודי אורייתא ועיד בארח כלל, אית לדחלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ג) (שיר ב) לך עב צ"א. ט (דברים כח) ויקהל ט לא גרסינן יראה. י ובגין יראה עד בגין דתמן לפני כד"א. כ ל"ג דא. ז ואיהו יראה ממש ול"ג נא צ"ב.

איהו יראת ה'.

דרך אמת ט] שבט של אש שמכים ומענישים למי שאינו מקיים מצות התורה.

יחוד עליון ויחוד תחתון

הסולם

מאמר

מבנייהו לאסתלקא, דהיינו העליה דכתם פו, שעטרה זו ז"א מקבל מחמת היחוד דחג"ת נה"י זה בזה.

זו"ש, ורזא דא תפוח בעצי היער, שה"ס יחוד העליון, הויה אחד, ושושנה בין החוחים, שה"ס יחוד התחתון של מטה מחזה, שהיא המלכות הנקראת שושנה כנ"ל. ודא ודא אצטריך לאסתלקא כחדא ביחודא שלים, שיחוד התחתון צריך לכלול כאחד ביחוד העליון ויחוד העליון בתחתון, אז הוא יחוד השלם.

מאמר היראה

(סז) פקודא ליראה בארח וכו': מצוה, ליראה את הקב"ה בדרך כלל ובדרך פרט. ומפרש, והרי יראה, העמדנו, שפירוש, משום שיש לאדם להתיירא מפני הקב"ה תמיד. כש"א, ליראה את השם הנכבד והנורא הזה את ה' אלקיך. ומשום יראה זו ישמור את דרכיו. ויראה, היא מקום שנקרא יראה, דהיינו מלכות, משום ששם שורה יראת הקב"ה, היא נקראת יראת הויה, שצריכים לירא מפניה, וזה הוא סוד שכתוב וממקדשי תיראו. כי ביראה זו, שהיא המלכות, שורה שבט של אש להכות את הרשעים שאינם שומרים מצות התורה, כי העונשים באים ממלכות, וע"כ יש לפחד בדרך כלל. דהיינו יראת העונש.

ובתר

דב' פטרין, דאינון חד שהם אברים של ב' בחינות, כי האברים שמחזה ולמעלה הם בחינת הסדים, והאברים שמחזה ולמטה הם בחינת הארת חכמה, וב' בחינות אלו מתיחדות להיות אור אחד. (כנ"ל דף כ"א ד"ה אמנס ט).

וזה אמרו (באות ס"ה) שושנים, רזא איהו, דכד מתחברין כל אינון שייפין וכו' כדון מתעטר קב"ה בעטרה ברישא, דכתם פו. מתי נקראים האברים שושנים, היינו בשעה שמתחברים האברים שלמעלה מחזה עם האברים שלמטה מחזה, שאז נכלל ז"א, מחכמה שבמלכות, ומקבל מזה עטרה דכתם פו, שה"ס הארת החכמה. ואז נקראים האברים כולם שושנים. פירוש, כי השם שושנה הוא שם המלכות, שיחוד שלה הוא למטה מחזה. אלא אחר שז"א שלמעלה מחזה, נכלל עם למטה מחזה ביחוד, נקראים גם האברים שלמעלה מחזה על שם המלכות דהיינו שושנים. וזו"ש ורזא דא וכו'. כמבואר. וזו"ש, בהני שושנים אית בה תרי"ג פקודין, דאינון שייפין דתריין פטריין, כי בתרי"ג מצות יש ימין ושמאל, שהם רמ"ח לימין ושס"ה לשמאל. והם רזא דהויה אחד ושמו אחד, שרמ"ח מצות עשה ה"ס הויה אחד, ושס"ה ל"ת ה"ס ושמו אחד. וזו"ש, ובכל אתר דאינון משתכחין, דהיינו שנמצאים חג"ת נה"י נכללים זה בזה, ההוא פליקו עלאה אשתכח (דפו"י דף רס"ג ע"ב)

סח) ובתר בארח פרט, כד ידע ב"נ מאן איהי יראת יי, ודא איהו דחלא דחביבותא, דאיהי עיקר מ ויסודא למרחם ליה לקב"ה. נ האי יראה עביד לנטרא כל פקודוי דאורייתא, למהוי ב"נ עבד נאמן לגבי קב"ה כדקא ס יאות. טט) פקודא לאהבה, והא אוקימנא רחימו דקב"ה, דבעי ב"נ לרחמא ליה רחימו סגי כאברהם, דרחים ליה לקב"ה בכמה רחימו, ומסר גופיה ונפשיה לגביה. מכאן אוליפנא, מאן דרחים ליה לקב"ה, איהו מקיים עשר אמירן עילא ותתא. וע"ד כל אינון עשר נסיוני דאתנסא אברהם, וקאים בכלהו מ לקבל עשר אמירן, כל נסיונא אמירא היא, ואתנסא בההוא אמירא, וקאים ביה. ע) וע"ד אינון עשר נסיוני, וכלהו קאים בהו אברהם, בגין דאתקשר ואתדבק בימינא דקב"ה, דאיהי אהבה רבה. פ מ"ט איקרי אהבה רבה. ז בגין מאן דקאים בהאי אהבה, אתקשר בעלמא עלאה. אהבת עולם, דא רזא דעלמא תתאה, ק דאתקשר ביה רחימו ר דיליה, וכלא רזא חדא, בלא פרודא, והא אתמר רזא דאהבה, רחימו דא סליק על כל פולחנין דעלמא, בהאי אתייקר שמיא דקב"ה יתיר מכלא, ואתברך. בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין, ורזא דאהבה אתמר. ט

עא) פקודא למקרי קריאת שמע ב' זמנין בכל יומא, חד, לקבל דרגא

חלופי גרסאות

ז או יסודא. נ מוסיף בתר האי. ט מוסיף יאות יראה. ע מוסיף כלהו לקבל. פ ל"ג מ"ט איקרי אהבה רבה. ז בגין דקאים האי אהבה מתקשר. ק בלא פרודא דאתקשר ביה רחימו דיליה וכלא רזא חדא והא. ר דילה. ט בדפו"י כתבו ע"כ קע"ב ב' ציצית וכו'.

האהבה

הסולם

מאמר

ע) וע"ד אינון עשר וכו': וע"כ הם עשרה נסיונות, כנגד ע"ט, וכולם עמד אברהם, משום שנקשר ונתדבק בימינו של הקב"ה שנקרא אהבה רבה, דהיינו חסד דז"א. מה הטעם שנקרא אהבה רבה. הוא, משום שמי שעומד באהבה זו נקשר בעולם העליון, שהוא ז"א. אהבת עולם הוא סוד עולם התחתון, דהיינו מלכות. שאהבת הקב"ה נקשרת בה. והכל, אהבה רבה ואהבת עולם, הוא סוד אחד בלי פרוד ביניהם. והנה למדנו, סוד האהבה, שהאהבה עולה על כל עבודות שבעולם, באהבה, מתייקר שמו של הקב"ה יותר מכל, ומתברך. ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים. ונתבאר סוד האהבה.

סח) ובתר בארח פרט וכו': ואחר כך יש לפחד מפניו בדרך פרט, דהיינו כשאדם יודע מה היא יראת ה', דהיינו כשמשיג מדת המלכות עצמה, שזו היא יראה מחמת אהבה, שהיא העיקר והיסוד לאהוב את הקב"ה. יראה זו עושה שישמור כל מצות התורה, שהאדם יהיה עבד נאמן להקב"ה, כראוי.

מאמר האהבה

טט) פקודא לאהבה וכו': מצוה, לאהבה. והרי העמדנו, שאהבת הקב"ה פירושו, שהאדם צריך לאהוב אותו אהבה רבה כאברהם, שאהב את הקב"ה באהבה רבה, ומסר גופו ונפשו אליו. מכאן למדנו, מי שאוהב את הקב"ה הוא מקיים עשרה מאמרות דהיינו עשר ספירות, למעלה ולמטה. וע"כ כל אלו עשרה נסיונות שנתנסה בהם אברהם, ועמד בכלם, הם כנגד עשרה מאמרות, כי כל נסיון הוא מאמר אחד, דהיינו ספירה אחת, שנתנסה במאמר ההוא ועמד בו.

(דפו"י דף רס"ג ע"ב)

עא) פקודא למקרי קריאת וכו': מצוה, לקרוא קריאת שמע ב' פעמים בכל יום, אחת, כנגד מדרגת היום, שהוא ז"א. ואחת, כנגד מדרגת הלילה, שהיא המלכות. לכלול ביום מדרגת לילה. ולכלול בלילה מדרגת יום. וכבר למדנו

דיממא. וחד, לקבל דרגא דליליא. ולאכללא ביממא דרגא דליליא, ולאכללא בליליא דרגא דיממא, והא אתמר. וע"ד תרין זמנין בכל יומא, חד ביממא וחד בליליא.

(עב) פקודא למקבע ב"נ מזוזה לתרעיה, למהוי כל ב"נ נטיר מעם קביה, כד נפיק וכד עייל. ורזא (ט) י"י ישמר צאתך ובאך מעתה ועד עולם. בגין דרזא דמזוזה איהו קאים תדיר לפתחא. ודא איהו פתחא דלעילא, ודא איהו דרגא דאקרי שומר, לאשתכחא ה בנטירו.

(עג) דב"נ לאו איהו נטיר, בר נטירו דקביה, דאיהו נטיר תדיר, וקאים לפתחא, וב"נ לגו. ותו, דלא ינשי ב"נ דוכרנא דקביה לעלמין. ודא איהו כגוונא דציצית, כד"א (ז) וראיתם אותו וזכרתם את וגו'. כיון דחמי בר נש להאי דוכרנא, אדכר בגרמיה למעבד פקודא דמאריה. ורזא דמהימנותא, מזוזה כללא דכר ונוקבא כחדא.

(עד) בספרא דשלמה, סמיך לפתחא, לקבל תרין דרגין, אודמן חד שידא א ואית ליה רשו לחבלא. ואיהו קאים לסטר שמאלא. זקיף ב"נ עינוי, חמי ליה לרזא דשמא דמאריה, ואדכר ליה, ולא יכיל ב ליה לאבאשא. ואי תימא, אי הכי כי נפיק ב"נ מתרעיה לבר, הא ההוא שידא קאים לימיניה, ומזוזה לשמאליה, והאיך נ אתנטיר ב"נ, אי ד איהו שארי לשמאליה.

(עה) אלא ה כל מה דעבד קודשא בריך הוא, כל מלה ומלה אתמשך

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט (תהלים קכא) וירא קו צ"ב. פ (במדבר טו) ת דלא לב"נ נטירו דקביה ול"ג מן בנטירו עד דקביה. א מוסיף ודא איהו אית. ב לאבאשא ליה. ג נטיר. ד הוה. ה כללא כמה.

המזוזה

הסולם

מאמר

וגו'. כיון שהאדם רואה זכרון ההוא. נזכר בעצמו לעשות מצות אדונו. וסוד האמונה. היא שמזוזה כוללת דכר ונוקבא יחד.

(עד) בספרא דשלמה וכו': בספרו של שלמה כתוב, סמוך לפתח, כנגד ב' מדרגות, מזדמן שד אחד, שיש לו רשות להזיק. והוא עומד בצד שמאל של הפתח. נושא אדם את עיניו ורואה סוד השם של אדונו, שבמזוזה, שבימין הפתח ונזכר בו. אין השד יכול להזיק. ואם תאמר, אם כן, זה נכון כשהאדם בא אל הבית, אבל כשיוצא מן פתח הבית לחוץ, הרי השד, שנמצא בצד שמאל של הפתח, עומד אז לימינו של האדם, והמזוזה בשמאלו, ואיך נשמר האדם אם המזוזה שורה לשמאלו.

(עה) אלא כל מה וכו': ומשיב, אלא כל מה שעשה הקביה כל דבר ודבר הולך אחר מינו. באדם נמצאים ב' מדרגות, אחת מימינו ואחת משמאלו, אותה שבימין נקראת יצר הטוב

למדנו. וע"ה צריכים ב' פעמים בכל יום, א' ביום וא' בלילה.

מאמר המזוזה

(עב) פקודא למקבע ב"נ וכו': מצוה, שהאדם יקבע מזוזה לפתחו, שיהיה כל אדם נשמר ע"י הקביה כשיוצא מן הבית וכשיבא אל הבית. וזה סוד, ה' ישמר צאתך וכו' ומעתה ועד עולם. כי סוד המזוזה הוא נמצא תמיד על הפתח. וזה הוא הפתח של מעלה, שהוא המלכות, שהיא פתח לז"א, בסוד, זה השער לה'. וזה הוא מדרגה שנקרא שומר, להמצא בשמירה.

(עג) דב"נ לאו איהו וכו': כי האדם אינו שומר, חוץ משמירה של הקביה, שהוא שומר תמיד, ונמצא בפתח הבית, והאדם בפנים הבית. ועוד, טעם למזוזה, כדי שלא ישכח האדם זכרון הקביה לעולם. וטעם זה הוא, כמו ציצית, כש"א, וראיתם אותו וזכרתם את

(דמ"י דף רס"ג ע"ב)

בְּתֵר זִינְיָהּ. בְּכֵר נֶשׁ קִימִין תְּרִין וְ דְרָגִין, חַד מִימִינָא, וְחַד מִשְׂמַאלָא. הֵהוּא דִימִינָא אֶקְרִי יִצְהָיִט, וְהֵהוּא דִשְׂמַאלָא אֶקְרִי יִצְרֵר. כִּיּוֹן דְנִפְקֵי בְרֵי נֶשׁ מִתְרַעָא דְבֵיתֵיהּ, הֵהוּא שִׂידָא זְקִיף עֵינְוִי, וְחַמִּי לִיצְרֵר הִרְעָ, דְשֹׁאֲרֵי לִשְׂמַאלָא, אֶתְמַשְׁךְ לְהֵהוּא ׀ סְטְרָא וְאֶתְעַדִּי מִימִינָא. וּבֵהוּא סְטְרָא, קֵאִים שְׂמַא דְמֵאֲרִיָהּ, וְלֹא יִכִּיל ׀ לְקִרְבָּא וְלֹאֲבֹאֲשָׁא ׀ לֵיהּ, וְנִפְיֵק בִּינָא * וְאֶשְׁתַּזְיֵב מִנְיָהּ. כַּד עֵייל, הֵא שְׂמַא קְדִישָׁא ׀ לִימִינָא קֵאִים, וְלֹא יִכִּיל לְקִטְרָגָא בְּהֵדִיָהּ.

עו) וְעִידָא אֶצְטְרִיךְ בִּינָא, דְלֹא ׀ יַעֲבִיד טְנוּפָא וְלִכְלוּכָא בְּתְרַעָא ׀ דְבֵיתֵיהּ, וְלֹא יוֹשִׁיד מִיין עֶכוּרִין. חַד, דְלֹא יַעֲבִיד קְלִנָא לְגַבֵּי שְׂמַא דְמֵאֲרִיָהּ. וְחַד, דֵּאִית לֵיהּ רִשׁוֹ לְהֵהוּא מְחַבְלָא לְחַבְלָא. וּבְגִיכָא יוֹדְהָר בִּינָא מֵהֵאִי, וְיוֹדְהָר בִּינָא ׀ דְלֹא יִמְנַע מִתְרַעָא דְבֵיתֵיהּ שְׂמַא דְמֵאֲרִיָהּ.

עז) וְכַד בְּרֵי נֶשׁ אֶתְקִין מְזוּזָה לְפִתְחֵיהּ, כַּד עֵייל ׀ הֵהוּא בִּינָא, הֵהוּא

חלופי גרסאות

ו מוסיף דרגין כגוונא דא. ז ההוא. ח מערה. ט מוסיף לקרבא. י ל"ג ליה. כ לימיניה. ל יעביר. מ ל"ג דביתיה. נ ולא. ס ל"ג ההוא ב"ג.

המוזוה

הסולם

מאמר

שְׂמִירָהּ, שְׂאִין מִי שִׁישְׁמוּר עֲלִיו. הִרְחַמְן יִצְיִלְנוּ. בִּיאֹר מֵאֲמַר. הִיסוּד הוּא קוֹ אֲמַצְעִי שִׁמְבַחִינָת לְמֵטָה מְחֹזָה, שְׁהוּא מֵיחֹד בִּי הַקּוּיִן יִמִּין וְשְׂמַאל שְׁלֵמָטָה מְחֹזָה. וְנוֹדַע שְׁהַמְלָכוֹת נְבִינָת מִקּוֹ שְׂמַאל. וּמִטְרָם שְׁקוֹ אֲמַצְעִי יִיחַד הִימִין עִם שְׂמַאל, שְׁהַמְלָכוֹת קְבֵלָה מִשְׂמַאל בְּלֵי יִמִּין, נַעֲשֵׂתָה הַמְלָכוֹת בְּבַחִינָת יֵמָא דְקֵאֶפּוֹ, שְׁנַקְפָּאָה בְּתוֹכּוֹ אֹורוֹתִיָהּ וְנִסְתַּמַּת (כְּמִישׁ לְעִיל בִּיאֹר דְּרֵי רִמְיָא דֵּה יֵמָא דְקֵאֶפּוֹ) אֲלֵא אַחַר שְׂבֵא קוֹ אֲמַצְעִי, וּבְכַח הַמְסַךְ דְּחִירֶק שְׁבוּ מִמַּעַס שְׂמַאל וּמִיחַדוֹ עִם הִימִין (כְּמִישׁ לְךָ דְּרֵי יֵג דֵּה וְנִתְבָּאֵר) אֲזַנְתַּחַת הַמְלָכוֹת מֵהַקְּפֹאֹן וְהַסְתִּימָה שְׂבֵא, וְהַחֲכֵמָה שְׂבֵא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּחַסְדִּים שְׂבִימִין, וְהִיא מֵאִירָה בְּכֵל שְׁלִימוֹתָהּ. וְנִתְבָּאֵר לְעִיל (אֲזַנְתַּחַת טִוִּי דֵּה וְטוֹד הִיחֹד) כִּי מְלַבֵּד כְּחוֹת הַדִּין שְׂבִמְסַךְ דְּחִירֶק דְּקוֹ אֲמַצְעִי הַמַּמְעַט אֶת הַגִּיר דְּשְׂמַאל (כְּמִישׁ לְךָ יֵג דֵּה וְנִתְבָּאֵר) צְרִיכִים עוֹד לְקוֹמַת חַסְדִּים שִׁיִּצָּא עַל זְוֹג אֹור הַעֲלִיּוֹן בְּמַסַךְ דְּחִירֶק, וְזוּלַת חַסְדִּים אֲזַלּוּ אִינְן הַשְׂמַאל נִכְנַע לְהִתִּיחַד עִם הִימִין, עִישׁ. בְּאֶפְקֵי, שְׂאִין הִיסוּד יִכּוֹל לִיחַד הִימִין וְהַשְׂמַאל זְבִי, לְפִתְחוֹת הַמְלָכוֹת מִקְּפֹאֹנָהּ, אֲלֵא אִיכָּיִן שִׁישׁ בּוֹ כְּחוֹת הַדִּין לְמַעַט הַגִּיר דְּשְׂמַאל, וְיֵשׁ בּוֹ קוֹמַת חַסְדִּים הַמְתַּחְבְּרִים עִם חַסְדִּים דִּימִין וְאֲזַנְתַּחַת הַשְׂמַאל וּמִיחַדוֹ עִם הִימִין, וְתַדַּע, שְׁכַחוֹת הַדִּין שֶׁל הַמְסַךְ דְּחִירֶק שְׂבִיטוֹד, הִיִּס שִׁישׁ דְּשְׂדִי. וְאֹור הַחַסְדִּים שְׂבוּ, הִיִּס יֵג דְּשְׂדִי, שְׂבֵא אֲלֵא מְגַבִּיל הַשְׂמַאל שֶׁלֹּא יֵאִיר

הַטּוֹב, וְאוֹתָהּ שְׂבִשְׂמַאל נִקְרָאת יִצְרֵר הִרְעָ. כִּיּוֹן שִׁיִּצָּא הָאָדָם מִפִּתְחַת בֵּיתוֹ, אוֹתוֹ הַשֵּׁד נוֹשָׂא עֵינְוִי, וְרֹאָה אֶת יִצְרֵר הִרְעָ כְּשֶׁהוּא שׁוֹרָה לְשְׂמַאל, הוּא נִמְשָׁךְ לְאוֹתוֹ הַצֵּד שֶׁהִיצְרֵר הִרְעָ נִמְצָא, דְּהֵיִינוּ לְשְׂמַאל, וְהוֹסֵר מִימִין, וְאֲזַנְתַּחַת צֵד שְׂמַאל עוֹמֵד אוֹ שֵׁם שֶׁל אֲדוּנָה, דְּהֵיִינוּ הַמְּחֹזָה, וְאִינּוּ יִכּוֹל לְקִרְבֵּי אֵלֵינוּ לְהוֹיֵק לָנוּ, וְהָאָדָם יוֹצֵא וְנִיִּצֵּל מִמֶּנּוּ, וְכִשְׁנִכְנַס אֶל הַבַּיִת, נִמְצָא הֵשֶׁם הַקְּדוֹשׁ שְׂבִמְחֹזָה, עוֹמֵד לִימִינּוּ, וְעִידָא שׁוֹלֵט הִימִין עַל הַשְׂמַאל, וְאִינּוּ יִכּוֹל לְקִטְרָג עֲלֵיו.

עו) וְעִידָא אֶצְטְרִיךְ בִּינָא וְכוּ': וְעִיכָא צְרִיךְ הָאָדָם לְהִזְהָר, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה טְנוּפָא וְלִכְלוּךְ בְּשַׁעַר בֵּיתוֹ וְלֹא יִשְׁפּוֹךְ שֵׁם מִים עֶכוּרִים, מִבִּי טַעֲמִים, אִי, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בִּזְיוֹן אֲצֵל שֵׁם אֲדוּנָה, שְׂבִמְחֹזָה, וְאִי, שֶׁאֲזַנְתַּחַת לְאוֹתוֹ מִהַחְבֵּל, דְּהֵיִינוּ הַשֵּׁד, לְחַבֵּל, וּמִשׁוּם זֶה יוֹהֵר הָאָדָם בּוֹזֵה, וְיוֹהֵר הָאָדָם, שֶׁלֹּא יִדְחֶה מִפִּתְחַת בֵּיתוֹ אֶת הֵשֶׁם שֶׁל אֲדוּנָה.

עז) וְכַד בְּרֵי נֶשׁ וְכוּ': וְכִשְׁהָאָדָם מִתְקֵן מְזוּזָה לְפִתְחוֹ, כְּשִׁאוֹתוֹ הָאָדָם נִכְנַס לְבֵיתוֹ, יִצְרֵר הִרְעָ הֵהוּא וְהַשֵּׁד הֵהוּא שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּעַל כְּרַחֲם, וְאוֹמְרִים זֶה הַשַּׁעַר לְהִי צְדִיקִים יִבּוֹאוּ בּוֹ, וְכִשְׁלֹא נִמְצָאת מְזוּזָה לְפִתְחוֹ שֶׁל אָדָם, הִיצְרֵר הִרְעָ וְאוֹתוֹ הַשֵּׁד, מִתְחַזְּקִים וּמִתְקַנְיִים יִחַד, וּמְנִיחִים יְדֵיהֶם עַל רִאשׁוֹ בְּזִמְן שְׂנַכְנַס, וּפּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, אוֹי לּוֹ לְפִלוֹנִי שִׁיִּצָּא מִרְשׁוֹת אֲדוּנָה, מֵאוֹתוֹ זִמְן וְהִלָּאָה, הוּא נִמְצָא בְּלֵי (דְּפוּי דְּרֵי רִסְגָא עִיב * דְּרֵי רִסְדָא עִיב)

יצר הרע וההוא שידא בעל כרחייהו נטרי ליה, ואמרי ז) זה השער ליי צדיקים יבאו בו. וכד לא קאים ׀ מזוזה לפתחיה דב׳נ, יצר הרע וההוא שידא ׀ מתתקנין

מסורת הזר

ז) (תהלים קיח) בשלח מג צ״ש.

חלופי גרסאות

ט ל״ג מזוזה. 9 מתקנין.

מאמר

הסולם

המזוזה

והנה השם שדי, אינו מקובל אל המלכות בבת אחת, אלא מתחילה מקבלת המלכות את הדינים שבמסך, שה״ס ש״ד דשדי, ואח״כ מקבלת ה׳ דשדי, שה״ס החסדים. ונמצא שבעת שמקבלת הדינים, עוד אינם נעשים פתח אל המלכות, כי הדינים בלבד אינם יכולים ליחד הימין והשמאל מטרם ביאת החסדים, וע״כ נבחן או שנתוסף עוד דינים על המלכות. כי מתחילה לא היו לה אלא דינים דשמאל, שה״ס הקפאון, ועתה נתוספו עליה דיני דנוקבא, הממעטים הג׳ר דשמאל, ונמצא שנגרעה עוד יותר מחמתם, כי נכפלו דיניה, ע״כ נבחן זה לבחינת מיעוט וחלל בלבד. ולא לפתח, ובכל מקום שיש מיעוט וחסרון. יש שם מקום לאחיות הסטרא אחרא והקליפות. אמנם כיון שהיא עומדת לקבל גם ה׳ דשדי, שאז נפתחים אורותיה על ידי הדינים והחסדים יחד, ונעשים לה פתח, ע״כ אין הקליפות נאחזות בה, גם בבחינת החלל והחסרון מטרם שנעשו לפתח. אע״פ שיש להם רשות.

וז״ש (באות ע״ד) סמ״ך לפתחא, דהיינו בעת שהמלכות עוד מקבלת ש״ד דשדי, שה״ס הדינים דמסך, שאז עוד אינם פתח, אלא חלל וחסרון, אבל הם סמ״ך לפתחא, כלומר שקרובה לקבל את ה׳ דשדי, שאז נהפכים הדינים להיות פתח. לקבל תרין דרגין, אדרבן חד שידא, כי אז יש ב׳ מדרגות דינים בהמלכות, כי מלבד הדינים דשמאל שהיו לה מכבר נתוספו לה עוד דינים דמסך שהם דיני דנוקבא, כנ״ל, שכנגד ב׳ מדרגות דינים הללו, מוכנה הקליפה להאחו בהם, שקליפה ההיא נקראת ש״ד, משום שהיא נאחזת בדינים דש״ד, של שדי בטרם שבאה ה׳ דשדי, כנ״ל. ואית ליה רשׁו לחבלא, שיש לו רשות להזיק מכת מקום החסרון שנעשה במלכות, אבל מתוך שהוא סמוך לפתח, כלומר, שהיא קרובה להמשיך ה׳ דשדי, שאז נעשים הדינים לפתח, ע״כ אינו מזיק אע״פ שיש לו רשות. כנ״ל.

ויש להבין, למה קובעים המזוזה לימין הנכנס אל הבית, ולשמאל היוצא מן הבית. והענין הוא, כי הארת הבית, ה״ס חכמה שבשמאל

יאיר אלא ממטה למעלה, ומיחדו עם הימין. והנה המלכות בכללה נקראת בשם בית, להיותה בית קבול לכל האורות העליונים, בדומה לבית גשמי, שהוא בית קבול לכל רכושו וצרכיו של האדם. ואותם הדינים והחסדים שהיסוד משפיע אל המלכות מן השם שדי נבחן לפתח הבית, כי זולת הדינים והחסדים האלו, היתה המלכות שה״ס הבית, נשארת קפואה וסתומה, ועל ידיהם, היא נפתחת, ואפשר לבא אל הבית לקבל משם כל האורות. והמזוזה, ה״ס שם שדי הזה הפותח את המלכות. שע״כ רשום עליה השם ש״ד״י.

וזה אמרו (באות ע״ב) בגין דרזא דמזוזה איהו קאים תדיר לפתחא, סוד המזוזה עומד תמיד לבחינת הפתח, ורא איהו פתחא דלעילא, שהמזוזה היא הפתח של מעלה, דהיינו של המלכות (כמ״ש להלן אות ק״ט) כי מאלו הדינים והחסדים שבשם שדי, נעשה הפתח במלכות, שיהיה אפשר לבא אל הבית לקבל כל האורות שיש שם. וזולת הפתח הזה, היתה המלכות הנקראת בית, קפואה וסתומה מכל צד. כנ״ל. ורא איהו דרגא דאקרי שומר, כי הדינים שבשם שדי, שומרים האדם שלא יכשל למשוך החכמה בדרך האסור, דהיינו, ממעלה למטה, כי אז תיכף ירבעו עליו הדינים האלו. (ח״ש באות ע״ג) ותן, דלא ינש בר נש דוכרנא דקב״ה לעלמין, כי המוחין שהאדם זוכה לקבל אחר פתיחת המלכות ע״י שם שדי, נקראים זכרון. ומטרם הפתיחה, בעוד שהיתה המלכות תחת קו שמאל בלי ימין, היתה נמשכת ממנה השכחה. ונמצא שעי״ז שרואה את השם שדי בפתח המלכות, ניצל משכחה, וזוכה לזכרון. שה״ס המוחין. וז״ש כיון דחמי וכו׳ אדכר בגרמיה למעבד פקודא דמאריה. שכיון שזוכה למוחין דזכרון, הוא זוכר לקיים כל מצות הש״י. שהסו״ה אצל הציצית, וראיתם אותו וגו׳. וז״ש, מזוזה, כללא דכר ונוקבא כחדא, כי ה״ס השם שדי, שהוא שם של היסוד שהוא דכר. וה״ס פתח הבית, דהיינו הפתח של המלכות שהיא נוקבא.

(דפו״י דף רס״ד ע״א)

כחדא, שוו ידייהו על רישיה בזמנא דעייל, פתחי ואמרי, ווי ליה לפלגיא, דהא נפק מרשותא דמאריה, מההוא זמנא קאים בלא נטירו, דלית מאן דנטיר עליה, רחמנא לישזבן צ.

חלופי גרסאות

צ בדפו"י כתבו צ"א ב' פקודא לאומאה וכו'.

המזוזה

הסולם

מאמר

להם פעולה כלל על הדינים דימין האלו וא"כ, והיאך אתנטייר בר נש אי איחו שארי לשמאליה, שהרי אין להם פעולה זה על זה. ומשיב, כיון דנפק בר נש מתרעא דכיתיה, כלומר אחר שכבר קבל הארת השמאל שבבית ויוצא משם. ההוא שירא זקיף עיניו, וחמי ליצר הרע וכו' כלומר, שגם השד נהנה מאלו המוחין דשמאל, שז"ס וזקיף עיניו, וע"כ הוא נמשך ליצר הרע של אדם שהוא בשמאל, שגם היצר הרע נכנע ממוחין האלו, וע"כ אתמשך לההוא פטרא שהשד נמשך לגמרי לצד שמאל, דהיינו להנות מהם, ואתערדי מימינא, והוסר לגמרי מדינים דימין, ואין לו עוד שום אחיזה בהם, שיוכל להזיק עמהם, אמנם עוד הוא יכול להזיקו עי"ז שיטה אותו למשוך האור ממעלה למטה כנ"ל, דהיינו בדינים דשמאל, אמנם ובההוא פטרא קאים שמא דמאריה, ששם שורה השם שדי, שהוא שומר שלא יבוא האדם להמשיך ממעלה למטה כנ"ל. ולא יכיל לקרבא ולאבאשא ליה, ונפיק ב"נ ואשתזיב מזניה. וע"כ הוא יוצא וניצל ממנו.

וה"ש (באות ע"ז) וע"ד אצטריך ב"נ דלא יעביד טנופא ולכלוכא בתרעא וכו', היינו שלא ימשיך האור ממעלה למטה שבוה ממשך טנוף ולכלוך ומים עכורים, וה"ש, חד דלא יעביד קלנא לגבי שמא דמאריה, כי במעשה זה הוא מבזה השם שדי, שהוא נותן הגבול שלא ימשוך ממעלה למטה, כנ"ל. וחד, דאית ליה רשו לחהוא מחבלא לחבלא, כן אז מתבטל הפתח, שנעשה בסוד השם שדי, והזורים הדינים דש"ד למקומם, שבהם נאחו השד ומזיק לו. כנ"ל.

וה"ש (באות ע"ז) וכד בר נש אתקין מזוזה לפתחיה וכו' ההוא יצר הרע וההוא שירא בעל כרחיהו נטירי ליה וכו', כי אותם הדינים דנוקבא והדינים דכורא, שהשד כלול מהם, הם עצמם מתהפכים לפתח, לפתח כל אוצרות הבית, על ידי השלמת ה' דשדי, ושומרים אותו, שלא יתלקקל הפתח הזה, ואמרי, זה השער לה' צדיקים יבואו בו.

כי

שבשמאל, בסוד בחכמה יבנה בית. וע"כ הנכנס, שפירושו שעוד לא קבל המוחין שבבית, נמצא השם שדי שבמזוזה, שה"ס הפתח, בימין. כי עודו הוא במוחין דימין, שהם חסדים. אבל היוצא מן הבית, שכבר קבל המוחין דו"ק דחכמה שבבית, ויוצא לו משם למדרגה אחרת, הרי המוחין שלו הם ו"ק דחכמה שבשמאל, וע"כ השם שדי שבמזוזה הוא בשמאל. וה"ש (באות ע"ב) למהוי כל בר נש נטיר מעם קב"ה כד נפיק וכד עייל וכו'. כי היוצא מן הפתח מקבל עמו המוחין שקבל בבית, וצריך שמירה שלא ימשוך אותם ממעלה למטה, וע"כ צריך להסתכל בסוד השם שדי שבמזוזה השומר אותו ומוכיר אותו שלא יכשל בעצת השד, שהוא מסית בני אדם למשוך המוחין ממעלה למטה, שהוא בחינת החטא דעץ הדעת, וכל שכן הנכנס אל הבית שצריך שמירה שלא ינוק בעצת השד. וה"ש (באות ע"ד) ואיהו קאים לפטר שמאלא, כי השד נמצא בצד שמאל של הפתח, ומוכן להסיתו להגביר השמאל על הימין, דהיינו שימשיך החכמה ממעלה למטה, ואז יוכל להזיק לו בין בדינין דדכורא שהם הדינים דשמאל, ובין בדינין דנוקבא שבמסך, להיות השד כלול מב' המדרגות כנ"ל.

ונודע שהדינין שבמסך דחירק דקו האמצעי, כלולים ממנעולא ומפתחא (כח"ש לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) ונמצא שגם השד כלול משניהם. והמוחין דבחינת השמאל אינם מהפכים הדינים להעשות פתח, רק את הדינים דמפתחא שבמסך, אבל הדינים שבמנעולא, אינם מהפכים אלא שנגנזים (כח"ש ע"ש) וא"כ הם נשארים עוד בהשד, והוא יכול להזיק עמהם למוחין דשמאל, והוה שמקשה הרעיא מהימנא, אי חכי כי נפיק בר נש מתרעיה לבר הא ההוא שירא קאים לימיניה, כלומר שאע"פ שהאדם כבר קבל המוחין שבבית, שהם ו"ק דשמאל, עוד השד נשאר בימינו, דהיינו מדינים דנוקבא דמנעולא, שהם מבחינת ימין, ומזוזה, דהיינו בחינת הפתח שנעשה ע"י גילוי המוחין שבבית, הוא בשמאל, שאין

(דפו"י דף רס"ד ע"א)

עח) (ק) שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד, דא איהו יחודא חד. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, הא יחודא אחרא, למהוי שמיה רזא חד. ורזא דא, (ר) יי' הוא האלהים, דא כתיב, כד אינון ביחודא חד. עט) ואי תימא, אי הכי כגוונא דכתיב (ס) יי' אחד ושמו אחד, לאו איהי יי' הוא האלהים, דאי כתיב יי' ושמו הוא אחד, הוינא אמרי הכי, לא כתיב אלא יי' אחד ושמו אחד, ואצטריך לומר כגוונא דא, יי' הוא האלהים הוא, ויתחזי יי' אחד ושמו אחד. פ) אלא כלא חד, דכד אתאחדן תרין שמהן ק אלין, דא ביחודא חד, ודא ביחודא חד, כדין תרין שמהן אלין אתעבידו חד, ואתכלילן דא בדא, והוי כלא שמא שלים ביחודא חדא, וכדין יי' הוא האלהים, דהא כדין אתכליל כלא דא בדא למהוי חד, ועד דאתייחדו כל חד דא בלחודוי ודא בלחודוי, לא אתכלילו דא בדא, למהוי כלא חד.

חלופי גרסאות

ק ל"ג מן אלין עד אלין.

מסורת הוזהר

ק) לעיל אות נח צ"ח. (ר) (מ"א יח) ב"ב פח צ"א. (ס) (זכריה יד) תרומה מח צ"ת.

שמע ובשכמליו

הסולם

מאמר

ה' הוא האלקים, שאם היה כתוב הויה ושמו הוא אחד, היינו אומרים כך, ששוה אל הויה הוא האלקים, אבל לא כתוב, אלא הויה אחד ושמו אחד, וא"כ היה צריך לומר כעין זה, הויה הוא, האלקים הוא, והיה שוה אל הויה אחד, ושמו אחד. וכיון שלא כתוב כן, אלא הויה הוא האלקים, הרי אינו דומה להויה אחד ושמו אחד. ואיך נאמר שיחוד שמע ובשכמליו, שהם ב' יחודים, בדומה להויה אחד, ושמו אחד, שהוא שוה להויה הוא האלקים.

פ) אלא כלא חד וכו': ומשיב, אלא הכל הוא אחד שיחוד שמע ובשכמליו, שה"ס הויה אחד בשמע, ושמו אחד בבשכמליו, הס אחד עם ה' הוא האלקים. כי כשמתיהדים ב' שמות אלו, הויה, שהוא ז"א עם אלקים שהוא מלכות, זה ביחוד אחד, דהיינו ביחוד שמע ישראל וגו', וזה ביחוד אחד, דהיינו ביחוד בשכמליו, אז נעשים ב' שמות אלו אחד, ונכללים זה בזה, ונעשה הכל שם אחד שלם, ביחוד אחד, ואז כתוב, הויה הוא האלקים. כי אז נכלל הכל זה בזה להיות אחד. אבל מטרם שנתיחדו כל אחד זה בפני עצמו, וזה בפני עצמו, אינם נכללים זה בזה להיות הכל אחד. באפ"ה, שהויה אחד ושמו אחד, ודאי אינו שוה אל הויה הוא האלקים, אלא שהויה הוא האלקים הוא תוצאה מן הויה אחד ושמו אחד, כמבואר.

כללא

כי הדינים שבידיהם נהפכו ונעשו לשער אל הויה, שיוכלו לקבל כל הארותיו כנ"ל. וכד לא קאים מזוזה לפתחיה, דהיינו שאינו ממשיך ה' דשדי המהפכת הדינים דש"ד לפתח. יצר הרע וההוא שירא מתתקנין כחדא, כלומר, שפועלים ביחד שווי ידיהו על רישיה, שמשמים ידיהם, דהיינו הכוחות שלהם, שהם הדינים דכורא ודנוקבא יחד הכלולים בהשד, על ראשו, דהיינו על הנשמה שלו, מחאי זמנא קאים כלא נמירו וכו', והקליפות עושים בו מה שרוצים.

מאמר שמע ובשכמליו

עח) שמע ישראל ה' אלקינו וגו': שמע ישראל וגו' זה הוא יחוד אחד. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, זהו יחוד אחר, שיהיה שמו, שהוא המלכות הנקראת שם, בסוד אחד. וזה סוד, הויה הוא האלקים, שהויה, שהוא ז"א הוא המלכות הנק' אלקים, שזה כתוב, כשז"א ומלכות הם ביחוד אחד. וע"כ שמע ישראל ה"ס הויה, ובשכמליו ה"ס הוא האלקים.

עט) ואי תימא אי וכו': ואם תאמר, א"כ, הרי היחוד דשמע ובשכמליו, הס כעין שכתוב, הויה אחד ושמו אחד, שאינו שוה אל (דפו"י דף רס"ד ע"א)

(פא) כללא דכל אורייתא, הכי הוא ודאי, דהא אורייתא איהי תורה שבכתב, ואייה תורה שבעל פה. תורה שבכתב, דא הוא דכתיב יי'. תורה שבעל פה, דכתיב האלהים. ובגין דאורייתא אייהי רזא דשמא קדישא, אקרי הכי.

(פב) תורה שבכתב ותורה שבעל פה, דא כלל, ודא פרט. כלל אצטריך לפרט, ופרט אצטריך לכלל, ואתייחדו דא בדא, והוי כלא חד. ועיד כללא דאורייתא, איהו כללא דלעילא ותתא, בגין דשמא דא לעילא, ושמא דא לתתא. דא רזא דעלמא עלאה. ודא רזא דעלמא תתאה. ועיד כתיב אתה הראת לדעת כי יי' הוא האלהים, דא כללא דכלא, וכל דא דאמרן, אצטריך בינ למנדע בהאי עלמא.

(פג) ואי תימא, פקודי אורייתא ש אן אינון ת הכא, בכללא דא. אלא דא איהו זכור. ודא איהו שמור. וכל פקודי אורייתא בהני כלילן, ברזא דזכור, וברזא דשמור, וכלא איהו חד.

(פד) פתח ר' יוסי ואמר, הא דתנינן צלותא דערבית חובה איהו, ודאי בגין דקיש א דערבית חובה, וקביה אתייחד בליליא, כמה דאתייחד ביממא. ומדת לילה אתכליל ביממא, ומדת יממא אתכליל בליליא, ואתעביד יחודא. ומאן דאמר רשות, בגין אימורין ופדרין ג דמתעכלי בליליא. והא אוקימנא.

חלופי גרסאות

ר ל"ג מן וכל עד ודא איהו שמור באות פ"ג. ש אף. ת ל"ג הכא. א ל"ג דערבית. ב ל"ג מן ואתעביד עד והא. ג דמתאכלי.

שמע ובשכמליו

הסולם

מאמר

ושנניהם אחד, וזה כלל הכל, של כל העולמות. וכל זה שאמרנו צריך האדם לדעת בעולם הזה.

(פג) ואי תימא פקודי וכו': ואם תאמר, מצוות התורה איפה הם בכלל הזה, אם הויה הוא האלקים, הוא כלל הכל. ומשיב, אלא זה הויה, הוא זכור, וזה האלקים, הוא שמור, וכל מצוות התורה באלו כלולות בסוד זכור ובסוד שמור. שזכור כולל רמ"ח מ"ע ושמור כולל שס"ה ל"ת. והכל הוא אחד.

(פד) פתח ר' יוסי וכו': פרי ואמר, זה שלמדנו שתפלת ערבית היא חובה, הוא ודאי משום, שקריאת שמע של ערבית היא חובה, כי הקביה מתייחד בלילה בסוד קיש, כמו שמתייחד ביום. ומדת לילה נכללת ביום ומדת יום נכללת בלילה, ונעשה היחוד. ומי שאומר רשות, הוא מטעם התפלה שנתקנת כנגד אימורים ופדרים הנעכלים ונשרפים בלילה שהם אינם חוב. כי תפלת שחרית ומנחה הם כנגד ב' תמידים, שהם חוב, ותפלת ערבית כנגד אימורים וכו', שהם רשות. וכבר העמדנו.

כתיב

(פא) כללא דכל אורייתא וכו': הכלל של כל התורה, דהיינו תושב"כ ותושב"פ יחד, כך הוא ודאי. כי התורה, היא תורה שבכתב, והיא תורה שבעל פה. תורה שבכתב, זה הוא שכתוב, הויה, דהיינו ז"א. תורה שבעל פה, הוא שכתוב האלקים, שהוא המלכות. ומשום שהתורה ה"ס השם הקדוש, ע"כ נקראת כך, זה נקרא הויה, וזה האלקים.

(פב) תורה שבכתב ותורה וכו': תורה שבכתב ותורה שבעל פה, זו כלל, וזו פרט, התושב"כ היא כלל, דהיינו ז"א, ותושב"פ פרט, דהיינו המלכות. הכלל צריך לפרט, והפרט צריך לכלל, שאין שלימות לזה בלי זה עד שיתחברו שניהם, ומתייחדים זה בזה ונעשה הכל אחד. וע"כ כלל כל התורה, היא כלל שלמעלה, ז"א, ושלמטה, המלכות. משום ששם הזה הוא למעלה, ושם הזה הוא למטה. זה תושב"כ, סוד עולם העליון, ז"א, וזה תושב"פ, הוא סוד עולם התחתון, מלכות. וע"כ כתוב, אתה הראת לדעת כי הויה הוא האלקים, (דסו"י דף רס"ד ע"א)

פה) דכתיב ואהבת את יי אלהיך, האי קרא אוקימנא, ואוקמוה חבריאי. אבל אית לשאלא, אי בהאי יחודא דשמע ישראל, אתכליל כלא, ימינא ושמאלא, אמאי כתיב לבתר ואהבת, והיה אם שמוע, דהא ביחודא אתכלילו. אלא התם בכלל. הכא בפרט. והכי אצטריך.

פו) וברזא ד'יחודא דהא אתערנא ביה, יחודא איהו כגוונא דתפלין דרישא, ותפלין דדרועא, בתפלין דרישא ד' פרשיין, והא אתמר. והכא ג' שמהן אינון. התם ארבע פרשיין, וכל חד וחד בלחודי. והכא ג' שמהן, ד מה בין האי להאי.

פז) אלא אנון ארבע פרשיין הא אתערו בהו, חד נקודה ה קדמאה. וחד רזא דעלמא דאתי. וחד ימינא * וחד שמאלא. אלין רזא דתפלין דרישא. והכא ברזא דא, יחודא דא תלת שמהן עלאין, אינון ו כגוונא דאינון ארבע פרשיין. יי קדמאה, דא נקודה עלאה, ראשיתא דכלא. אלהינו, רזא דעלמא דאתי. יי בתראה, כללא דימינא ושמאלא כחדא, בכללא חדא ואלין אינון תפלה דרישא, ודא איהו יחודא קדמאה.

חלופי גרסאות

ד בדפווי כתבו כאן ציור זה. ה עלאה; מוסיף קדמאה עלאה. ו בגין.

תפלין	דרישא		
חכמה	בינה	חסד	גבורה
	ת"ת	מניח	
	תפלין	דיד	
ת"ת	נצח	הוד	יסוד
	מלכות	מניח	
כולם	בבית	אחת	כרוכים

הסולם

מאמר

שמע ובשכמליו

הויה אלקינו הויה. שם ארבע פרשיות שכל אחת ואחת היא בפני עצמה, וכאן רק ג' שמות. מה ההפרש בין זה לזה. *

מאמר ד' פרשיין דתפלין דרישא ודרועא פז) אלא אינון ארבע וכו': ומשיב, אלא אלו ארבע פרשיות הרי העירו בהן, שאחת, דהיינו קדע. היא הנקודה הראשונה דהיינו י' דהויה, שהיא חכמה. ואחת, דהיינו והיה כי יביאך, היא סוד עולם הבא, שהוא בינה. ואחת, דהיינו שמע, היא ימין דדעת. ואחת, שהיא והיה אם שמוע, היא שמאל דדעת. אלו הם סוד תפלין של ראש. וכאן בסוד זה דקריאת שמע, היחוד הזה של ג' שמות העליונים, הויה אלקינו הויה, הם כעין אלו ארבע פרשיות דתפלין. הויה הראשונה היא נקודה עליונה ראשית הכל, דהיינו חכמה. אלקינו, היס עולם הבא, דהיינו בינה. הויה האחרונה

פה) דכתיב ואהבת את וגו': כתוב, ואהבת את ה' אלקיך. מקרא זה העמדנו. והעמידוהו החברים. אבל יש לשאול, אם ביחוד הזה דשמע ישראל נכלל הכל, ימין ושמאל. כנ"ל, למה כתוב אח"כ ואהבת שהוא ימין, והיה אם שמוע, שהוא שמאל, הרי ביחוד קריאת שמע כבר נכללו. ומשיב, אלא שם בקריאת שמע הוא בכלל. שימין ושמאל דדעת נכללו בכלל אחד, בהויה (כנ"ל אות ל"ז) וכאן בפרט, שתחלה כתוב, ואהבת בפני עצמו, שהוא חסד, ואח"כ כתוב, והיה אם שמוע בפני עצמו, שהוא גבורה. וכך צריך להיות.

פו) וברזא ד'יחודא דהא וכו': ובסוד היחוד אשר הערנו בו, היחוד דקריאת שמע הוא, כמו היחוד דתפלין של ראש ותפלין של יד. בתפלין של ראש יש ד' פרשיות, וכבר למדנו אותן, וכאן בקריאת שמע יש ג' שמות. (דפווי דף רס"ד ע"א *) דף רס"ד ע"ב)

פח) ז תפלין ן דדרועא, כללא ם דכל הני כחדא, ודא איהו רזא, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. הכא כללא דאינון תפלין דרישא, דאתכלילו גו תפלין דדרועא.

פט) ורזא דא, ברוך : דא רזא דנקודה עלאה, דאיהו ברוך, דכל ברכאן נבעין מתמן. ואי תימא, עלמא דאתי אקרי ברוך. לאו הכי. דהא נקודה עלאה איהו דכר, עלמא דאתי נוקבא, איהו ברוך, ואיהי ברכה, ברוך דכר, ברכה נוקבא. וע"ד ברוך איהו נקודה עלאה. שם : דא עלמא דאתי, דאיהו שם גדול. כד"א n) ומה תעשה לשמך הגדול. כבוד : דא כבוד עלאה, דאיהו ימינא ושמאלא, וכלהו כלילן בהאי תפלה של יד, דאיהו מלכותו. ונטיל כלא בגויה, ובהאי אתכלילן. בהאי מלכות, עלמין כלהו, למיזן לון, ולספקא לון, כ בכמה דאצטריכו.

צ) ודא איהו יחודא דתפלין דרישא ותפלין דדרועא, כגוונא דרזא דיחודא דתפלין, הכי הוא יחודא דכלא. ודא איהו ברירו דמלה. והא סדרנא יחודא דא קמי בוצינא קדישא, ואמר לי דהא בד' גוונין, אתסדר יחודא, ודא ברירא דכלהו. והכי איהו ודאי, וכלהו רזא דיחודא, אבל סדורא דתפלין, דא הוא יחודא עלאה כדקא יאות.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז תפלין. ח דרישא כללא גו תפלין דדרועא כללא כל. ט כל. י מוסיף ביה בהאי. כ ל"ג בכמה. ? דסדר; אסתר.

ת) (יהושע ז) משפטים טג צ"ט.

ד' פרשין דתפלין דרישא ודרועא

הסולם

מאמר

זהו עולם הבא, דהיינו בינה, שהיא שם גדול, כמש"א. ומה תעשה לשמך הגדול. כבוד, זהו כבוד עליון, דהיינו דעת, שהוא ימין ושמאל דדעת, וכולם כלולים בתפלה של יד ההיא, דהיינו במלכות, שהיא סוד המלה מלכותו. והמלכות לוקחת הכל בתוכה, ובה נכללו במלכות זו כל העולמות לזון אותם ולכלכל אותם במה שצריכים, שזהו לעולם ועד. כי ועד, לשון מזון כמו בבוקר יאכל עד. ולעולם ועד, פירושו, שהמלכות מזינה העולם כולו.

צ) ודא איהו יחודא וכו': זהו הוא גם כן היחוד של תפלין של ראש ותפלין של יד, כי כעין סוד היחוד של התפלין כן הוא יחוד הכל. וזה הוא ברורו של הדבר. וכך סדרתי היחוד הזה לפני המאור הקדוש, שהוא ר"ש, ואמר לי, כי בד' אפנים מסתדר היחוד דקריאת שמע, וסדר הזה, הוא הברור מכולם. וכך הוא ודאי. ובכולם הם סוד היחוד, דהיינו בק"ש ושאר דברים, אבל הסדר של התפלין, זה הוא יחוד עליון כראוי.

ומגו

האחרונה היא כלל ימין ושמאל דדעת, ביחד בכלל אחד. ואלו הם סדר תפלין של ראש, וזה הוא יחוד הראשון שבק"ש.

פח) תפלין דדרועא כללא וכו': תפלין של יד, הן כלל של כל אלו ד' פרשיות ביחד, דהיינו בבית אחד, וזה הוא סוד יחוד הב' שבק"ש. שהוא, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כאן, ביחוד הב', הוא הכלל של ד' פרשיות התפלין של ראש הנכללים תוך התפלין של יד. בבית אחד. כלומר שיחוד בשמאלו דומה ליחוד ד' פרשיות דתפלה של יד.

פט) ורזא דא, ברוך וכו': וסוד זה הוא, ברוך, זה סוד נקודה עליונה, שהיא חכמה, שהיא ברוך, משום שכל הברכות נובעות משם. ואם תאמר, שעולם הבא נקרא ברוך, שהיא בינה. אינו כן, כי נקודה עליונה, חכמה, היא זכר, ועולם הבא, בינה, היא נקבה, לפיכך הוא, הזכר, נקרא ברוך, והיא הנקבה, נקראת ברכה. ברוך הוא זכר, וברכה היא נקבה וע"כ, ברוך, הוא נקודה עליונה, דהיינו חכמה. שם,

(דס"י דף רס"ד ע"ב)

צא) ומגו דאתכלילו ימינא ן ושמאלא ברזא דשמא חד בארח כלל, אצטריך לבתר לאפקא לון. ן בארח פרט, אבל לאו בארח יחודא, דהא יחודא בקראי קדמאי איהו, למהוי יי אחד, בתפלין דרישא. ושמו אחד, בתפלין דדרועא. והוי כלא חד. כיון דיחודא אתסדר כלא בכללא, מרישא דנקודה עלאה, אצטריך לבתר ם לאתעטרא מרישא דנהורא קדמאה, דאיהו רישא דכלא ן.

צב) גליף ן ואתקין משה, כ"ה אתוון ברזא דפסוקא דיחודא, דכתיב שמע ישראל יי אלהינו יי אחד. ואינון כ"ה אתוון גליפין, מחקקין ברזא דלעילא. יעקב בעא לאתקנא לתתא, ברזא דיחודא, ואתקין בכ"ד אתוון, ואינון בשכמל"ו. ולא אשלים לכ"ה אתוון, בגין דעד לא ץ אתתקן משכנא. כיון דאתתקן משכנא, ואשתלים מלה דהוה נפיק מניה, כד אשתלים, לא מליל אלא בכ"ה אתוון, לאחזאה דהא אשתלים דא, כגוונא דלעילא, דכתיב ן וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר, ן הא כ"ה אתוון.

צג) וע"ד כ"ה זינין, לאשלמא תקונא דמקדשא, וכל הני אתוון אוקימנא באינון אתוון גליפין דאוליפנא ממר. ובגין דמשכנא אשתלים ברזין אלין, אקרי כ"ה, ביחודא דשלימו דמשכנא. וע"ד א וחסידיך יברוכה כתיב, רזא דשלימו דכל משכנא, ותקונא דיליה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (ויקרא א) וירא מה צ"ג. ב) (תהלים קמה) יתרו ע בדפו"י כתבו ע"כ. פ ואתקף. צ אתקין. ק ל"ג מ ל"ג ושמאלא. נ ל"ג מן בארח עד בארת. ס לאתערא. ע בדפו"י כתבו ע"כ. פ ואתקף. צ אתקין. ק ל"ג הא כ"ה אתוון.

ד' פרשין ותפלין דרישא ודרועא

הסולם

מאמר

לפנינו. יעקב רצה לתקן למטה, במלכות, בסוד היחוד, ותקן בכ"ד אותיות, והם ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שיעקב תקן אותו, שיש בו כ"ד אותיות, ולא השלים לכ"ה אותיות, והוא משום שעוד לא נתתקן בזמנו המשכן, שהוא כנגד מלכות, כיון שנתתקן המשכן ונשלם הדבר שהמשכן נמשך ממנו, לא דיבר עמו אחר שנשלם, אלא בכ"ה אותיות, להראות שזו, המלכות, נשלמה כעין שלמעלה, כמו ד"א שיש לו כ"ה אותיות, שכתוב וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, הרי יש בו כ"ה אותיות. וביאור הדברים עיי' לעיל (תרומה אות רמ"ג).

צג) וע"ד כ"ה זינין וכו': וע"כ יש כ"ה מינים להשלים תקון המשכן, שהם י"ג מינים, זהב וכסף וגו' וי"ב אבנים שבחשו, וכל אלו האותיות למדנו, באלו אותיות חקוקות שלמדנו מאדוני. ומשום שהמשכן נשלם בסודות אלו כ"ה אותיות, ע"כ נקרא המשכן, דהיינו המלכות, בשם כ"ה, שמורה על יחוד

צא) ומגו דאכלילו ימינא וכו': ומשום שנכלל ימין ושמאל דדעת, בסוד שם אחד, בקריאת שמע, דהיינו בהויה אחרונה (כנ"ל אות פ"ז) בדרך כלל, הוא צריך אח"כ להוציאם בדרך פרט, דהיינו ואהבת בפני עצמו, והיה אם שמוע בפני עצמו, אבל לא בדרך היחוד, כי היחוד כבר נעשה בפסוקים הראשונים, בשמע ובבשכמל"ו, שיהיה הויה אחד בתפלין של ראש, שהוא היחוד דשמע ישראל, ושיהיה שמו אחד בתפלין של יד, שהוא היחוד דבשכמל"ו, ונעשה הכל אחד. כיון שהיחוד נסתדר הכל בכלל, מראש נקודה העליונה, צריכים אח"כ לעטר מראש של אור הראשון שהוא ראש הכל. דהיינו כתר.

צב) גליף ואתקין משה וכו': חקק ותקן משה כ"ה אותיות בסוד יחוד הפסוק, שכתוב שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. והן כ"ה אותיות חקוקות, החקוקות בסוד של מעלה. דהיינו בסוד ז"א, כי כ"ה רומז על כ"ב אותיות התורה, ותנ"כ שה"ס ג' קוין. כמ"ש (דפו"י דף רס"ד ע"ב)

צד) כ"ה: לקבל כ"ב אתוון, ותורה ונביאים וכתובים, דאינון כללא חדא, ר רזא חדא. בשעתא דישראל קא מיחדי יחודא בהאי קרא, ברזא דכ"ה אתוון, דאינון שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד, ובשכמל"ו, דאינון כ"ד אתוון, ויכוין כל חד בהו, כלהו אתוון מתחברן כחדא, וסלקין לחבורא חד, תשע וארבעים תרעין, ברזא דיובלא. וכדין אצטריך לסלקא ועד, לא יתיר. וכדין אתפתחו תרעין, וחשיב קב"ה לההוא ב"ג, כאילו קיים אורייתא כלה, דאיהי אחיא במ"ט פנים בכלא.

צה) וע"ד אצטריך לכוונא רעותא בכ"ה ובארבע ועשרין, לסלקא לון ברעותא דלבא, בתשע וארבעין תרעין דקאמרן, כיון דאתכוון בהאי, יתכוון בההוא יחודא דאמר מר, שמע ישראל וגו' ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כללא דכל אורייתא כלא. זכאה חולקיה מאן דיתכוון בהו, ודאי כללא איהו דכל אורייתא ועילא ותתא. ודא איהו רזא דאדם, שלימו דדכר ונוקבא, ורזא דכל מהימנותא. ע"כ.

צו) * רבי אבא שלח ליה לר' שמעון ואמר ליה, האי ט דאוקמיה מר בתפלין דמארי עלמא, ת ד' פרשיין אינון קודשא דקודשין, א שפיר. משכא דעל תפילין, ואינון רצועין אקרו קדושה אסמכתא מגלן. שלח ליה ג ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו וגו' דייקא. והכי אוקמיה רב המנונא סבא. ואלין אינון דרישא, ודרועא ידכה בה"א, והא אוקמוה.

חלופי גרסאות

ר ורזא דא. ט דאוקים; דאוקמוה וליג מר. ת ואינון; דאינון וליג ד' פרשיין. א ליג שפיר.

מסורת הוהר

ג) (בראשית ג) ב"א רלט צ"ה.

ד' פרשיין תפלין דרישא ודרועא

הסולם

מאמר

צה) וע"ד אצטריך לכוונא וכו': וע"כ צריך לכוין הרצון בכ"ה אותיות דשמע, ובכ"ד של ברוך שם, להעלותם ברצון הלב במ"ט שערי בינה, שאמרנו. אחר שנתכוין בזה, יכוון באותו היחוד שאמר אדוני, אשר שמע ישראל וגו' וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, הם כלל של כל התורה כולה. אשרי חלקו מי שיתכוון בהם, ודאי הוא כלל של כל התורה, שלמעלה, שהוא ז"א, ושלמטה, שהיא מלכות. וזה הוא סוד אדם, שהוא שלמות דכר ונוקבא. דהיינו השלמות של ז"א ומלכות. ויחוד הזה הוא סוד כל האמונה. (ע"כ רעיא מהימנא).

צו) ר' אבא שלח לר' שמעון, ואמר לו, זה שהעמיד אדוני, בתפלין דרבון העולם, ד' פרשיות, שהם קדש קדשים, דהיינו חו"ב ותו"מ דדעת, יפה הוא. העור שעל התפלין והרצועות שנקראים קדושה, סמך על זה מאין לנו. שלח לו, ויעש ה' אליקים לאדם ולאשתו כתנות עור וגו' עור הוא בדיוק, דהיינו

יחוד השלמות שבמשכן, שהוא המלכות, וע"כ כתוב, וחסידיך יברכוכה. שהוא אותיות יברכו פה. שה"ס שלמות כל המשכן והתקון שלו.

צד) כ"ה לקבל כ"ב וכו': כ"ה הוא כנגד כ"ב אותיות ותורה נביאים וכתובים, שג' וכ"ב הם כ"ה, שהם כלל אחד, וסוד אחד. בשעה שישראל מיחדים היחוד בסוד כ"ה אותיות שבמקרא הזה, שהם שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד. והיחוד של ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שהם כ"ד אותיות. ומכוין בכל אחד מהם, כל האותיות מתחברות יחד ועולות לחבור אחד, שהם מ"ט אותיות כנגד מ"ט שערים שבסוד היובל, שהוא בינה, ואז צריך להעלות היחוד עד המלה ועד, ולא יותר, כי במלה ועד, נגמר החשבון מ"ט, ואז נפתחים מ"ט שערי בינה, ומחשיב הקב"ה אותו האדם, כאילו קיים התורה כולה, הבאה בכלולה במ"ט פנים.

(דעו"י דף רס"ד ע"ב *) דף רס"ה ע"א

(צו) אר"ש, אית מאן דמתני בהאי ב גוונא, ג והיה דרועא שמאלא דקב"ה, ואקרי גבורה אי הכי לא אשתארן ברישא אלא תלת, ואינון ארבע. אבל תרין רתיכין קדישין אינון, ד דא אתקשר בלבא. ודא אתקשר במוחא. ולבא ומוחא, אתקשר דא בדא. וזווגא חד להו, ושפיר קאמרו חברייא. והיה לאות על ידכה, כמה דאתמר, ולא אקרי אלא אות.

(צח) אמר ר"ש, בשעתא דב"ג אקדים ה בפלגות ליליא, וקם ואשתדל באורייתא, עד דנהיר צפרא. בצפרא אנח תפילין ברישיה, ותפילין ברשימא קדישא בדרועיה, ואתעטף בעטופא דמצוה, ואתי לנפקא מתרעא דביתיה, אערע במזוזה, רשימא דשמא קדישא בתרעא דביתיה, ארבע מלאכין קדישין מזדווגין עמיה ונפקין עמיה מתרעא דביתיה, [ז] ואוזפי ליה לבי כנישתא, ומכרוזי קמיה, הבו יקרא לדיוקנא דמלכא קדישא, הבו יקרא לבריה דמלכא, לפרצופא יקרא דמלכא, רוחא קדישא שריא עליה, אכריז ואמר (ד) ישראל אשר בך אתפאר. ו (ט) כדין ההוא רוחא קדישא סלקא לעילא, ואסהיד עליה קמי מלכא קדישא, כדין פקיד מלכא עלאה, למכתב קמיה כל אינון בני היכליה, כל אינון

חלופי גרסאות

ב ל"ג גוונא. ג ההוא. ד ושפיר קאמרו חברייא ובג"כ דא אתקשר בלבא וכי. ה ל"ג מן בפלגות עד בצפרא. ו בדפו"י כתבו חסר ועיין בסוף הספר סימן יג השי"ך כאן.

מסורת הוהר

(ז) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר.

דרך אמת ז] ומלוים אותו.

ד' פרשיין תפלין דרישא ודרועא

הסולם

המלכות, כמו שלמדנו, שלא נקראת המלכות אלא אות. כי תפלין של יד הם מוחין דמלכות. (צח) אמר ר"ש בשעתא וכו': אר"ש, בשעה שאדם מקדים עצמו בהצות לילה, וקם ועוסק בתורה עד שמאיר הבוקר, ובבוקר מניח תפלין בראש ותפלין ברושם הקדוש, דהיינו תפלין של המלכות, בזרוע, ונתעטף בעטוף של מצוה, ובא לצאת מפתח ביתו הוא פוגש במזוזה, שהיא רושם של השם הקדוש, שהוא מלכות, בשער ביתו. הנה אז, ארבעה מלאכים קדושים מתחברים עמו, ויוצאים עמו מפתח ביתו ומלוים אותו לבית הכנסת, ומכריזים לפניו, תנו כבוד לצורת המלך הקדוש, תנו כבוד לבן המלך, לצורת הפנים של המלך. ורוח קדוש שורה עליו, מכריז ואומר, ישראל אשר בך אתפאר.

(צט) כדין החוה רוחא וכי: או, אותו רוח הקדוש, עולה למעלה ומעיד עליו לפני המלך הקדוש. או מצוה המלך העליון לכתוב לפניו כל אלו בני היכלו, כל אלו הנודעים לפניו. ז"ש, ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו. מהו ולחושבי שמו. הוא כש"א וחושבי מושבות, שהם מחשבות אומנות,

אף

מאמר

דהיינו מלכות הנקראת עור. וכך העמיד רב המנונא סבא. ואלו הם של ראש. שד' פרשיות הם ד' מוחין דז"א והעור הוא מלכות דז"א, ותפלין שהלל הזרוע כתוב ידכה עם ה' ללמד שד' פרשיות, הן המוחין דה' שהיא מלכות. וכבר העמידהו.

(צו) אר"ש אית מאן וכי: א"ר שמעון, יש מי שלומד, באפן זה, אשר והיה אם שמוע, הוא זרוע שמאל של הקב"ה, ונקרא ספירת הגבורה. אם כן הרי לא נשאר בראש, דהיינו במוחין, אלא ג' פרשיות: קדש, והיה כי יביאך, שמע, שהם חכמה ובינה וימין דחסד וחסר מוח הד' שהוא שמאל דדעת. שאתה אומר, אשר והיה אם שמע הוא בספירת הגבורה שהוא בגוף, והרי הם בראש ארבעה מוחין. אלא ב' מרכבות קדושות הם, של חו"ב ת"מ, זה, דתפלין של יד, נקשר בלב, שהוא מלכות. וזה, דתפלין של ראש, נקשר במוח, שהוא ז"א. ונמצא שגם פרשה ד' דתפלין של ראש היא ג"כ במוח, דהיינו שמאל דדעת, ולא בגוף, והלב ומוח, שהם ז"א ומלכות, נקשרים זה בזה, וזווג אחד להם. ויפה אמרו הקברים, והיה לאות על ידכה, טובב על (דפו"י דף רס"ה ע"א)

דאשתמודען קמיה, הה"ד ה) ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי יי ולחושבי שמו. מאי ולחושבי שמו. כד"א ז (ו) וחושבי מחשבות, אינון דעבדין לשמיה, אומנותא בכלא, אומנותא דתפילין, בבתיהון ברצועיהון ן וכתביבתהון. אומנותא דציצית, בחוטיהון בחוטא דתכלתא. אומנותא דמזוזה. ואלין אינון חושבי שמו. וכתבי וחושבי מחשבות.

ק) ולא עוד אלא דקב"ה משתבח ביה, ם ומכריז עליה בכלהו עלמין, חמו מה בריה עבדית בעולמי. ומאן דייעול קמיה לבי כנישתא, כד נפק מתרעיה, ולא תפילין ברישיה וציצית בלבושיה, ואומר ן אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך. קב"ה אמר, אן הוא מוראי, הא סהיד סהדותא דשקרא.

קא) א"ר יוסי, זכאה חולקיה דמשה, דהכא אמר . אלהינו. דא"ר כ שמעון, משה בדרגא עלאה יתיר אתאחד, על שאר נביאי מהימני. וא"ר שמעון, אלמלא הו ידעי בני נשא מלין דאורייתא, לינדעון דהא לית שום מלה באורייתא, או את באורייתא, דלא אית בה רזין עלאין ויקירין.

קב) ת"ח, כתיב, ן משה ידבר והאלהים יעננו בקול. ותנינן, מאי בקול. בקולו של משה. ושפיר הוא, בקולו של משה דייקא, בההוא קול : דאיהו אחיד ביה, על כל שאר ן נביאין. ובגין דאיהו אתאחיד על כלהו, : בההוא קול, דרגא עלאה, הוה אמר להו לישראל, יי אלהיך, ם איהו דרגא דאקרי שכינתא, דשרייא בגווייהו. זכאה חולקיה.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ה) (מלאכי ג) מקץ מה צ"ג. (ו) (שמות לה) ז) (תהלים ה) (הקס"ז קמו צ"א. ח) (שמות יט) פקודי רב צ"א. ז) כחשב האפוד. ח ובכתי בתיהון; וכתי בתיהון. ס מכריזי. י אלקיך. כ יצחק. ל ליג דאיהו. מ מוסיף נביאין ומתמן משה אתון על כלהו. נ ההוא. ס דאיהו; מוסיף דאיהו רב.

ד' פרשין דתפלין דרישא ודדריעא

הסולם

מאמר

שמעון, אם היו יודעים בני אדם דברי תורה, היו יודעים שאין מלה בתורה או אות בתורה, שאין בה סודות עליונים ויקרים.

אף כאן, אלו שעושים לשמו, אומנות בכל דבר, אומנות התפלין, בהבתים שלהם ברצועותיהם ובכתיבה שלהם. אומנות הציצית, בחוטים שלהם, בחוט התכלת. אומנות המזוזה, ואלו הם חושבי שמו, כמ"ש וחושבי מחשבות.

מאמר אלקינו אלקיך
קב) ת"ח כתיב משה וכו': בוא וראה, כתוב, משה ידבר והאלקים יעננו בקול. ולמדנו מהו בקול. היינו בקולו של משה. ויפה הוא, בקולו של משה הוא בדיוק, דהיינו באותו קול שהוא אוזו בו, שהוא ז"א, שהוא עולה בו על כל שאר הנביאים, שאינם נאחזים אלא במלכות ולא ב"א. ומשום שהוא נאחו בקול הזה, שהוא ז"א, יותר מכולם, הנה בקול הזה שהוא מדרגה העליונה, היה אמר לישראל ה' אלקיך, שהיא המדרגה שנקראת שכינה, השורה בתוך ישראל. שהיא למטה ממדרגת ז"א, שנאחו בו משה. אשרי חלקו.

ק) ולא עוד אלא וכו': ולא עוד, אלא, שהקב"ה משתבח בו ומכריז עליו בכל העולמות, ראו מה בני עובד בעולמי. ומי שנכנס לפניו לבית הכנסת, וכשיוצא מפתחו, בלא תפלין בראשו וציצית בלבושו, ואומר אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך. אומר הקב"ה, איפה הוא מוראי, הרי מעיד עדות שקר.

קא) א"ר יוסי זכאה וכו': אר"י, אשרי חלקו של משה שאמר כאן בשמע ישראל, אלקינו. כי אמר ר"ש, משה נאחו במדרגה עליונה יותר על שאר נביאים הנאמנים. וא"ר (דפו"י דף רס"ה ע"א)

קג) ואר"ש, תנינן, קללות שבת"כ, משה מפי הגבורה אמרן. ושבמשה תורה, משה מפי עצמו אמרן. מאי מפי עצמו. וכי ס"ד דאפילו את זעירא באורייתא, משה אמר ליה מגרמיה.

קד) אלא שפיר הוא, והא אתערנא, מעצמו לא תנינן, אלא מפי עצמו. ומאי איהו. ההוא קול דאיהו אחיד ביה. וע"ד, הללו מפי הגבורה. והללו מפי עצמו. מפי ההוא דרגא דאתקשר ביה על שאר נביאי מהימני. ועל דא, בכל אתר אלהיך, והכא אלהינו.

קה) ת"ח, כמה אית להו לבני נשא לאסתמרא « אורחיהו, בגין דישתדלון בפלחנא דמאריהון, ויזכון לחיי עלמין. תחת כורסייא דמלכא קדישא, אית מדורין עלאין. ובההוא אתר דכורסייא, מזוזה אתקשר, לאשתזבא מכמה מארי דינין, * דזמינין לאתערא בהו בבני נשא, בההוא עלמא. כגוונא דא עביד קב"ה לישראל, ויהב להו פקודי אורייתא, בגין דישתדלון בה וישתזבון בהאי עלמא, מכמה מארי דינין, מכמה מקטרגי, דאזדמנון בהו בבני נשא בכל יומא.

קו) ר' חייא אמר, האי מאן דבעי דיסתמר אורחוי, לא יעבר על מיא דאושדין קמי פתחא. בגין דתמן שרי חד שידא, והוא בין תרין פ דשין דפתחא, ואנפוי לקבליה דפתחא, ואסתכי צ כל מה דעבדין בביתא, ולא לבעי ליה

חלופי גרסאות

ע אורחוי. פ ראשין. צ ל"ג כל.

אלקינן אלקיד

הסולם

מאמר

קה) ת"ח כמה אית וכו': בוא וראה, כמה יש לבני אדם לשמור דרכיהם כדי שיעסקו בעבודת רבונם ויזכו לחיי עולם. תחת הכסא של המלך הקדוש, שהוא המלכות, יש מדורים עליונים. ובמקום ההוא של הכסא, שהוא המלכות, נקשרת המזוזה, להציל האדם מכמה מיני דינים, המוכנים לעורר בהם בני אדם בעולם ההוא. כעין זה עשה הקב"ה לישראל ונתן להם מצוות התורה, כדי שיעסקו בהן ויהיו נצולים בעולם הזה מכמה בעלי הדין, מכמה מקטרגים, הפוגשים בבני אדם בכל יום.

מאמר מייך דאושדין קמי פתחא
קו) ר' חייא אמר וכו': רח"א, כל מי שרוצה להשמר בדרכיו, לא יעבור על מים ששופכים לפני הפתח. משום ששם שורה שד אחד, והוא בין ב' דלתות הפתח, ופניו כנגד הפתח, ורואה כל מה שעושים בבית. וע"כ אין אדם צריך לשפוך מים בין ב' שערי הפתח. ר' יצחק אמר, מים צלולים, אין איסור בהם. אלא שלא ישפוך אותם דרך בזיון. מהו הטעם

קג) ואר"ש תנינן קללות וכו': וא"ר שמעון, למדנו, קללות שבתורת כהנים, שבחומש ויקרא, משה אמרם מפי הגבורה. וקללות שבמשנה תורה, שדברים, משה מפי עצמו אמרם. מהו מפי עצמו, וכי יעלה על דעתך שאפילו אות קטנה בתורה, היה משה אומר מעצמו.

קד) אלא שפיר הוא וכו': ומשיב, אלא יפה הוא, והרי הערנו, מעצמו, לא למדנו, אלא מפי עצמו, ומה הוא. הוא אותו הקול שמשא אחוז בו, דהיינו ז"א, וע"כ הללו שבתורת כהנים, מפי הגבורה, שהיא בינה, הנקראת גבורה עליונה. והללו שבמשנה תורה, מפי עצמו, דהיינו מפי מדרגה ההיא שנאחו בה משה יותר מכל נביאים הנאמנים, שהיא מדרגת ז"א. ועל כן בכל מקום נאמר אלקיד, משום שרומז על מלכות, שהיא למטה מז"א, וכאן, בשמע ישראל נאמר אלקינו, משום שרומז על בינה, שהיא למעלה מז"א. שמשא אחוז בו.

(דפו"י דף רס"ה ע"א * דף רס"ה ע"ב)

לאנוש דישידי מייא בין תרי תרעי. ר' יצחק אמר, מיינ צלילן לית לן בה. והוא דלא יושיט לון ארח קלנא. מאי טעמא. בגין דאית ליה רשו לנזקא. ולא עוד אלא דיהדר רישיה לקבלי ביתא, ובכל מה דאסתכל אתלטייא.

קז) תלת מאה ושתינ וחמש, כחושבן ימי שתא, אית ליה שמשין, דהוא שליט עליהו, וכלהו נפקין עם ב"ג, כד נפק מתרעא דביתיה. א"ר אלעזר, כל דא בעי קב"ה לנטרא לון לישראל, ואתקין שמיה קדישא לעילא, דאיהו אורייתא, ואורייתא כלא ק חד שמא קדישא איהו, ומאן דאשתדל באורייתא, אשתדל בשמיה.

קח) ת"ח, בעי ב"ג בפתחא דביתא לרשמא שמא קדישא, דאיהו מהימנותא דכלא. דהא בכל אתר דשמא קדישא אשתכח זינין בישין לא משתכחי תמן, ולא יכלין לקטרגא ליה לב"ג, כמה דכתיב (ט) לא תאונה אליך רעה וגו'.

קט) אחר דפתחא דביתא ה שריא כגוונא דלעילא אתר דפתחא א דביתא עלאה שריא, מזווא אקרי. דהוא תקווא דביתא, ופתחא דביתא. מההיא מזווא ערקין מארי נימוסין, מארי דדינין קמיה לא משתכחין. וקבל דא לתתא, כד ב"ג אתקין מזווא לפתחא דביתא, ב והאי שמא קדישא רשים באתווי, האי ב"ג אתעטר בעטרוי דמאריה, ולא קרבין לפתחא דביתיה זינין בישין, ולא משתכחי תמן.

קי) ר' אבא הוה אתי מלמחמי לר"ש, פגע ביה ר' יצחק, אמר ליה

חלופי גרסאות

ק ל"ג חד. ר שמא. ש מוסיף מזווא אקרי אתר. ת עלאה וכגוונא. א ביתא ול"ג עלאה. ב דאיהו.

מסורת הזוהר

(ט) (תהלים צ"א) בשלח ככב צ"ת.

אלקיננו אלקין

הסולם

מאמר

הקדוש נמצא. מינים רעים אינם נמצאים שם, ואינם יכולים לקטרג על האדם, כמ"ש לא תאונה אליך רעה וגו'.

קט) אתר דפתחא דביתא וכו': המקום שפתח הבית שורה שם הוא כעין שלמעלה. המקום שפתח הבית העליון שורה, נקרא מזווח, (כמ"ש לעיל אות ע"ז בהסולם ד"ה וזה אמרו באות ע"ב) שהוא תקון הבית. ופתח הבית. ממזווח ההיא בורחים בעלי חוק, ובעלי הדין אינם נמצאים לפניו. וכנגד זה למטה, כשהאדם מתקן מזווח לפתח ביתו, וזה השם הקדוש שדי, רשום באותיותיו, הרי אותו האדם מעוטר בעטרתו של אדונו, ומינים הרעים אינם קרבים לפתח ביתו, ואינם נמצאים שם. (כמ"ש שם כ"ז היטב ע"ש).

קי) ר' אבא הוה אתי וכו': ר"א היה בא מלראות את ר' שמעון. פגש בו ר' יצחק,

אמר

הטעם. הוא משום שיש לו, לשד, רשות להזיק. ולא עוד, אלא שמחזיר ראשו, כנגד הבית. ובכל מה שמסתכל נעשה מקולל. (ועי' לעיל אות ע"ז בהסולם).

קז) תלת מאה ושתינ וחמש וכו': שס"ה כחשבון ימות השנה, יש לו, לשד, משמשים, שהוא שולט עליהם, וכולם יוצאים עם האדם כשיוצא מפתח ביתו. א"ר אלעזר, כל זה, כי רצה הקב"ה לשמור את ישראל, והתקין שמו הקדוש למעלה, שהוא התורה, וכל התורה היא שם קדוש אחד, ומי שעוסק בתורה, עוסק בשמו.

קח) ת"ח בעי ב"ג וכו': בוא וראה, אדם צריך לרשום בפתח ביתו את השם הקדוש, שהוא אמנות כל. כי בכל מקום שהשם (דפו"י דף רס"ה ע"ב)

מאן אתי, מאריה דנהורא, גבר דאתדבק בנורא דאכלא כל יומא, הא נהורא עמיה שרי. אמר ליה, תנינן דחיובא עליה דב"ג, לקבלא אפי שכינתא, בכל ריש ירחי ושבת. ומאן איהו. רביה. כ"ש בוצינא עלאה קדישא, דכל בני עלמא בעאן לקבלא אנפוי. א"ר יצחק, אהדרנא עמך, ואקבל אנפי שכינתא, ואטעם מאינון מלין עלאין, דאטעמת קמיה.

קיא) פתח ר' אבא ואמר, ^א שיר המעלות אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים. שיר דא לא כתיב מאן אמרו. אלא בכל אתר דאיהו סתים, רוח הקדש אמרו עלייהו דישראל בגלותא. היושבי בשמים, היושב מבעי ליה, ^ג מאי היושבי.

קיב) אלא אוקימנא, מאן דבעי לצלאה צלותיה קמי מלכא קדישא, בעי למבעי מעמיקתא דכלא, לארקא ברכאן לתתא, כמה דכתיב ^ב שיר המעלות ממעמקים קראתיך יי. והאי ירד יתיר, עמיקתא דכלא היא, ^ד ובהאי בעי למבעי בעותיה, לארקא ברכאן לההוא אתר דאקרי שמים, לאתזנא מניה כלא, וע"ד היושבי בשמים, בשמים ממש, דכד אינון ברכאן ^ה נגידו ואתמשכו מההוא אתר, ^ו עומקא דכלא, ואתישבן באתר דאקרי שמים, כדין ברכאן משתכחי בעלאי ותתאי.

קיג) כעיני עבדים אל יד אדוניהם, מאי כעיני עבדים. אלין אינון

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

י) (תהלים כג) ויגש כג צ"א. כ) (שם קל) ויחי ג ל"ג מאי היושבי. ד והאי בעי לארקא ול"ג למבעי בעותיה. ה דנגידו. ו עוקמא. עג צ"ה.

מאמר

הסולם

היושבי בשמים וגו'

אלא העמדנו, מי שרוצה להתפלל תפלתו לפני המלך הקדוש צריך לבקש מן העמוקה מכל, דהיינו מבינה, שתשפיע ברכות למטה. כמ"ש שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'. ואותה י' היתרה, בהיושבי בשמים, היא העמוקה מכל, בינה, ומזו צריך לבקש בקשתו להריק ברכות למקום שהוא שנקרא שמים, שהוא ז"א, שיוזנו ממנו הכל. וע"כ כתוב, היושבי בשמים, בשמים ממש, דהיינו ב"א שנקרא שמים, כי כשהברכות נוזלות ונמשכות מאותו המקום העמוק מכל, שהוא בינה, ומתישבות במקום שנקרא שמים, דהיינו ב"א, נמצאות אז הברכות בעליונים ותחתונים.

קיג) כעיני עבדים אל וגו': כעיני עבדים אל יד אדוניהם, שואל, מהו כעיני עבדים, ומשיב, אלו הם שאר שרי העמים, שהם ע' שרים העליונים, שאינם נוזנים אלא משירי נוף האילן, שהוא ז"א, שישראל מתדבקים

אמר לו, מאין אתה בא בעל האור. איש המתדבק באש אוכלה כל יום, הרי האור שורה עמו. ואינו צריך לבקש מזי. אמר לו, למדנו, שחוב מוטל על אדם לקבל פני השכינה בכל ראש חודש ושבת. ומי הוא. זה הוא רבו. וכל שכן מאור עליון קדוש, שהוא ר"ש, שכל העולם צריכים לקבל פניו. אמר ר' יצחק, אחזור עמך לר"ש, ואקבל פני השכינה. ואטעם מאלו דברים העליונים, שטעמת לפניו.

מאמר היושבי בשמים וגו'

קיא) פתח ר' אבא וכו': פרא, ואמר, שיר המעלות אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים. שיר זה לא כתוב מי אמרו. אלא בכל מקום שהוא סתום ולא נזכר מי אמרו, רוח הקדש, שהוא מלכות, אמרו על ישראל בגלות. היושבי בשמים, היה צריך לומר היושב, מהו היושבי.

קיב) אלא אוקימנא מאן וכו': ומשיב,

(דפו"י דף רס"ה ע"ב)

שאר רברבי עמין, דלא אתזנו אלא משירורא ז נופא דאילנא, דישראל מתדבקי ביה. וכד ישראל נטלין ברכאן מההוא אתר, כלהו מתברכן מישראל.

קיד) כעיני שפחה אל יד גבירתה, דא היא שפחה דאוקימנא, דקטיל קודשא בריך הוא חילא דילה במצרים, דהא לית חילא דידה, אלא כד ה אתנגיד מתמצית דהאי ארץ ישראל. וארץ ישראל * גברתה אקרי. ועל האי כתיב, תחת שלש רגזה ארץ. מאן ארץ. דא ארץ ישראל, כמה דאתמר. תחת עבד כי ימלוך, אלין אינון עבדים דקאמרן. כד אתיהיב שלטנותא לחד מנייהו. ודא הוא דכתיב, אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים. שפחה כי תירש גבירתה ם דא היא שפחה דקאמרן.

קטו) ת"ח, מסטרא דהאי שפחה, נפקי כמה גרדיני טהירין, מקטרגין לקבלייהו דישראל, ולקטרגא לון. וקב"ה עביד להו לישראל נטירו, כאבא דבעי לנטרא לבריה מן כלא. אמר קב"ה לישראל, כמה מקטרגין זמינין לקבלייכו, אשתדלו בפולחני, ואנא אהא נטיר לכו לבר. ואתון תהוון זמינין בבתיכון מלגו, וניימי בערסיכון, ואנא אהא נטיר לכו לבר, וסוחרני ערסיכון. קטז) ות"ח, בשעתא דאינון זינין בישין קריבין לפתחא דב"ג זקפן רישא, ומסתכלן כ בשמא קדישא דאתחזי לבר, דאיהו שדי, דמתעטר בעטרוי, שמא ז דא שליט על ם כלהו, מניה דחלין וערקין, ולא קרבין לפתחא דב"ג.

חלופי גרסאות

ז גופא. ח מוסיף אתנגיד קב"ה. ט מאי. י סוחרני וליג לבר. כ ברשימא. ל דאשלים וליג דא שליט. ם כלא.

מסורת הזהר

(משלי ל) ב"א רל צ"ג.

הירושבי בשמים וגו'

הסולם

מאמר

קטו) ת"ח מפפרא דהאי וכו': בוא וראה מצד שפחה זו יצאו כמה רוחות חוקרי דין שמקטרגים כנגד ישראל, ובאים לקטרג עליהם. והקב"ה עשה שמירה לישראל כמו אב הרוצה לשמור את בנו מכל מקרה. אמר הקב"ה לישראל, כמה מקטרגים מוכנים כנגדכם, עסקו בעבודתי, ואני אהיה שומר אתכם מבחוז. אתם תהיו נתונים בבתיכם מבפנים ותהיו ישנים במטתכם, ואני אהיה שומר עליכם מבחוז. ומסיב מטותיכם.

קטז) ות"ח בשעתא דאינון וכו': ובוא וראה, בשעה שאלו מינים הרעים קרבים לפתחו של אדם, נושאים ראשם ומסתכלים בהשם הקדוש הנראה מבחוז, שהוא שדי, המתעטר בעטרותיו, דהיינו הממשך כל המחין אל המלכות (כנ"ל אות ע"ז בהוסולס). שם הזה שולט על כולם, ממנו יראים ובורחים, ואינם קרבים לפתחו של האדם.

א"ל

מתדבקים בו. וכשישראל לוקחים ברכות ממקום ההוא, כולם מתברכים מישראל.

קיד) כעיני שפחה אל יד גבירתה: זו היא השפחה שהעמדנו, שהרג הקב"ה הכח שלה במצרים, דהיינו שכתוב עד בכור השפחה. כי אין הכח שלה נמצא אלא כשנמשך מתמצית השפע של ארץ ישראל, שהיא המלכות, וארץ ישראל נקראת גברתה של השפחה. ועל זה כתוב, תחת שלש רגזה ארץ. מי היא ארץ, זו ארץ ישראל, שהיא המלכות, כמו שלמדנו. תחת עבד כי ימלוך אלו הם העבדים שאמרנו, שהם ע' שרי האומות, שזה נאמר בעת שניתנה ממשלה לאחד מהם. וזה הוא שכתוב, אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים. דהיינו משעבוד השרים של האומות. שפחה כי תירש גבירתה, זו היא השפחה שאמרנו. שנאמר עליה עד בכור השפחה.

(דפו"י דף רס"ה ע"ב * דף רס"ו ע"א)

קיו) א"ל רבי יצחק, אי הכי, ירשום ב"נ שמא דא בפתחא דביתא, ולא יתיר, אמאי כל פרשתא. אמר ליה שפיר הוא, דהא שמא דא לא אתעטר, אלא באינון אתוון כלהו, רשימין ברשימא דמלכא, וכד אכתב כל פרשתא, כדין שמא דא מתעטר בעטרוי ונפיק מלכא בכל חילוי, נ כלהו רשימין ברשימא דמלכא, כדין דחלין מניה, וערקין ם מקמיה.

קיח) ת"ח, והיה שמא קדישא, מתתא לעילא. ועל דא, שדי אתרשים מלבר, לקבלי שמא דא. והי"ה מלגו, שד"י מלבר. למהוי נטיר ב"נ מכל סטריין מלגאו ומלבר. א"ר אבא, כמה חיילין קדישין זמינין בההיא שעתא דאנח ב"נ מזוזה לתרעיה, כלהו מכרזי ואמרי ם זה השער ליי וגו'.

קיט) זכאה חולקהון דישראל, כדין אשתמודען ישראל דאינון בני מלכא קדישא, דהא כלהו אתרשימו מניה. אתרשימו בגופיהו, ן ברשימא קדישא. אתרשימו בלבושיהו, בעטופיהו דמצוה. אתרשימו ברישיהו, בבתי דתפילי, בשמא דמאריהון. אתרשימו בידיהו, ברצועי דקדושא. אתרשימו במסאנייהו, במסאנא דמצוה. אתרשימו לבר, בזריעה בחצדא. אתרשימו בבתיהון, ן במזוזה דפתחא. בכלא רשימין ם דאינון בני מלכא עלאה, זכאה חולקהון.

חלופי גרסאות

נ ל"ג כלהו רשימין ברשימא דמלכא. ם קמי; קמיה.
ע בשמא. ן ל"ג במזוזה דפתחא. ם באינון; דאינון רשימין.

מסורת הוזהר

מ) (תהלים קיח) בשלח מג צ"ש.

היושבי בשמים וגו'

כן, נרשם השם שדי מבחוץ כנגד השם הזה. השם זהו"ח מבפנים, ושדי מבחוץ. כי השם שדי הוא המגביל את החכמה שבהשם והי"ה, שלא תאיר אלא ממטה למעלה (כנ"ל אות ע"ז בהסולם ד"ה ונתבאר) כדי שיהיה האדם נשמר מכל הצדדים מבפנים ומבחוץ. א"ר אבא, כמה צבאות קדושים מוכנים בשעה ההיא שאדם מניח מזוזה לפתחו. כולם מכריזים ואומרים זה השער להי וגו'. (כמ"ש שם).

קיט) זכאה חולקהון דישראל וכו'; אשרי חלקם של ישראל, כי אז ניכרים ישראל, שהם בני המלך הקדוש, כי כולם רשומים ממנו, רשומים בגופם, ברושם הקדוש של ברית מילה, רשומים בלבושם, בעטוף של מצוה. רשומים בראשם בבתים של התפלין, שהם שם של אדונם. רשומים בידיהם, ברצועות של קדושה, רשומים בנעליהם בנעל של מצוה, דהיינו בקרבן פסח שנאמר בעליכס ברגליכס ובחליצה. רשומים בשדה, בזריעה וקצירה. רשומים

מאמר

קיו) א"ל ר' יצחק וכו'; א"ל ר"י, אם כן, ירשום האדם שם הזה, שדי, בפתח הבית, ולא יותרי, למה צריכים כל הפרשה שבמזוזה. אמר לו, יפה הוא, כי שם הזה, שדי, שהוא יסוד, אינו מתעטר, אלא באלו האותיות כולם הרשומים ברשימת המלך, דהיינו הנכתבים במזוזה, שה"ס המוחין הנמשכים ע"י אותו השם, וכשנכתבת כל הפרשה, אז מתעטר שם הזה בעטרותיו. והמלך, ז"א, יוצא בכל צבאותיו, כולם רשומים ברשימת המלך, שהיא המלכות, אז מפחדים מפניו, ובורחים מפניו. כי אחר שמתגלה ע"י שם שד"י כל המוחין אל המלכות, אז מתהפך החלל להיות מזוזה. (כנ"ל אות ע"ז בהסולם).

קיח) ת"ח ויהי שמא וכו'; בוא וראה וחייה, של ויהי אס שמוע, הוא שם קדוש, והיה, ממטה למעלה. כי כתוב תחילה ו"ח ואח"כ ו"ח. שזה מורה על החכמה שבקו שמאל שאינה מאירה אלא ממטה למעלה. ועל (דסו" דף רס"ו ע"א)

קכ) עד דהוו אזלי, אמר רבי אבא, מאי דכתיב ו) אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות וגו'. אותי עזבו, דא הוא מאן דמשקר באת רשימא קדישא. ובמה משקר ק ביה. דעייל ג ליה ברשותא אחרא, ו כד"א ו) ובעל בת אל נכר, דאקרי ו) בורות נשברים. דהא עמין עובדי עכו"ם אקרו בורות נשברים.

קכא) ודישראל, אקרי ה באר מקור מים חיים, דא רשותא קדישא, מהימנותא קדישא. ואקרי באר מבועי דמיין צלילן, נפקין ונזלין מנה, כד"א ו) ונזולים מן לבנון. ונזולים מתוך בארך. וכתיב ו) מעין גנים באר מים חיים. ו סטרא אחרא אקרי בורות נשברים. אשר לא יכילו המים.

קכב) - ת"ח, נהרא דנגיד ונפיק, ג אשקי לכל גינתא, ורוי לכל אתר ואתר, כמה דאוקימנא, עד ד דמלי לההוא אתר ה בגנתא, דאקרי באר מים חיים. ומתמן אתזנו ו עלאין ותתאין, כד"א ו) ומשם יפרד.

קכג) וכל אינון סטריין דסטרי שמאלא, לא משתקיין מההוא נביעו דמיין נביעין, בגין דאינון מסטרא דשאר עמין, ז ואקרו בורות נשברים. ומאן דמשקר ח ברשימא קדישא בההוא סטרא, אדזבק ט בבורות נשברים אשר לא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) נירמיה ב) ויקרא סא צ"מ. ט) (מלאכי ב) חיי שרה
 סו צ"ג. ע) (ירמיה ב) ויקרא סא צ"מ. פ) (שיר ד)
 חיי שרה ע צ"א. צ) (משלי ה) נח ט צ"א. ק) (שיר ד)
 חיי שרה ע צ"א. ר) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א.

ק בהו. ר להו. ש ל"ג כד"א ובעל בת אל נכר.
 ת ל"ג מן באר עד באר. א ל"ג סטרא אחרא אקרי
 בורות נשברים. ב מהו אלא ההוא נהרא ול"ג ת"ח.
 ג ורוי. ד דמטי. ה גנתא. ו עלמין תתאין. ז ל"ג
 ואקרו בורות נשברים. ח בשמא. ט בארות.

אותי עזבו וגו'

הסולם

מאמר

אחרא נקרא, בורות נשברים אשר לא יכילו המים.

קכב) ת"ח נהרא דנגיד וכו': בוא וראה, נהר הנמשך ויוצא, שהוא יסוד, משקה לכל הגן, שהוא מלכות, ומרוה לכל מקום ומקום, כמו שהעמדנו, עד שממלא לאותו מקום של הגן, הנקרא באר מים חיים, שהוא יסוד המלכות, שמשם גזונים העליונים ותחתונים. כמש"א, ומשם יפרד וגו'.

קכג) וכל אינון סטריין וכו': וכל אלן הצדדים של צד שמאל, אינם נשקים, מאותו מבוע מים נובעים, משום שהם מצד שאר העמים, ונקראים בורות נשברים. ומי שמשקר ברושם הקדוש בצד ההוא, מתדבק בבורות נשברים אשר לא יכילו המים, שאינם נכנסים שם. ואותו שזכה לשמרו זוכה להישקות מאותו מבוע הנחל, בעולם הבא. וזוכה שתתמלא הבאר ההיא העליונה שתמשכנה ברכות למעלה ולמטה. אשרי הוא בעולם הזה ובעולם הבא. על

רשומים בבתיהם, במזווה בפתח. בכל דבר הם רשומים שהם בני מלך העליון, אשרי חלקם.

מאמר אותי עזבו וגו'
 קכ) ער רחון אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, א"ר אבא, מה שכתוב, אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות וגו'. אותי עזבו. זה הוא שמשקר באות רושם הקדוש. ובמה משקר בו. היינו שמכניסו ברשות אחר. כש"א, ובעל בת אל נכר, שנקראים בורות נשברים. כי העמים עובדי עבודה זרה נקראים בורות נשברים.

קכא) ודישראל אקרי באר וכו': ושל ישראל, שהיא המלכות, נקראת, באר מקור מים חיים. זהו רשות הקדוש של האמונה הקדושה, שהיא המלכות ונקראת באר מבועים שמים צלולים יוצאים ונזולים ממנה, כש"א, ונזולים מן לבנון. וכן, ונזולים מתוך בארך וכתוב, מעין גנים באר מים חיים. הסטרא (דס"ו דף רס"ו ע"א)

יכילו המים, ולא עיילי לתמן. וההוא דזכי לנטרא ליה, זכי לאתשקייא מההוא נביעו דנחלא. בעלמא דאתי, כ וזכי דאתמלי ההוא באר עלאה, לנגדא ברכאן לעילא ותתא. זכאה איהו בעלמא דין, ובעלמא דאתי, על דא כתיב, (ט) והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

קכד) ווי למאן דמשקר ל ברשימא קדישא, דהא משקר * בשמא עלאה. ולא. עוד, אלא דגרים להאי באר דלא אתברכא, וקרין עליה (ח) כי הוציא שם רע על בתולת ישראל. בתולת ישראל דייקא. ואוקמיה רבי שמעון מ באתריה, נ מאן דשוי תסקופי מלין על אנתתיה ס קדמיתא, ואפיק עלה שום ביש, כמה דאפיק לעילא, דכתיב כי הוציא שם רע על בתולת ישראל סתם.

קכה) ואזלא הא, כי הא דאמר רבי חייא אמר רבי יוסי, בתולה ירתא שבע ברכות, דאתברכא בשבע, בגין דבתולת ישראל ירתא שבע ברכן, ועל דא אתקרי בת שבע.

קכו) ואנתתא אחרא, מאן ברכאן דילה. ברכתא דבעז ורות, כד"א, (א) ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן יי את וגו', דודאי בתולה בז' ע אתברכא, ולא פ אתתא אחרא ברזא דא. כיון דמטו בחקל חד, חמו אילנין, יתבו תחותיהו. אמר רבי אבא, הא צחותא דמלי דאורייתא. ניתיב.

קכז) פתח ואמר, (ב) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ט) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס. ת) (דברים כב) י מוסיף בעלמא דין ובעלמא. כ הה"ד והיית כגן וגו' וזכי וכז' עד לעילא ותתא ול"ג מן זכאה איהו עד סוף האות. ל בשמא. מ באתתיה. ז ל"ג מאן; דמאן. ס ל"ג קדמיתא. ע אתברכאן. פ ל"ג אתתא. לג צ"א.

אותי עזבו וגו'

הסולם

מאמר

ספירות, משום שבתולת ישראל, שהיא המלכות, יורשת שבע ברכות שה"ס שבע ספירות, ועל כן נקראת בת שבע.

קכו) ואנתתא אחרא מאן וכז' : שואל, ואשה אחרת, דהיינו אשה אלמנה או גרושה, שנשא לאיש, מאין הו הברכות שלה, ומשיב, מן הברכות של בעז ורות. כש"א, ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן ה' את וגו'. כי ודאי רק בתולה מתברכת בשבע ברכות, ואין אשה אחרת בסוד זה. כיון שהגיעו לשדה אחד ראו אילנות. ישבו תחתיהם. אמר ר' אבא הרי צחות לדברי תורה כאן. נשב.

מאמר האובדים בארץ אשור

קכו) פתח ואמר והיה וגו' : פתח ואמר, והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים וגו'

על זה כתוב, והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

קכד) ווי למאן דמשקר וכז' : אוי למי שמשקר ברושם הקדוש, כי משקר בשם העליון, ולא עוד אלא שגורם לאותה הבאר, שהיא מלכות, שלא תתברך, וקוראים עליו, כי הוציא שם רע על בתולת ישראל. בתולת ישראל הוא בדיק, דהיינו המלכות שנקראת בתולת ישראל. בסוד שחזרת תמיד להיות בתולה. והעמיד ר"ש במקומו, שמי שמשים עלילת דברים על אשתו הראשונה ומוציא עליה שם רע, הוא דומה כמו שמוציא שם רע למעלה, במלכות, שכתוב, כי הוציא שם רע על בתולת ישראל, סתם. שרומז על המלכות.

קכה) ואזלא הא כי וכז' : וזה הולך על דרך שאמר ר' חייא, בשם ר' יוסי, שבתולה יורשת שבע ברכות, כי מתברכת בשבע (דפו' דף רס"ו ע"א *) דף רס"ו ע"ב)

האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים וגו'. והיה ביום ההוא, מאן ביום ההוא. אלא ההוא יומא דאתידע לקביה ז כד"א ג והיה יום אחד הוא יודע ליי. תו, ביום ההוא, כד"א ד ביום בא גוג על אדמת ישראל. קכח) יתקע בשופר גדול. מה לן ביה, אי הוא רב או זעיר. אלא ההוא שופר עלאה, דביה נפקין עבדין לחירו תדיר, והאי איהו יובלא, דיובלא עלאה ורברבא הוא. וכד האי אתער, כל חירו דעלמין מתערין ביה, וההוא אקרי שופר גדול.

קכט) ובאו האובדים בארץ אשור. האבודים מבעי ליה, או הנאבדים, מאי האובדים. האובדים ממש, ק בגין דאינון ר בארעא אחרא, ט ומאן דשארין ת בארעא אחרא, יניק מרשותא אחרא וכאלו לא שריא במהימנותא, בג"כ אובדים אקרון. אובדים אינון בכל סטרין, דכד ישראל שריין בארעא קדישא, זכאין, ׀ זכאין תדיר בכלא, זכאן לעילא ותתא. קל) ד"א ובאו האובדים, מאן אינון. אלן צדיק וכנסת ישראל. דאקרון אובדים. מנלן. כנסת ישראל, דכתיב ה על מה אבדה הארץ, אבודה או נאבדת לא כתיב, אלא אבדה הארץ, דא כנסת ישראל. צדיק, דכתיב ו הצדיק אבד, אבוד או נאבד לא כתיב, אלא אבד, והא אוקמוה. קלא) ואי תימא, ובאו, מאן אתר אתיין אלן ב אובדים. אלא, כנסת

חלופי גרסאות

ג) (זכריה יד) וירא עד צ"א. ד) (יחזקאל לח). ז ל"ג כד"א. ק ל"ג בגין. ר ברשותא. ש מוסיף ה) (ירמיה ט) וישב מ צ"ג. ו) (ישעיה ג) ב"ב רה צ"א. מכאן מאן. ת ברשותא. א תדיר זכאין. ב אבייין.

מסורת הזר

האובדים בארץ אשור

הסולם

מאמר

משום זה הם נקראים אובדים שאבדו האמונה, אובדים הם בכל הצדדים, למעלה ולמטה. כי כשישראל שורים בארץ הקדושה, הם צדיקים וזוכים תמיד בכל, למעלה, בשפע ז"א, ולמטה, בשפע המלכות. וכשהם בחוץ לארץ אובדים כל זה.

קל) ד"א ובאו האובדים וכו': פירוש אחר. ובאו האובדים, מי הם. אלו הם צדיק, שהוא יסוד, וכנסת ישראל, שהיא מלכות, הנקראים אובדים. מאין לנו. בכנסת ישראל כתוב, על מה אבדה הארץ, דהיינו המלכות הנקראת ארץ. אבודה או נאבדת לא כתוב, אלא אבדה הארץ שהיא כנסת ישראל. בצדיק כתוב, הצדיק אבד, אבוד או נאבד לא כתוב, אלא אבד. הרי הצדיק וכנסת ישראל נקראים אובדים, כמו שהעמדנו. (וישב אות ס"ז).

קלא) ואי תימא ובאו וכו': ואם תאמר, ובאו, מאיזה מקום באים אלו אובדים, הצדיק וכנסת ישראל שהם יסוד ומלכות. ומשיב,

אלא

וגו'. והיה ביום ההוא, מי הוא ביום ההוא, ומשיב, אלא יום ההוא הנודע אל הקב"ה, כש"א והיה יום אחד הוא יודע לה'. עוד. ביום ההוא, הוא כש"א ביום בא גוג על אדמת ישראל.

קכח) יתקע בשופר גדול: שואל, מה לנו בו, אם הוא שופר גדול או קטן, ומשיב, אלא הוא שופר עליון, שבו יוצאים תמיד עבדים לחירות, וזה הוא יובל, דהיינו בינה, שיובל עליון וגדול הוא, וכשזה מתעורר להשפיע, כל חירות העולמות מתעוררים בו, וההוא נקרא שופר גדול.

קכט) ובאו האובדים בארץ אשור: שואל, האובדים היה צריך לומר, או הנאבדים, מהו האובדים. ומשיב, האובדים ממש, משום שהם בארץ אחרת, ומי ששורה בארץ אחרת יונק מרשות אחרת וכאלו אינו שורה באמונה. (דפו" דף רס"ו ע"ב)

ישראל מן גלותא. צדיק, כמה דאוקמוה, דכתיב ז בשוב יי את שיבת ציון, בגין דיישוב לאתריה, ויייתי לאתחברא בכנסת ישראל. ועל דא, ובאו האובדים בארץ אשור. ג והשתחוו ליי בהר הקדש בירושלים, מאי קא מיירי. אלא מלה דא דהנדחים בארץ מצרים, ד כביכול, ישראל לא יפקון מן גלותא, אלא בשכינתא, כמה דאוקמוה, ואינן נדחים השתחוו ליי.

קלב) תו אמר רבי אבא, כתיב, טו יי ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם. ישמר צאתך תינת. אלא ובואך, מאי קא מיירי, דהא מאן דעאל לביתיה לא מסתפי. אלא האי ב"ג דשוי רשימא קדישא לביתיה, במלין דשמא עלאה, האי אתנטיר מכלא. כד נפיק ההוא דמדוריה לתרעא דביתיה, זקיף וחמי רשימא קדישא, ה ועיין בפתחיה. כד נפיק ב"ג, הוא אוזיף ליה, ונטיר ליה. כד עייל לביתיה, הוא אכריו קמיה, אזדהרו ביקרא דדיוקנא דמלכא קדישא. וכל דא, בגין ההוא רשימא ו דשמא קדישא, דאתרשים בתרעיה.

קלג) ולאן די ליה לב"ג דאתנטיר ז בביתיה, אלא ח קב"ה נטיר ליה כד עייל, וכד נפיק. יי ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם. זכאין אינן ישראל בהאי עלמא, ובעלמא דאתי.

קלד) ת"ח, האי רוחא בישא דשארי * בין תרעי. ווי ליה לב"ג, דלא ידע לאזדהרא מניה, ולא רשים לפתחא דביתיה שמא עלאה קדישא, דישתכח עמיה. דהא אית ליה תלת מאה ושתין וחמש שמשין בישין מקטרגין, ס כל

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (תהלים ככו) אמור ח צ"ב. ח (תהלים ככא) ג מוסיף ואיתימא והשתחוו. ד טוב וליג כביכול. ה נעיק. ו ליג דשמא. ז ליג בביתיה. ח דכתיב ה' ישמר וגו' קב"ה נטיר וכי. ט וכל.

ה' ישמר צאתך ובואך

הסולם

מאמר

שיהיה צריך לשמירה. ומשיב, אלא אדם הזה המשים רושם קדוש לביתו בדברי שם העליון, דהיינו המזחה, הוא משומר מכל. כשיוצא אותו אדם ממדורו לשער הבית, נושא עיניו ורואה הרושם הקדוש, ומעיין בפתחו. כשיוצא האדם הוא מלוה אותו ושומר. כשנכנס האדם הוא מכריז לפניו, הזהרו בכבוד צורת המלך הקדוש. וכל זה הוא, משום אותו הרושם של השם הקדוש שנרשם בפתחו.

קלג) ולאן די ליה וכי: ולא די לו לאדם שנשמר בביתו, אלא שהקב"ה שומר אותו כשנכנס וכשיוצא, שכתוב, ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם. אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

קלד) ת"ח האי רוחא וכי: בוא וראה, רוח רע הזה, השורה בין הפתחים, אוי לו לאדם שאינו יודע להזהר ממנו, ואינו רושם פתח

אלא כנסת ישראל באה מן הגלות. צדיק, כמו שהעמידו שכתוב בשוב ה' את שיבת ציון, שהוא יסוד הנקרא ציון, כדי שישוב למקומו, ויבא להתחבר עם כנסת ישראל. ועל כן ובאו האובדים מארץ אשור. שואל, והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלים. מה פירושו. אם האובדים הם יסוד ומלכות. ומשיב, אלא דבר זה, והשתחוו לה' וגו', סובב על הנדחים בארץ מצרים, שהם ישתחוו לה', כי ישראל אינם יוצאים מן הגלות אלא כביכול עם השכינה, כמו שהעמדנו, ואלו נדחים השתחוו לה'. שהוא השכינה.

מאמר ה' ישמר צאתך ובואך קלב) תו אמר ר' אבא וכי: עוד אמר ר"א, כתוב, ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם. שואל, ישמר צאתך, נכון. אבל ובואך, מה פירושו. הרי מי שנכנס לביתו אינו מפחד, (דפו' דף רס"ו ע"ב * דף רס"ז ע"א)

חד משמש יומיה, וכלהו משתכחי עמיה כל יומי שתא, ומקטרגי ביה לעילא ותתא. וכלהו משתכחי ביה ביממא ובליליא. ביממא, לקטרגא ליה. בליליא, לצערא ליה בחלמיה.

קלה) כד נפיק לקטרגא ליה, כד עאל, שווין ידיהו עליה דכתפיה, ואמרין ליה, ווי ליה לפלניא דנפק מרשותא דמאריה. ווי ליה לפלניא בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. בג"כ בעאן בני מהימנותא, למהוי רשימין בכלא, למהוי רשימין ברשימא דמאריהון, לאודעזעא. מנייהו כל סטרין זיגין בישין, למהוי נטרין בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. זכאין חולקהון דישראל, עלייהו כתיב (ט) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'.

קלו) ואהבת את יי' אלהיך. רבי יוסי פתח, (ט) ועתה מה לי פה נאם יי' כי לקח עמי חנם וגו'. ת"ח, רחימותא דקב"ה בישראל אע"ג דחובייהו גרמו לאסתלקא מבינייהו, ואתבדרו ביני עממיא, הוא תבע עלבונא דלהון. ות"ח, בשעתא דישראל שראן בארעהון, קב"ה משתעשע בגנתיה, וקריב לגבייהו דישראל, ושמע קליהון, ואשתבח בהו.

קלז) כיון דגרמו חובייהו, ואתגלי ישראל מארעא קדישא, קב"ה לא עאל בגנתיה, ולא משתעשע ביה. ולא עוד, אלא דאיהו צווח ואמר, ועתה מה לי פה נאם יי', וכתבי התם (ז) פה אשב כי אויתיה. כי לקח עמי חנם, כמה דאת אמר, (ח) חנם נמכרתם.

חלופי גרסאות

י' לג' מנייהו.

מסורת הוזהר

(ט) (ישעיה ס) משפטים קיו צ"ת. י'. וארא לב צ"ש.
(ז) (ישעיה נב). (ז) (תהלים קלב) פקודי ט צ"ד.
(ח) (ישעיה נב) להלן אות קנו צ"ס.

ה' ישמר צאתך ובואך

הסולם

מאמר

עליהם כתוב, ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ וגו'.

מאמר ואהבת את ה' אלקיך

קלו) ואהבת את ה' אלקיך: רבי יוסי פתח, ועתה מה לי פה נאם ה' כי לקח עמי חנם וגו'. בוא וראה אהבת הקב"ה לישראל, אע"פ שהעונות גרמו שיסתלק מביניהם, ונתפזרו בין האומות, הוא תובע עלבון שלהם, ובוא וראה, בשעה שישראל שורים בארצם, הקב"ה משתעשע בגנתו, שהיא המלכות, וקרב אל ישראל, ושומע קולם, ומשתבח בהם.

קלז) כיון דגרמו חובייהו וכו': כיון שגרמו עונותיהן, וישראל גלו מארץ הקדושה, הקב"ה לא נכנס בגנתו, שהיא המלכות, ואינו משתעשע בו, ולא עוד, אלא שהוא צווח ואמר, ועתה מה לי פה נאם ה'. וכתוב שם, פה אשב כי אויתיה, מה פח הנאמר שם הוא השכינה

פתח ביתו בשם עליון קדוש, דהיינו המזוזה, שימצא עמו. כי יש לו, לאותו רוח רע, שס"ה משמשים רעים מקטרגים בשס"ה ימות השנה, כל אחד משמש ביומו, וכולם נמצאים עמו, עם האדם, בכל ימי השנה, ומקטרגים עליו למעלה ולמטה, וכולם נמצאים עמו ביום ובלילה. ביום הם מקטרגים עליו, ובלילה מצערים אותו בחלומו.

קלה) כד נפיק לקטרגא וכו': כשיוצא לקטרג עליו, כשהוא נכנס לביתו, משימים ידיהם על כתפיו, ואומרים לו, אוי לו לפלוני שיצא מרשות אדונו, אוי לו לפלוני בעולם הזה ובעולם הבא. משום זה צריכים בני האמונה להיות רשומים בכל, להיות רשומים ברושם אדונו, דהיינו במצוות, שיראו מהם כל צדדי מינים הרעים, ויהיו שמורים בעולם הזה ובעולם הבא. אשרי חלקם של ישראל,

(דפו" דף רס"ו ע"א)

קלח) ומההוא יומא דאתגליאו ישראל מארעהון, לא אשתכח חדוותא קמיה קב"ה. הה"ד, א אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם. וכל דא, בגין רחימותא דלהון, דרחים לון קב"ה, כמה דאת אמר, א אהבתי אתכם אמר יי. וועל דא ואהבת את יי אלהיך. ואהבת: דבעי בר נש לאתקשרא ביה ברחימותא עלאה, דכל פולחנא דבעי ב"נ למפלח לקב"ה, דיפלח ברחימו. דלית לך פולחנא, כמו רחימותא דקב"ה. ר' אבא אמר, הני מלי כללא דאורייתא אינון, בגין דעשר אמירן דאורייתא, הכא אתכלילו, והא אוקמוה חברייא.

קלט) ת"ח, לית לך מלה בחביבותא קמי קב"ה, כמאן דרחים ליה כדקא יאות. ומה הוא. כמה דכתיב, בכל לבבך. בכל, מאי קא מיירי, בלבבך מבעי ליה. בנפשך, במאדך, מהו בכל: לבבך. אלא לאכללא תרין לבין, חד טב וחד ביש. בכל נפשך: חד טב, וחד ביש. בכל מאדך, דא לא אתיא לדרשא. א"ר אלעזר, ואפילו האי לדרשא הוא. מ"ט. בין דנפל ליה ממונא מירותא, נ או מסטרא אחרא, א או בין דאיהו רווח ליה, וע"ד כתיב בכל מאדך.

קמ) א"ר אבא, אהדרנא לקרא ואהבת. מאן דרחים לקב"ה, אתעטר בחדס מכל סטרין, ועביד חדס בכלא, ולא חייס על גופיה ועל ממוניה. מנלן. מאברהם. כמה דאתמר, דהא לא חס ברחימותא דמאריה, על לביה, ועל נפשיה, ועל ממוניה.

חלוסי גרסאות

מסורת הזוהר

א) (שם ג) וישב כב צ"ג. ב) (מלאכי א) שמות הבהמיות ונפש השכליות. ג) ומסטרא. ד) ל"ג או. ע) מוסיף לביה דהוא יצריה.

ואהבת את ה' אלקיך

הסולם

מאמר

אותו כראוי, ומה הוא. הוא כמו שכתוב, בכל לבבך, בכל, מהו פירושו, בלבבך היה צריך לומר. וכן, בנפשך, במאדך, מהו בכל לבבך, ומשיב, אלא בא לכלול ב' לבבות, אחד טוב ואחד רע. בכל נפשך, ב' נפשות, אחת טובה ואחת רעה. בכל מאדך, זה הוא כפשוטו, ואינו בא לדרש. א"ר אלעזר, אפילו זה בא לדרש, מהו הטעם. הוא, בין שנופל לו כסף בירושה, או מצד אחר, או בין שהוא הרויח אותו, עליהם כתוב בכל מאדך.

קמ) א"ר אבא אהדרנא וכו': א"ר נחזור אל הכתוב, ואהבת. מי שאוהב את הקב"ה, מתעטר בחדס מכל הצדדים. ועושה חדס עם כל, ואינו דואג על גופו ועל כספו. מאין לנו זה, מאברהם, כמו שלמדנו, שמשום אהבת רבונו, לא חמל על לבו, על נפשו, ועל כספו.

השכינה אף פה הנאמר כאן הוא השכינה. כי לקח עמי חכם, הוא כש"א, חנם נמכרתם. קלח) ומחהו יומא דאתגליאו וכו': ומיום ההוא שגלו ישראל מארצם לא נמצאת שמחה לפני הקב"ה. ז"ש אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם. וכל זה, בשביל אהבתם שאהב אותם הקב"ה, כש"א אהבתי אתכם אמר ה'. ועל כן, ואהבת את ה' אלקיך. ואהבת, פירושו, שצריך האדם להתקשר בו באהבה עליונה, שכל עבודה שצריך האדם לעבוד להקב"ה, יעבוד באהבה. שאין לך עבודה כמו אהבת הקב"ה. ר' אבא אמר, דברים אלו, דהיינו אהבה, הם כלל התורה, משום שעשרת הדברות שבתורה נכללו כאן. וכבר העמידו החכמים.

קלט) ת"ח לית לך וכו': בוא וראה, אין לך דבר שחביב לפני הקב"ה, כמי שאוהב (דפו"י דף רס"ז ע"א)

קמא על לביה לא אשגח, על רעותא דיליה, בגין רחימותא דמאריה. על נפשיה, פ דלא חס על בריה, ועל אתתיה, בגין רחימותא דמאריה. על ממוניה, דהוה קאים בפרשת ארחין, ואתקין מזוני לכל עלמא. בג"כ, אתעטר בעטרא דחסד. כמה דכתיב, (ט) חסד לאברהם. ומאן דאתקשר ברחימותא דמאריה, זכה להאי. ולא עוד, אלא דעלמין כלהו מתברכן בגיניה. הה"ד, (ו) וחסידיך יברכוכה, אל תקרי יברכוכה, אלא יברכו ז כ"ה.

קמב יומא חד, ק הוה חלש רבי יוסי, עאל לגביה, ר' אבא ור' יהודה ור' יצחק, חמו ליה, דהוה נפיל על אנפוי, ונאים. יתבו. כד אתער, חמו ליה לאנפוי דחייכין. א"ל ר' אבא, מלה חדתא חמיתא. * א"ל ודאי, דהשתא סלקא נפשי, וחמית יקרא, מאינון דמסרו גרמייהו על קדושה דמאריהון, דהו עאלין בתליסר. נהרי דאפרסמונא דכיא. וקב"ה משתעשע בהו. וחמינא מה דלא יהבו לי רשותא למימר. ושאלנא לון, אמינא, האי יקרא דמאן הוא. אמרו לי, מאינון דרחימו למאריהון בהווא עלמא. וממה דחמית נפשאי ולבאי אתנהיר, ועל דא אנפאי חייכין.

קמג א"ל ר' אבא, זכאה חולקך, אבל אורייתא אסהיד בהו, דכתיב (ז) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו. א"ל ר' יהודה, הא שאילו חבריאי, דא דכתיב יעשה, תעשה מבעי ליה.

קמד א"ל, הא אתמר. אבל רזא דמלה, היינו דכתיב (ח) לחזות בנעם

חלופי גרסאות

פ ועל וליג דלא חס. ז מוסיף כה דכתיב ונברכו בך כל משפחות האדמה. ק ל"ג הוה. ר טורי.

מסורת הוהר

(ט) (מיכה ז) לך קמח ז"ב. פ) (תהלים קמה) יתרו סז ז"ג. ז) (ישעיה סד) הקסהיז ס ז"א. ק) (תהלים כז) שמות נו ז"ז.

ואהבת את ה' אלקיך

הסולם

מאמר

שהיו שוחקות. אמר להם ר' אבא, דבר חדש ראיתי. אמר להם, ודאי כי עתה עלתה נפשי וראתה כבוד אלו שמסרו עצמם על קדושת אדונם, שהיו נכנסים ב"ג נהרות אפרסמון הטהור. והקב"ה משתעשע בהם. וראיתי מה שלא נתנו לי רשות לומר. ושאלתי להם ואמרתי, כבוד זה של מי הוא. אמרו לי, שהוא של אלו שאהבו את אדונם בעולם ההוא, דהיינו בעולם הזה. וממה שנפשי ראתה הואר לבי, ועל כן פני שוחקות.

קמג א"ל ר' אבא וכו': א"ל ר"א אשרי חלקך, אבל התורה מעידה בהם, שכתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו. א"ל ר' יהודה, הרי שאלו החברים, זה שכתוב יעשה, תעשה היה צריך לומר. ע"ד שכתוב זולתך לשון נוכח.

קמד א"ל הא אתמר וכו': א"ל הרי למדנו. אבל סוד הדבר הוא, היינו שכתוב, לחזות

קמא על לביה לא וכו': ומפרש הדברים. על לבו, היינו, שאברהם לא השגיח על רצונו מחמת אהבת אדונו. על נפשו, היינו, שלא חמל על בנו ועל אשתו מחמת אהבת אדונו. על כספו, היינו שהיה עומד בפרשת דרכים, וחקן מזונות לכל העולם. משום זה נתעטר בעטרה של חסד, דהיינו בספירת חסד. כמו שכתוב, חסד לאברהם. ומי שנקשר באהבת אדונו זוכה לזה. ולא עוד אלא שכל העולמות מתברכים בשבילו. ז"ש וחסידיך יברכוכה. אל תקרא יברכוכה, אלא יברכו כה. דהיינו שהחסידים, שהם אותם שזכו לספירת חסד, יברכו השכינה, הנקראת כה. הרי שאפילו השכינה מתברכת בשבילם.

קמב יומא חד הוה וכו': יום אחד היה חולה ר' יוסי, נכנסו אליו ר' אבא ור' יהודה ור' יצחק, ראו אותו שהיה נופל על פניו וישן. ישבו. כשהקיץ משנתו, ראו את פניו (דטו"ף דף רס"ו ע"א * דף רס"ו ע"ב)

י' ולבקר בהיכלו. ואוקמוה, נעם י', ההוא דאתיא מעתיקא קדישא, דקביה משתעשע ביה. דהא ההוא נעם מעתיקא נפקא. ו ולבקר בהיכלו, בהיכלא עילאה על כלא. אוף הכא עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה, מאן, ת ההוא עתיקא סתימא דכלא, דהא ביה תליא, א"ל ודאי הכי הוא. זכאה חולקהון דאינון, דרחימותא דמאריהון מתדבקן בהו, לאלין לית שעורא לחולקהון בההוא עלמא.

קמה) אמר ר' יצחק, כמה מדורין על מדורין אית להו לצדיקייא בההוא עלמא, ומדורא עלאה דכלא, אינון דרחימותא דמאריהון אתקשר בהו, דהא מדוריהון אתקשר א בהיכלא דסליק על כלא. מ"ט, בגין דקביה בהאי אתעטר.

קמו) ת"ח, ב היכלא דא, אהבה אתקרי, ובגין אהבה קיימא כלא. כמה דכתיב, (ז) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. וכלא ברחימותא קיימא, דהא שמא קדישא הכי אשתכח ג דהא אוקמוה, י' לא מתפרש קוצא דלעילא מן ד' י' לעלמין. דהא ברחימותא שריא עליה, ולא מתפרש מניה לעלמין. ה, הא אוקמוה, ה דיווד לא מתפרש מנה, ואשתכחו כחדא בחביבותא, לא אתפרשן דא מן דא. ו כגוונא דא ה' והא אתמר, כמה דכתיב, (ט) ונהר יוצא מעדן, יוצא תדיר לעלמין, בחביבותא ז אתדבקן.

קמוז) ו"ה כד אתדבקן דא בדא, אתדבקן בחביבותא כחדא, חתן בכלה,

מסורת הזוהר

(ז) (שיר ח) ויחי רלד צ"א. (ט) (בראשית ב) ב"א ש ל"ג מן ולבקר עד אוף. ת הוא. א בכלא וסליק. ב כלא ול"ג היכלא דא. ג והא. ד ו'. ה דלא ול"ג דיו"ד. ו י"ה ול"ג כגוונא דא ה. ז אתדבקן דא בדא. ו' דא היא תדיר חתן בכלה דארחייהו בחביבותא. י' בה' וכי.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

ואהבת את ה' אלקיך

קמו) ת"ח היכלא דא זכו: בוא וראה היכל זה העליון על הכל, נקרא אהבה, ועל אהבה עומד הכל. כמ"ש מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, והכל עומד באהבה. כי השם הקדוש הויה, נמצא כך. כי העמדנו, ה' דהויה, שהיא חכמה, אין נפרד ממנה הקוץ שלה של מעלה, שהוא כתר, לעולם, כי באהבה שורה עליה הכתר, ואינו נפרד ממנה לעולם. ה' של הויה, שהיא בינה, הרי העמידו, שהי' שהיא חכמה, אינה נפרדת ממנה, ונמצאים יחד באהבה, ואינם נפרדים זה מזה, וכמו זה היא ה' דהויה. שלמדנו, שהיא כמו שכתוב, ונהר יוצא מעדן, שנהר היא בינה, ועדן הוא חכמה, והבינה יוצאת תמיד מן החכמה, ומתדבקים לעולם באהבה.

קמוז) ו"ח כד אתדבקן וכי: ו"ח, שהס' ד"א ומלכות, כשהם מתדבקים זה בזה, מתדבקים

לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו. והעמדנו, נעם ה', היינו השפע הבא מעתיקא קדישא, שהוא הכתר, שהקב"ה משתעשע בו. כי נועם ההוא יוצא מעתיקא. ולבקר בהיכלו, היינו היכל העליון על כל, שהוא בינה. אף כאן עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה, מי יעשה, היינו אותו עתיקא הסתום מכל, כי בו תלוי שפע זה. וע"כ כתוב יעשה לשון נסתר. אמר לו, ודאי כך הוא. אשרי חלקם של אלו שאהבת אדונם נתדבקה בהם. לאלו, אין שיעור לחלקם בעולם ההוא.

קמה) אמר ר' יצחק וכי: אר"י, כמה מדורים על מדורים יש לצדיקים בעולם ההוא, ומדור העליון מכולם, הוא לאותם שאהבת אדונם נקשרת בהם, כי המדור שלהם נקשר בהיכל העולה על הכל. מה הטעם. הוא משום שהקב"ה מתעטר בזה. באהבה.

(דטו" דף רס"ז ע"ב)

דארחייהו תדיר בחביבותא אשתכח. י' בה', ה' עם ו', ו' עם ה'. n ודא בדא אתקשר בחביבותא. וכלא אהבה אקרי. וע"ד מאן דרחים למלכא, הא אתקשר בההוא אהבה. ובג"כ, ואהבת את יי' אלהיך.

קמח) והיו הדברים האלה וגו'. ר' יצחק פתח, (ח) כל עצמותי תאמרנה יי' מי כמוך מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגוולו. האי קרא דוד אמריה ברוחא דקודשא, כל עצמותי תאמרנה, וכי מאן חמא, גרמי דאמרו שירתא. אלא האי קרא, בזמנא דקב"ה זמין לאחייא מתייא, וזמין קב"ה לאתקנא גרמי, ולקרבא כל חד וחד לאתרייהו, (ט) דכתיב (א) ותקרבו עצמות עצם אל עצמו. וכתוב (ב) ועצמותיך יחליץ. כדין זמינין אינון למימר שירתא.

קמט) מאי שירתא אמרי. יי' מי כמוך. ודא שירתא מעלייא, ממה דאמרו ישראל על ימא, דהא אינון לא אדכרו שמא קדישא, אלא בתר תלת מלין, דכתיב (ג) מי כמוכה באלים יי'. והכא אינון מקדמי לשמא קדישא, דכתיב יי' מי כמוך. מציל עני מחזק ממנו, דא יצר טוב, מיצר רע. בגין דיצה"ר תקיף הוא כאבנא. כמה דכתיב (ד) והסירותי את לב האבן. ויצ"ט הוא בשרא, דכתיב (ה) ונתתי לכם לב בשר.

קנ) ת"ח, יצר הרע. למה הוא דומה. בשעתא דאתי לאזדווגא בב"ג, הוא כפרזלא, עד דעאלין ליה בנורא. בתר דיתחמם אתהדר כלא כנורא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח בגי"כ כלא אהבה אקרי ודא בדא אתקשר בחביבותא וע"ד. ט כמה דכתיב ול"ג מן דכתיב ותקרבו עד ועצמותיך. י' מקומי.

(תהלים לה) תרומה צו צ"מ. א) (יחזקאל לו) פנחס קס צ"ע. ת"ז תכ"א סג. תס"ט קה : בהשמטות ת"ג קמ. ב) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס. ג) (שמות טו) בשלח צא צ"ח. ד) (יחזקאל לו) וירא צג צ"א. ה) (שם) שם.

כל עצמותי תאמרנה

הסולם

מאמר

קמט) מאי שירתא אמרי וכו' : שואל, איזו שירה אומרים. ומשיב, ה' מי כמוך. וזו שירה יותר חשובה ממה שאמרו ישראל על הים, כי הם לא הזכירו את השם הקדוש, אלא אחר ג' מלים, שכתוב, מי כמוכה באלים ה', וכאן הם מקדימים את השם הקדוש, שכתוב, ה' מי כמוך. מציל עני מחזק ממנו זהו יצר הטוב שמצילו מיצר הרע. משום שיצר הרע הוא חזק כאבן. כמ"ש, והסירותי את לב האבן. ויצר הטוב הוא בשר, שכתוב, ונתתי לכם לב בשר.

מתדבקים באהבה יחד, חתן בכלה, שדרכם תמיד נמצא באהבה. נמצא, אשר י' בה', ה' עם ו', ו' עם ח' אחרונה, מתקשרים זה בזה באהבה. והכל נקרא אהבה. וע"כ מי שאוהב את המלך, נקשר באהבה ההיא, ומשום זה. ואהבת את ה' אלקיך.

מאמר כל עצמותי תאמרנה

קמח) והיו הדברים האלה וגו' : רבי יצחק פתח, כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגוולו. מקרא זה אמרו דוד ברוח הקדוש. שואל, כל עצמותי תאמרנה, ומי ראה, שעצמות תאמרנה שירה. ומשיב, אלא מקרא זה נאמר, בזמן שהקב"ה עתיד להחיות מתים. ועתיד הקב"ה לתקן העצמות ולקרוב כל אחת ואחת למקומה. שכתוב, ותקרבו עצמות עצם אל עצמו. וכתוב, ועצמותיך יחליץ. אז עתידים ישראל לומר שירה.

מאמר בתחילה היצה"ר הוא כארז (קנ) ת"ח יצר הרע למה וכו' : בוא וראה, יצר הרע למה הוא דומה. בשעה שבא להתחבר עם האדם, הוא ככרזל מטרם שמביאים אותו באש. אחר שנתחמם חזר כולו כמו אש.

קנא) רבי חייא אמר, יצר הרע כד אתי לאזדווגא ביה לבינ, דמי לבינ דקריב לפתחא, וחמי דלא אית מאן דמחי בידיה. עאל לביתא, ואתעביד ליה ארח. חמא דלא אית מאן דמחי בידיה, וויזיל ליה לארחה. כיון ד דעייל לביתא, ולא אית נ דימחי בידיה, ו אתמנא עליה ואתעביד מאריה דביתא (ע) עד דישתכח דכל ביתא קאים ברשותיה.

קנב) מאן אוליפנא. מפרשתא דדוד אוליפנא. מה כתיב, ויבא הלך לאיש העשיר, הלך דקרוב לפתחא, ולא בעי לאתעכבא תמן, אלא למהך לארחה. כך הוא יצר הרע, כמה דמקרב לביתא, מתקרב גבי דבינ, אתער עליה ו בחובא זעיר, פ דא הוא אורח עראי. חמי דלית דמחי בידיה, מה כתיב, לעשות לאורח הבא אליו, אתעביד ליה אורח אכסנאי בביתא, אתער עליה ו בחובוי יתיר, יומא חד, או תרין יומין, כהאי אורח דשראן ליה ק בביתא, יומא חדא, או בי יומין, כיון דחמי דלית מאן דמחי בידיה, מה כתיב, ויעש לאיש הבא אליו, אתעביד מארי דביתא, כד"א ח) האיש אדוני הארץ. ט) איש נעמי. כך הוא יצר הרע, אתעביד לקבליה דבינ איש, בעל הבית, הא אתקשר בינ בפולחניה, והוא עביד ביה ו רעותיה.

קנג) וע"ד בעי בינ לשואה מלין דאורייתא עליה ה תדיר, בגין דיהא א ההוא יצה"ר ב תביר בהו, דלית ליה מקטרג ליצר הרע, בר מלי דאורייתא. וע"ד כתיב, והיו הדברים האלה וגו', על לבבך, על תרי יצריך, יצר הטוב אתעטר

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (ש"ב יב.) (ז) (שם.) (ח) (בראשית מב.) (ט) (רות א) ביב רכג צ"ב ז"ח עז ט"א שט"ז עז ט"א שכ"ט פ ט"ב ש"ה. דאיהו אורח. ט רעותא. ת ל"ג תדיר. א ל"ג ההוא יצה"ר. ב תבירא; מוסיף תבירא ביה.

מאמר

הסולם

בתחילה היצה"ר הוא כארח

נעשה ארח מתארח בבית. דהיינו שמעוררו לחטוא יותר. יום אחד או יומים, כאותו אורח שמחזיקים אותו בבית יום אחד או יומים. כיון שרואה שאין מי שיעכב בידו, מה כתוב, ויעש לאיש הבא אליו, כי נעשה בעל הבית, כש"א האיש. אדוני הארץ. איש נעמי. כך הוא יצר הרע, שנעשה איש, בעל הבית על האדם, כי נקשר האדם לעבודתו. וחיצר הרע עושה בו כרצונו.

קנג) וע"ד בעי בינ וכו': ועל כן צריך האדם לשום תמיד דברי תורה עליו, כדי שאותו יצר הרע יהיה נשבר על ידיהם, שאין לו ליצר הרע צורה, כמו דברי תורה. וע"כ כתוב, והיו הדברים האלה על לבבך וגו'. על לבבך, היינו על בי יצריך, כי יצר הטוב מתעטר עמהם, ויצר הרע נכנע בהם. א"ר יהודה, למה צריך יצר הטוב דברי תורה. אמר

קנא) רבי חייא אמר וכו': רח"א. יצר הרע, בשעה שבא להתחבר עם האדם, הוא דומה לאדם הקרב לפתח ורואה שאין מי בבית שיעכב בידו. נכנס לבית ונעשה שמה ארח, ורואה שאין מי שיעכב בידו שיצא משם לדרכו. כיון שנכנס לבית ואין מי שיעכב בידו, הוא נתמנה על הבית, ונעשה בעל הבית, עד שנמצא שכל הבית עומד ברשותו.

קנב) מאן אוליפנא מפרשתא וכו': מאין אני לומד זה, אני לומד מפרשה של דוד. מה כתוב, ויבא הלך לאיש העשיר, הלך, היינו שקרב אל הפתח ואינו רוצה להתעכב שמה אלא ללכת לדרכו. כך הוא היצר הרע בתחילה, אשר כמי שמתקרב אל בית, הוא מתקרב אל האדם ומעוררו לחטוא מעט, והוא רק בדרך מקרה. רואה שאין מי שיעכב בידו, מה כתוב, לעשות לאורח הבא אליו, כאן הוא (דפ"י דף רס"ז ע"ב *) דף רס"ח ע"א)

בהו, ויצר הרע אתכנע בהו. אִר יהודה, יצר הטוב, מה בעי מלי דאורייתא. אִל, יצר הטוב אתעטר בהו. ויצר הרע, כיון דחמי בִּנ לא תב, ולא בעי לאשתדלא באורייתא, כדין הוא סליק לעילא, ואוליף עליה חובה, ההִד וּכסילים מרים קלון.

קנד) כד אתא ר"ש, אמר, הא ודאי פרשתא דק"ש רמיזא ביה י אמירן כמה דאוקמוה, והכי ג הוא ודאי. והיו הדברים האלה, כללא דעשר י אמירן אינון. ובג"כ י פקודין אית הכא, לקבל י פקודין דאורייתא. ומאן אינון. ושננתם לבניך. ודברת במ. בשבתך בביתך. ובלכתך בדרך. ובשכבך. ובקומך. וקשרתם לאות על ירך. והיו לטוטפות בין עיניך. וכתבתם על מזוזות ביתך. ובשעריך. הא י, לקבל י אמירן. וע"ד פרשיין אלין כלל רב אינון באורייתא, זכאה חולקיה, מאן דאשלים ליה בכל יומא תרי זימני, דהא אתקדש בפומיה שמא קדישא, כדקא יאות.

קנה) ר' אחא, הוה קאים עמיה דר' אלעזר, ליליא חד, בתר פלגות ליליא, והוו משתדלי באורייתא. פתח ר' ה אלעזר, ואמר, כי ו הוא חייך ואורך ימיך וגו'. ת"ח, על כל ו פקודין דגזר קביה כד עאלו לארעא דישראל, גזרה דאורייתא הוה. מאי טעמא, בגין דשכינתא לא מתיישבא ז בארעא, אלא באורייתא. ולא מתיישבא לעילא, אלא באורייתא.

קנו) דהכי אמר ה אבא, תורה ט שבע"פ לא אשתמודע, אלא בגין תורה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י) (משלי ג) קדושים יא צ"י. כ) (דברים לב) לך ג ל"ג הוא ודאי. ד ל"ג אמירן. ה אחא. ו תנאין. ז בעלמא. ח מוסיף ר' שמעון אבא. ט שבכתב לא אשתמודע אלא בגין תורה שבע"פ ותורה שבע"פ לא אשתמודע אלא מתורה שבכתב ודאי כלל הצריך לפרט ופרט הצריך לכלל שכינתא לא מתיישבא לעילא אלא באורייתא דלתתא דכל זמנא דאורייתא אשתכחת יכילא למיקם בעלמא ; שבכתב.

פרשתא דק"ש רמיזא ביה י אמירן

הסולם

מאמר

אלו הן כלל רב בתורה. אשרי חלקו של מי שמשלים אותן בכל יום ב' פעמים, כי השם הקדוש נתקדש בפיו כראוי. קנה) ר' אחא הוה וכו': ר' אחא היה נמצא לילה אחד עם ר' אלעזר, לאחר חצות לילה, והיו עוסקים בתורה. פתח ר' אלעזר ואמר, כי הוא חייך ואורך ימיך וגו'. למעלה מכל המצוות שגזר הקב"ה כשנכנסו לארץ ישראל, היתה גזרת לימוד התורה. מהו הטעם. הוא משום שהשכינה אינה מתישבת בארץ אלא בתורה, ואינה מתישבת למעלה, אלא בתורה שהוא ז"א.

אמר לו, יצר הטוב מתעטר בהם. ויצר הרע, כיון שרואה שהאדם אינו שב, ואינו רוצה לעסוק בתורה, אז הוא עולה למעלה ומלמד עליו חוב. ז"ש וּכסילים מרים קלון.

מאמר פרשתא דק"ש רמיזא ביה י אמירן קנד) כד אתא ר"ש וכו': כשבא ר"ש אמר, הנה ודאי פרשת קריאת שמע רמוזים בה עשרת הדברות, כמו שהעמידהו. וכך הוא ודאי. והיו הדברים האלה, הם כלל של עשרת הדברות. וע"כ יש כאן עשר מצוות כנגד עשר מצוות שבתורה, דהיינו שבעשרת הדברות. ומי הם. ושננתם לבניך, א'. ודברת במ, ב'. בשבתך בביתך, ג'. ובלכתך בדרך, ד'. ובשכבך, ה'. ובקומך, ו'. וקשרתם לאות על יריך, ז'. והיו לטוטפות בין עיניך, ח'. וכתבתם על מזוזות ביתך ט'. ובשעריך, יוד. הרי עשר כנגד עשרת הדברות. וע"כ פרשות (דפו"י דף רס"ח ע"א)

מאמר כי הוא חייך ואורך ימיך קנו) דהכי אמר אבא וכו': כי כך אמר אבי, דהיינו ר"ש, תורה שבעל פה, שהיא השכינה, אינה נודעת, אלא בשביל תורה שבכתב, שהיא ז"א. והשכינה אינה מתישבת למעלה

· שבכתב. שכינתא לא מתיישבא כ לעילא אלא עם תורה ל דלתתא. דכל זמנא דאורייתא אשתכח מ עמיה, נ יכלא למיקם בעלמא. הה"ד, כי הוא חייך ואורך ימיך לשבת על האדמה. על האדמה סתם. ואי לאו ס דאפסיק מלי דאורייתא ע לא יכלא למיקם. פ דכתיב, (ז) על מה אבדה הארץ. וכתיב, ויאמר יי על עזבם את תורת.

קנז) עד דהוו יתבי, מאיך ר' ז שמעון רישיה, אמר ודאי הכי הוא ודא הוא רזא דאשכחנא בספרא דרב המנונא סבא, ואוקים קרא פ דא, ברזא דכנסת ישראל, דכתיב (ח) שארה כסותה ועונתה לא יגרע. ואי אתמנעו מנה, מה כתיב, ויצאה חנם אין כסף. כד"א, (ט) אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה. וכתיב, (ס) חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו. ומאן דמנע אורייתא ר מנה, כמאן דנסב ס מארי דאתתא, ומנע ליה מנה, דא אשתארת כארמלתא, ולא ארמלתא. הה"ד, (ס) היתה כאלמנה, ולא אלמנה.

קנח) יתבו אתעסקו באורייתא, עד דנהיר יומא. בתר דנהיר יומא, קמו ואזלו. עד דהוו אזלו, חמו חד גבר דהוה אזיל בארחא, ורישיה עטיף, קריבו גביה, והוה רחיש * בשפוותיה, ולא אתיב לון מדי. אמר רבי אלעזר, ודאי האי אמלך במאריה. יתיב רבי אלעזר ורבי אחא וצלו צלותא, וההוא גבר קאים בקיומיה באתר אחרא. בתר דסיימו צלותא, אזלו בארחא, וההוא גברא אשתמיט מנייהו. אמר רבי אלעזר, האי גברא, או טפשא הוא, או ארחוי לא מתישרן. אמר נתעסק באורייתא, דהא שעתא היא.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ל) (ירמיה ט) לעיל אות קל צ"ה. (ח) (שמות כא) י שבעים כך שכינתא. כ מוסיף לעילא ותתא. ל ל"ג משפטים כ צ"ר. (ז) (ישעיה ז) ב"א קמח צ"א. (ס) (שם נב) לעיל אות קלו צ"מ. (ט) (איכה א) ב"א רמא צ"א. מה. ע לא יכול למיקם כלא. פ כתיב. צ אלעזר. ק ל"ג דא. ר מניה. ש שארה.

מאמר

הסולם

כי הוא חייך ואורך ימיך

וכתוב, חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו. ומי שמונע התורה מן המלכות, הוא כמי שלוקח את הבעל מן האשה, ומונע אותה ממנו, כי גורם להסתלקות תורה של מעלה, שהיא ז"א בעלה, שהיא נשאת כאלמנה, ולא אלמנה ממש. ז"ש, היתה כאלמנה, ולא אלמנה.

קנח) יתבו אתעסקו באורייתא וכו': ישבו ועסקו בתורה, עד שהאיר היום. אחר שהאיר היום, קמו והלכו. בעוד שהיו הולכים ראו איש אחד שהיה הולך בדרך וראשו עטוף. קרבו אליו, והיה דובב בשפתיו, ולא השיב להם כלום. אמר ר' אלעזר, ודאי שזה נמלך באדונו, דהיינו שמתפלל תפלת הדרך. ישבו ר' אלעזר ור' אחא והתפללו התפלה. ואותו האיש עמד על מעמדו במקום אחר. אחר שגמרו תפלתם הלכו בדרך. ואותו האיש

למעלה, אלא על ידי התורה שלומדים למטה. שכל זמן שהתורה נמצאת עמה, יכולה השכינה להמצא בעולם. ז"ש, כי הוא חייך ואורך ימיך לשבת על האדמה. על האדמה סתם, שהיא המלכות. ואם לא, אלא שמבטלים למוד התורה, אינה יכולה להתקיים. שכתוב, על מה אבדה הארץ, וכתוב, ויאמר ה' על עזבם את תורת. קנז) עך דהוו יתבי וכו': בעוד שהיו יושבים השפיל ר"ש ראשו, אמר, ודאי כך הוא. וזהו סוד שמצאתי בספרו של רב המנונא סבא, שהעמיד מקרא זה, בסוד כנסת ישראל, שהיא המלכות. שכתוב, שארה כסותה ועונתה לא יגרע. דהיינו ע"י שלומדים בתורה, לא יגרעו הזווג והשפע מן המלכות. ואם מונעים ממנה, מה כתוב, ויצאה חנם אין כסף. כש"א. אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה.

(דפו"י דף רס"ח ע"א *) דף רס"ח ע"ב

נשטט

קנט) פתח רבי אלעזר ואמר, (9) כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון. כבוד חכמים ינחלו, זכאין אינון דמתעסקי באורייתא. עד לא פתח מלה, קריב ההוא בר נש גבייהו. אמר ר' אלעזר, לית לן למפסק מלי דאורייתא, דכל מאן דאשתדל באורייתא, זכי למירת ירותא דאחסנא דלעילא, ביקרא דמלכא עלאה קדישא, וזכי למירת ירותא דאחסנא בהאי עלמא, ומאי איהו. ההוא דאקרי כבוד יי, דלא פסק מנייהו ת לעלמא. הה"ד, כבוד חכמים ינחלו, ההוא דאקרי כבוד יי.

קס) וכסילים מרים קלון, מאי הוא. ת"ח, כד בר נש אזל בארץ מישר קמי קודשא ב"ה, ואשתדל באורייתא, הא ההוא כבוד יי ירית לגרמיה, וכמה אפטרופסין סניגורין א אשתכחו לעילא עליה ב דב"ג, וכלהו אולפין עליה זכו, קמי מלכא קדישא, ואי בר נש לא אשתדל באורייתא, ולא אזל בארץא דמאריה, הוא עביד קטיגורא עליה. וההוא קטיגורא שאט ג באוירא, ולא סליק לעילא, דלמא יתוב אדם מחובוי. כיון דחמי דבר נש לא תב, ולא בעי לאשתדלא באורייתא, כדין הוא סליק לעילא, ואוליף עליה חובא. הה"ד, וכסילים מרים קלון, וסליק לעילא ועבד ד קטרוגא.

קסא) פתח ואמר, (10) ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא באה ולא עליהם תהיה המגפה וגו'. מאי שנא מצרים הכא, מכל שאר עמין, דהא לכלהו כתיב (11) ולא עליהם יהי הגשם, והכא לא. אלא הא אוקמוה חברייא, דהא ארעא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(9) (משלי ג) לעיל אות קנג צ"י. צ) (זכריה יד). ת לעלמין. א משתכחו. ב ל"ג דב"ג. ג מוסף באוירא וזויל ליה. ד מקטרגא. (10) (שם) וירא פה צ"ב.

כבוד חכמים ינחלו

הסולם

מאמר

קס) וכסילים מרים קלון: שואל, וכסילים מרים קלון מה הוא. ומשיב, ת"ח, כשאדם הולך בדרך הישר לפני הקב"ה, ועוסק בתורה, הנה הוא יורש לעצמו אותו כבוד ה'. וכמה מגינים ומליצי יושר נמצאים למעלה על האדם, וכולם מלמדים עליו זכות לפני המלך הקדוש. ואם האדם אינו עוסק בתורה, ואינו הולך בדרך אדונו הוא עושה קטרוג עליו, ואותו הקטגור משוטט באויר ואינו עולה עוד למעלה, שחושב, אולי ישוב האדם בתשובה, לאחר שרואה שהאדם אינו שב, ואינו רוצה לעסוק בתורה, אז הוא עולה למעלה ומלמד עליו חוב. ז"ש, וכסילים מרים קלון. כי עולה למעלה ועושה קטרוג.

נשמט מהם. אמר ר' אלעזר, איש הזה או הוא כסיל, או דרכיו אינם ישרים. אמר, נעסוק בתורה. כי הזמן הוא לעסוק בתורה.

מאמר כבוד חכמים ינחלו

קנט) פתח ר' אלעזר וכו': פ"א ואמר, כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון. כבוד חכמים ינחלו, אשרי הם העוסקים בתורה. עד שלא הספיק לפתוח הדברים, קרב אותו איש אליהם. אמר ר' אלעזר, אין לנו להפסיק דברי תורה, כי כל מי שעוסק בתורה, זוכה לרשת ירושת הנחלה שלמעלה בכבוד מלך העליון הקדוש, ז"א, וזוכה לרשת ירושת נחלה בעולם הזה, ומה הוא. הוא אותו שנקרא כבוד ה'. דהיינו המלכות הנקראת עולם הזה. שאינו פוסק מהם לעולם, ז"ש כבוד חכמים ינחלו. דהיינו שינחלו המלכות, אותה הנקראת כבוד ה'.

קסא) פתח ואמר ואם וגו': פ"א, ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא באה ולא עליהם תהיה המגפה וגו'. שואל, מה השינוי של מצרים

(דפו"י דף רס"ח ע"ב)

דמצרים לא אצטרין למטרא, וע"ד לאו היא בכללא דאינון ה דבען מטרא, אבל אינון דינא אחרא אסתלק עלייהו, ושפיר קאמרו.

קסב) ת"ח, כתיב ה) כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא אשר יצאתם משם וגו'. דהא נהרא סליק מניה משתקייא ארעא, אבל הכא למטר השמים תשתה מים, דהא ארעא קדישא מן שמיא אתשקייא תדיר. וכד ישראל הוו עסקין באורייתא, הוה אתשקייא כדקא יאות. ומאן דמנע אורייתא מנה, כאילו מנע טב מן כל עלמא. עאלו לגו מערתא חדא דהוה בארחא, עאל ההוא גבר עמהון, יתבו.

קסג) פתח ההוא גברא ואמר, ט) ודבר יי' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר וגו', האי קרא לאו רישיה סיפיה ו ולא סיפיה רישיה. ולא מלה דא כמלה דא, בקדמיתא ודבר ה' אל משה פנים אל פנים שפיר, לבתר ושב אל המחנה, לבתר ומשרתו יהושע בן נון נער, מהו. א"ר אלעזר ודאי קב"ה אתרעי ביקרא דילן, דהשתא זווגא דילן ז' בשכינתא, ה' ושכינתא לא אתעדי מנן. מאן דפתח פתחא, לימא מלה.

קסד) פתח ואמר, ודבר יי' אל משה פנים אל פנים, בכמה דרגין עלאין ויקירין, אתפרש משה נביאה מהימנא, על כל שאר נביאי דעלמא. דהא כלהו לקבליה, כקוף בפני בני נשא. שאר נביאי הוו מסתכלי באספקלריא דלא נהיר, ועם כל דא לא הוו זקפן אנפין לעילא לאסתכלא, אלא כמה דכתיב, n) ואני

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ה) (דברים יא.) ט) (שמות לג) בשלח קכו צ"ו. ה) דיבדון. ו) ל"ג ולא סיפיה רישיה. ז) זוגא ולי"ג בשכינתא. ח) (דניאל ז.)

כבוד חכמים ינחלו

הסולם

מאמר

קסג) פתח החווא גברא וכו': פתח אותו איש ואמר. ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר וגו'. מקרא זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. ולא מלה זו כמלה זו. כי בתחילה אמר, ודבר ה' אל משה פנים אל פנים, טוב הוא. ואח"כ אומר ושב אל המחנה, שאין לו קשר אל ודבר ה', ואח"כ ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש וגו', מהו. הרי אין לו קשר אל ושב אל המחנה. א"ר אלעזר, ודאי, הקב"ה רוצה ביקר שלנו. כי עתה חיבורינו היא בהשכינה, והשכינה לא תסור ממנו. מי שפתח הפתח יאמר הדבר.

מצרים כאן מכל שאר העמים, שבכולם כתיב, ולא עליהם יהיה הגשם, וכאן לא כתוב כן. ומשיב, אלא הרי העמידו החברים, אשר ארץ מצרים אינה צריכה לגשם, כי שותה ממימי הנילוס. וע"כ אין היא בכלל של אותם הצריכים גשם, אבל הם, יבא עליהם דין אחר. ויפה אמרו.

קסב) ת"ח כתיב כי וגו': בוא וראה כתוב, כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא היא כארץ מצרים אשר יצאתם משם וגו' שהנהר עולה ומשקה הארץ. אבל כאן למטר השמים תשתה מים, כי ארץ הקדושה שותה משמים תמיד. וכשישראל היו עוסקים בתורה, היתה שותה כראוי. ומי שמונע התורה ממנה, כאלו מונע הטוב מכל העולם. נכנסו למערה אחת שהיתה בדרך. נכנס עמהם אותו האיש, וישבו.

מאמר פנים אל פנים

קסד) פתח ואמר ודבר וגו': פו"א ודבר ה' אל משה פנים אל פנים. בכמה מדרגות עליונות ויקרות נבדל משה נביא הנאמן מכל שאר

(דפו"י דף רס"ח ע"ב)

הייתי נרדם על פני ופני ארצה. ולא עוד אלא דמלין לא הוו גבייהו באתגלייא. (קסו) ומשה נביאה מהימנא לאו הכי, דהוא הוה מסתכל באספקלריא * דנהרא, וקאים בקיומיה. ולא עוד, אלא דהוה זקיף רישא לאסתכלא, כמאן דאמר לחבריה, זקוף רישך, ויסתכלון אנפך באנפי, בגין דתנדע מלי. כך משה, פנים אל פנים זקיף רישא, בלא דחילו, אנפוי זקפאן ומסתכל * בזיו יקרא עלאה, ולא אשתני דעתוי ואנפוי, כשאר נביאין, דכד הוו נבאן לאסתכלא, נפקא מרשותייהו ומדעתייהו, ואשתני זיו אנפייהו, ולא הוו ידעי מהאי עלמא כלום.

(קסו) ומשה לאו הכי, דמשה בההוא דרגא עלאה ממש הוה מסתכל, ולא נפק מרשותיה ומן דעתיה, דהא בשעתא דהוה מסתכל בזיו יקרא עלאה, מיד ושב אל המחנה, למללא עמהון בכל מה דאצטדיכאן, ודעתי מתישבא ביה כקדמיתא, ויתיר. ודא הוא ושב אל המחנה. ומשרתו יהושע בן נון נער, ודאי דהוה יניק מתוך האהל, אוליף לאסתכלא ברוח קודשא, כד"א (א) והנער שמואל משרת את יי'.

(קסז) ת"ח, כל זמנא דהוה יהושע לגבי * דמשה, הוה אוליף ואניק מתוך האוהל, ולא דחיל. בתר דאתפרש ממשה, והוה בלחודוי, מה כתיב, (א) ויפול

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(א) (ש"א ג) תרומה קלג צ"ש. ב) (יהושע ה) נשא ט נהיר ; נהרא ; דנהיר. י בעאן. כ משה. רכב צ"ו.

פנים אל פנים

הסולם

מאמר ב'

(קסו) ומשה לאו הכי וכו': ומשה לא היה כן, כי משה באותה מדרגה עליונה ממש היה מסתכל, שהוא ז"א, ולא יצא מרשותו ומדעתו, כי בשעה שהיה מסתכל בזיו יקר העליון, מיד ושב אל המחנה, שדבר עמהם בכל מה שצריכים, ודעתו היתה מיושבת עליו כבתחילה, ועוד יותר. וע"כ אחר ודבר ה' אל משה פנים בפנים, נאמר ושב אל המחנה. ואח"כ נאמר, ומשרתו יהושע בן נון נער, ודאי שהיה יונק מתוך האהל, שהיה לומד להסתכל ברוח הקדש, כש"א והנער שמואל משרת את ה'.

(קסז) ת"ח כל זמנא וכו': בוא וראה, כל זמן שהיה יהושע אצל משה, היה לומד ויונק מתוך האהל, שהוא מלכות, ולא היה מתירא. אחר שנפרד ממשה והיה לבדו, מה כתוב, ויפול יהושע אל פניו ארצה וישתחו. שלא היה יכול להסתכל. וזה היה מפני שליח אחר, ומכל שכן ממקום אחר.

שאר נביאי העולם. שכולם היו לפניו, כקוף בפני אדם. שאר הנביאים היו מסתכלים במראה שאינה מאירה, ועם כל זה לא היו נושאים פניהם למעלה להסתכל, אלא כמ"ש, ואני הייתי נרדם על פני ופני ארצה. ולא עוד, אלא שהדברים לא היו אצלם בגלוי.

(קסו) ומשה נביאה מהימנא וכו': ומשה נביא הנאמן, לא היה כן, שהוא היה מסתכל במראה המאירה, ועמד במעמדו, ולא עוד אלא שהיה נושא ראשו להסתכל, כמי שאומר לחבירו נשא את ראשך ויסתכלו פניך בפני, כדי שתדע דברי. כך משה פנים אל פנים נשא ראשו בלא פחד, פניו היו נושאים למעלה ומסתכל בזיו יקר העליון, ולא נשתנה דעתו ופניו כשאר הנביאים, כי שאר הנביאים, כי היו מתנבאים להסתכל, יצאו מרשותם ודעתם, ונשתנה זיו פניהם, ולא היו יודעים מעולם זה כלום.

(דפו"י דף רס"ח ע"ב *) דף רס"ט ע"א

יהושע אל פניו ארצה וישתחו, דלא הוה יכיל : לאסתכל, והאי מחד שליחא, כ"ש מאתר אחרא.

קסח) ׀ לבר נש, דאפקיד נ מלכא גביה מאני דהב ואבני יקר, כל זמנא ׀ דמשתכח גביה, שמשא דביתיה, אחיד בהו ואסתכל בהו. כיון דסליק ההוא בר נש מעלמא, לא שביק מלכא לגבי שמשא כלום, ואחיד פקדונא דיליה. אמר ההוא שמשא, ווי דאבדית. ביומוי דמארי, ׀ כל אלין הוו בידי.

קסט) כך יהושע, ביומוי דמשה הוה יניק בכל יומא מתוך האהל, ולא דחיל. בתר דשכיב, ויפול יהושע אל פניו. ואנא בגין דאנא שכיח בגווייכו, אסתכל במלי דאורייתא, ולא אהא דחיל. בתר דאתפרש מנייכו, לא איכול לאסתכלא בלחודאי.

קע) תו פתח ואמר, ׀ ושננתם לבניך ודברת במ וגו'. כד"א, ד חציך שנונים. דבעי ב"נ לחדדא מלי דאורייתא לבריה, כחרבא דאיהו שננא בתרי סטרוי, בגין דייעול ׀ ליה חדודא ׀ וחדוה באורייתא, ולא ישתכח ׀ לביה בטפשותא. ודברת במ, כל מלין דאורייתא, כל חד וחד אורחא ליה בלחודוי. ודברת במ, ותדבר מבעי ליה. אלא בעי ב"נ לאנהגא גרמיה בהו, ׀ ולאנתהגא גרמיה, דלא יסטי לימינא ולשמאלא.

קעא) בשבתך בביתך, לאנהגא גרמיה בביתיה בארץ מישר ובארץ תקונא, דילפון מניה בני ביתיה לאנהגא גרמיה עמהון בנחת ובחידו, ולא ׀ יטיל דחילו בבני ביתיה יתיר, וכל עובדוי בביתיה בארץ תקונא. ובלכתך

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ג) יתרו קמג צ"א. ד) (תהלים מה) בשלח עד צ"ג. ל למסבל. ח מוסיף מתלא לב"ג. נ ביה מלכא ול"ג גביה. ׀ דמשתכחין. ׀ ל"ג כל אלין הוו בידי. ׀ לחדדא ול"ג ליה חדודא וחדוה. ׀ ל"ג וחדוה. ׀ ביה טפשותא. ׀ ולאנהגא. ש יסיל.

ושננתם לבניך

הסולם

מאמר

קע) תו פתח ואמר וכו': עוד פריא, ושננתם לבניך ודברת במ וגו'. ושננתם, פירושו כש"א חציך שנונים. כי אדם צריך לשנן דברי תורה לבנו, כחרב שהיא שנונה בב' צדדיה, כדי שיכניס בו חדוד ושמחה של תורה, ולא יהיה נמצא לבו בסכולות. ודברת במ, היינו שכל הדברים שבתורה יש לו לכל דבר ודבר דרך בפני עצמו. ודברת במ, שואל, ותדבר במ היה צריך לומר. ומשיב, אלא האדם צריך לנהוג עצמו בהם, ולהתנהג עצמו, שלא יטה לימין ולשמאל.

קעא) בשבתך בביתך: היינו לנהוג עצמו בביתו בדרך הישר, ובדרך תקון, שילמדו ממנו בני ביתו. וינהוג עמהם בנחת ובשמחה. ולא

קסח) לבר נש דאפקיד וכו': זה דומה, לאדם שהמלך הפקיד אצלו כלי זהב ואבני יקר. כל זמן שנמצא אצלו, היה גם המשמש של הבית אוהו בהם ומסתכל בהם, כיון שנפטר אותו אדם מן העולם, לא עזב המלך אצל המשמש כלום ולקח הפקדון שלו. אמר אותו המשמש, אוי לי שאבדתי, כל אלו דברים היקרים, בימיו של אדוני, כל אלו היו בידי. קסט) כך יהושע ביומוי וכו': כך יהושע. בימיו של משה היה יונק בכל יום מתוך האהל, שהוא המלכות, ולא היה מתירא, אחר שמת משה, ויפול יהושע על פניו. ואני, בשביל שאני נמצא בתוכם אסתכל בדברי תורה ולא אהיה מתירא. אחר שאפרד מכם, לא אוכל להסתכל לבדי.

(דפו"י דף רס"ט ע"א)

בדרך, לאנהגא במלי דאורייתא, ולתקנא גרמיה בהו כמה דאצטריך, ולדברא גרמיה באורחוי דאורייתא. ומאי איהו. כמה דיעקב. לדורון. לקרבא. לצלותא. וצלותא בעי לצלאה למאריה, ועילא מנהון מלי דאורייתא.

קעב) ובשכבך, לדברא גרמיה בדחילו דמאריה, בקדושה, בענוה דלא שיתכח חציף לקבליה דמאריה. ובקומך, למיהב תושבחן למאריה דאתיב נשמתיה. דהא בכמה חיובין אשתכח קמי מאריה, וקביה עביד עמיה חסד, ואתיב לה ת לגופיה. ה) וקשרתם לאות על ידכה. הא אוקמוה, על יד כהה, ודא הוא שמאלא. ובספרא דאגדתא אמר, על יד כ"ה. כד"א ו) כ"ה יהיה זרעך.

קעג) וחברייא יתבי דרומא אוקמוה ברזא דלהון, ארבע בתי דתפלין א כהאי גוונא. קדש לי כל בכור סתם, לקבל כתרא עלאה דכלא. והיה כי יביאך, לקבל חכמה. שמע ישראל ואהבת, לקבל בינה. והיה לקבל חסד. לבתר כלילן כלהו בדוועא שמאלא, דאקרי עז. וכתיב, ז) ובזרוע עזו. ואין עז, אלא תורה, ואין עז, אלא תפלין.

קעד) ומלין לא מתישבן לגבן. מ"ט. בגין דכתרא עלאה הוא כליל כלא, ב דלאו הוא בחושבנא. ועוד, והיה * כי יביאך ביציאת מצרים תלייא, ההוא אתר דאשתכח ביה חירו לעבדין, ועל דא לא מתתקנן בארחייהו. ואנן מחכמה

חלופי גרסאות

ת לגופא. א בגוונא אחרא. ב ולא ולא גרסינן הוא.

מסורת הוהר

ה) תרומה ריז אות תרסב. פנחס רמח צ"ס. תק"ה קסו ט"ג ש"ה. ו) (בראשית טו) לך קי צ"א. ז) (ישעיה סב) ויצא ג צ"ג.

ארבע בתי דתפלין

קעג) וחברייא יתבי דרומא וכו' : והחברים יושבי הדרום העמידו בסודות שלהם, ארבעה בתים של התפלין באפן זה. קדש לי כל בכור, בכור סתם הוא כנגד כתר עליון על הכל. שהוא נקרא בכור. והיה כי יביאך, הוא כנגד חכמה. שמע ישראל ואהבת, הוא כנגד בינה. והיה אם שמוע, הוא כנגד חסד. אח"כ כלולים כולם בתפלין אשר בזרוע שמאל, הנקרא עז, שכתוב, ובזרוע עזו. ואין עז אלא תורה. ואין עז אלא תפלין.

הסולם

קעד) ומלין לא מתישבן וכו' : והדברים אינם מיושבים אצלנו. מה הטעם. הוא משום שהכתר העליון כולל הכל, והוא אינו בחשבון. של ד' הפרשיות. ועוד. והיה כי יביאך, תלויה ביציאת מצרים, שהוא אותו מקום שנמצא בו חירות לעבדים, דהיינו בינה, ועל כן אין דרכם של חברינו יושבי הדרום מתוקן. אלא אנו מתחילים מחכמה, שקדש לי כל בכור

הוא

מאמר

ולא יטיל אימה יתרה בתוך ביתו. וכל מעשיו בבית יהיו בדרך תקון. ובלכתך בדרך, להתנהג בדברי תורה. ויתקן עצמו בהם כמו שצריך. ולהנהיג עצמו בדרך התורה. ומה הוא כמו שהתנהג יעקב בדרך, בג' דברים. לדורון, ולתפלה ולמלחמה. ותפלה צריך להתפלל לאדונו, אבל דברי תורה, הם חשובים מתפלה.

קעב) ובשכבך, לדברא גרמיה וכו' : ובשכבך, פירושו, לנהוג עצמו ביראת אדונו, בקדושה, בענוה, שלא יהיה עז פנים לפני אדונו. ובקומך, היינו לתת תשבחות לאדונו, שהשיב נשמתו. כי בכמה עונות הוא נמצא לפני אדונו, והקביה עשה עמו חסד והשיב נשמתו לגופו. וקשרתם לאות על ידכה, הרי העמידו על יד כהה, שזו היא יד שמאל, שהיא כהה וחלושה מיד ימין. ובספר אגדה אמר, ידכה, היינו על יד כהה. שהיא המלכות הנקראת כהה. כש"א. כה יהיה זרעך.

(דפו"י דף רס"ט ע"א * דף רס"ט ע"ב)

שריין, והכי הוא ג. וקב"ה נטיל לון, ד. ארבע לעילא, ארבע לתתא, ארבע באתר דמוחא. ארבע באתר דלבא שרייא. בגין דדא בדא אתקשר.

קעה) ובעי ב"ג לאתעטרא בהו, בגין דאיהו שמא קדישא עלאה. דכתיב, וראו כל עמי הארץ כי שם יי וגו'. וכל מאן דמתעטר בעטרא קדישא ה עלאה דא, אקרי מלך בארעא. וקב"ה מלך ברקיע. הה"ד ט. מלך אסור ברהטים. כמה דקב"ה מלך לעילא, הכי נמי הוא מלך לתתא. וכתבתם על מזוזות ביתך, בגין דיהוי בר נש שלים בכלא, וישתכח שלים בפקודי דמאריה, רשים לעילא, רשים לתתא, זכאה חולקהון דישראל.

קעו) פתח ר' אלעזר ואמר, תרי קראי אשכחנא, דאע"ג דכלא בחד דרגא תליין, לאו אינון מדרגא חד. חד קרא כתיב, כה אמר יי צבאות. וחד קרא כתיב, כה אמר יי אלהים. מה בין האי להאי. אלא בזמנא דכתיב כה אמר יי צבאות, כדין מלה אתיא ברחמי. ובזמנא דכתיב כה אמר יי אלהים, כדין מלה אתיא בדינא.

קעז) כה אמר יי צבאות, בגין דהאי כה, אתברכא מצדיק ומנצח והוד, דאקרי ז יי צבאות. וכדין, מלה באתבסמותא אתיאי, דהא מאתר דא קא אתיא. כה אמר יי אלהים, כדין האי כה ינקא מסטרא דדינא, מאתר דגבורה עלאה, ואוליפנא מאבא, דדינא הוא ברחמי, בגין דכתיב יי אלהים.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ח (דברים כח) צו כא צ"ב. ט (שיר ז) הקסה"ז ג דקב"ה. ד מוסיף וכן ארבע. ה ל"ג עלאה. ו מוסיף קפא צ"ב. י (חגי א). כ (ישעיה ו).

ארבע בתי דתפלין

הסולם

מאמר

במדרגא אחת תלוי, עכ"ז אינם ממדרגה אחת. מקרא אחד כתוב, כה אמר הויה צבאות. ומקרא אחד כתוב כה אמר הויה אלקים. מה בין זה לזה. ומשיב, אלא בזמן שכתוב, כה אמר הויה צבאות, או הדבר בא ברחמים. ובזמן שכתוב, כה אמר הויה אלקים, או הדבר בא בדין.

הוא חכמה, ולא כתר, וכך הוא. והקב"ה, שהוא ז"א, מניח אותם התפלין. ארבעה פרשיות הם למעלה, וארבעה למטה. ומפרש, ארבעה הם במקום המוח. דהיינו שהם ארבעה מוחין דז"א. ארבעה הם במקום שהלב שורה, שהוא המלכות. משום שזה נקשר בזה. שז"א נקשר במלכות. קעה) ובעי ב"ג לאתעטרא וכו': וצריך האדם להתעטר בהם. משום שהם שם הקדוש העליון, דהיינו הויה, שכתוב, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וגו'. וכל מי שמתעטר בעטרה הקדושה העליונה הזו, נקרא מלך בארץ. והקב"ה מלך ברקיע. ז"ש מלך אסור ברהטים. כמו שהקב"ה הוא מלך למעלה, הוא גם כן מלך למטה, וכתבתם על מזוזות ביתך, היינו כדי שהאדם יהיה שלם בכל, ויהיה שלם במצות אדונו, רשום למעלה רשום למטה. אשרי חלקם של ישראל.

קעז) כה אמר ה' וגו': ומפרש הדברים. בכתוב, כה אמר הויה צבאות, הוא משום שבה הויה, שהוא מלכות, מתברכת מן צדיק, שהוא יסוד, ומנצח והוד הנקראים ה' צבאות. ואז הדבר בא בהמתקה, כי ממקום זה בא מיסוד. והכתוב, כה אמר ה' אלקים, אז כה הוא שהיא מלכות, יונקת מצד הדין, ממקום גבורה עליונה, דהיינו גבורה דז"א, ולמדתי מאבי, שהדין הוא ברחמים, משום שכתוב, הויה אלקים. שהויה הוא רחמים ואלקים הוא דין.

דהא

קעו) פתח ר' אלעזר וכו': פתח ר"א ואמר, ב' כתובים מצאתי, ואע"פ שהכל (דפו"י דף רס"ט ע"ב)

קעח) דהא אלהים גבורה הוא בכל אתר, אדני, גבורה תתאה היא בכל אתר. ועל דא אשתמודען מלי מפומא דנביאה, והוא הוה מתכוין למימר מלה מאתריה. וכדין הוה ידעי אלין בני מהימנותא, מאן אתר תלייא מלתא.

קעט) פתח רבי אחא ואמר (2) אורו מרוז אמר מלאך יי' וגו'. ת"ח, האי קרא רזא הוא ברזין עלאין. בשעתא דמלכא קדישא מסר ביתיה בידא דמטרוניתא כל זיינין ורומחין ובליסטראות דיליה אפקיד בידהא, וכל אינון מגיחי קרבא דיליה אפקיד עמה. הה"ד, (3) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל, והא אוקמוה, (4) וכד אגח קב"ה קרבא, (5) באינון גבורין מגיחי קרבא דקארמן. אגה, ואינון אקרון מלומדי מלחמה.

קפ) כתיב (6) מן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא וגו'. ותנן, בהאי שעתא דאתנדיבו ישראל לגלאה רשימא קדישא בבשרהון, (7) כדין (8) האי חרב נוקמת נקם ברית, כנש כל חילא דיליה, וכל זיינין, וכל אינון מגיחי קרבא, לאגחא קרבא עמיה (9) דסיסרא. וכוכבייא הוה אושדין גורא מלעילא. ואמר רבי שמעון, כל כוכב וכוכב אית ליה שמא בלחודוי, וכלהו בשמהן אקרון.

קפא) אמר לון קב"ה, אתעתדו לנקמא נוקמא דבני. תרי נוקמי אנא זמין לאתפרעא מנייהו, חד נוקמא דשית מאה רתיכין דאזויף ליה לרברבא דמצראי, בגין לאגחא קרבא בהו בישראל, דכתיב (10) ויקח שש מאות רכב בחור

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(2) (שופטים ה). (3) (שיר ג) ב"א שמג צ"ג. (4) (שופטים ה) ויקהל כד צ"ת. (5) (שמות יד) בשלח טז צ"ר. (6) (שופטים ה) ויקהל כד צ"ת. (7) (שמות יד) בשלח טז צ"ר. (8) (שופטים ה) ויקהל כד צ"ת. (9) (שמות יד) בשלח טז צ"ר. (10) (שופטים ה) ויקהל כד צ"ת.

אורו מרוז

הסולם

מאמר

כלול מעשר וכשעושה הקב"ה מלחמה עושה באלו הגבורים עושי מלחמה שאמרנו. והם נקראים מלומדי מלחמה.

קפ) כתיב מן שמים וגו': כתוב מן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם וגו'. ולמדנו באותה שעה שהתנדבו ישראל לגלות רושם הקדוש של מ"כה בבשרם, אז אותה החרב הנוקמת נקם ברית, שהיא המלכות, אספה כל הצבאות שלה וכל כלי זיין וכל אלו עושי מלחמה, לעשות מלחמה עם סיסרא. והכוכבים היו שופכים אש מלמעלה. ואמר ר' שמעון כל כוכב וכוכב יש לו שם בפני עצמו, כמ"ש וכולם בשמות יקרא.

קפא) אמר לון קב"ה וכו': אמר להם הקב"ה אל הכוכבים, הכינו עצמכם לנקום מסיסרא נקמת בני. ב' נקמות אני עתיד להפרע מהם, נקמה א', על שש מאות רכב שהשאיל

קעח) דהא אלקים גבורה וכו': כי אלקים הוא בכל מקום גבורה. אדני, הוא בכל מקום גבורה תחתונה. ועל כן ניכרים הדברים מפי הנביא על פי השם שהזכיר, מאיזו מדרגה הוא מתנבא, שהוא היה מתכוין לומר דבר ממקומו. ואז היו יודעים בני האמונה, מאיזה מקום תלוי הדבר.

מאמר אורו מרוז

קעט) פתח ר' אחא וכו': פ"א ואמר, אורו מרוז אמר מלאך ה' וגו'. בוא וראה מקרא זה סוד הוא בסודות עליונים. בשעה שהמלך הקדוש מסר ביתו ליד המלכה, כל כלי זיין ורמחים ומרגמות שלו, הפקיד בידיה. וכל אלו עושי מלחמה שלו הפקיד עמה. ז"ש, הנה מטתו שלשלמה, שה"ס המלכות, ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. וכבר העמידוהו. שה"ס חג"ת נה"י מצד הגבורה, שכל אחד (דפו"י דף רס"ט ע"ב)

וכל רכב מצרים. וחד נוקמא דבני, דעאקו להו עד השתא. ובגין כך אתדנו בתרין דינין, חד במיאי, וחד באשא. במיאי, דכתיב (ט) נחל קישון גרפם. באשא, דכתיב הכוכבים ממסלותם.

קפב) ובאינון ככבייא, אית ככבא חד דלא אתא להווא נוקמא, ואתלטיא לעלמין, דכד שארי לאנהרא, אתאן שאר ככבייא ובלעין ליה, ולכל סיעתא דיליה, ואתאבידו כלהו כחדא. כד"א, אורו מרוז אמר מלאך יי. וכי רשות אית למלאכא בהאי. אלא נ דא הוא מלאך, דכתיב (ו) ביה (ז) ויסע מלאך האלהים והעולך לפני מחנה ישראל. ודא הוא דכל קרבין דיליה אינון.

קפג) * כי לא באו לעזרת יי, כד נפקו ישראל ממצרים. לעזרת יי בגבורים, באינון ששים גבורים כד אזדמנו קרבא עם סיסרא. ודא מלאך, * רזא דכל דינין וכל קרבין דמלכא ברשותיה. ועל דא אמר, מלאך יי. ודא הוא דכתיב, (ח) המלאך הגואל אותי וגו', (ט) והא אוקמוה חבריא. ודא זמינא למהוי עלאה ויקירא לזמנא דאתי. ובדא יתרבי שמא קדישא. ובדא זמין קב"ה לאתפרעא (י) מעמין עכו"ם. ועל דא כתיב, (יא) והתגדלתי והתקדשתי וגו'. אזלו עד דמטו לגביה דר"ש, כיון דחמא לון, אמר ר"ש הא שכינתא הכא, ודאי צריכין אנן למחזק טיבו לאנפי שכינתא.

קפד) פתח ואמר (יב) הן עוד היום גדול וגו'. האי קרא אוקמוה, דכד

מסורת החר

חלופי גרסאות

(ט) (שופטים ה) בשלח מה צ"ג. (פ) (שמות יד) נח טו (שופטים ה) בשלח מה צ"ג. (פ) (שמות יד) נח טו צ"ב. (ז) (בראשית מח) נח טו צ"א. (ח) (יחזקאל לח) שמות לג צ"ב. (ט) (בראשית כט) ד"ח לה ס"א ש"י מח ס"א ש"י.

מאמר

הסולם

אורו מרוז

לעזרת ה'. היינו כשיצאו ישראל ממצרים, לעזרת ח' בגבורים, היינו באלו ששים גבורים שנזדמנו להלחם עם סיסרא. דהיינו ששים גבורים שסביב מטתו שלשלמה (כנ"ל אות קע"ט) ומלאך זה הוא סוד שכל הדינין וכל המלחמות של המלך הם ברשותו. ועל זה אמר מלאך ה'. וזה הוא שכתוב, המלאך הגואל אותי וגו' דהיינו המלכות. וכבר העמידו החברים. ומלאך זה עתיד להיות עליון ויקר לעתיד לבא. ובוה יתגדל השם הקדוש, ובמלאך זה עתיד הקב"ה להפיע מעמים עכו"ם. ועל זה כתוב, והתגדלתי והתקדשתי וגו'. הלכו עד שהגיעו לר"ש. כיון שראה אותם, א"ר שמעון השכינה היא כאן. ודאי צריכים אנו להחזיק טובה לפני השכינה.

שהשאל לשרי מצרים, כדי שיעשו מלחמה בישראל. שכתוב, ויקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים. ועוד נקמה של בני, על שהצירו להם עד עתה. ומשום זה נדונו בב' דינים א' במים וא' באש. במים, כי כתוב, נחל קישון גרפם. באש, שכתוב הפסלים ממסלותם.

קפב) ובאינון כוכבייא אית וכו': ובאלו הכוכבים היה כוכב אחד שלא בא לאותה הנקמה, ונתקלל לעולם, אשר כשמתחיל להאיר באים שאר הכוכבים ובלעיים אותו ואת כל המחנה שלו ונאבדים כולם כאחד. כש"א אורו מרוז אמר מלאך ה'. שזאל, וכי יש לו רשות למלאך בזה. שיקלל למי ומשיב, אלא זה מלאך שכתוב בו, ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה ישראל. וזה הוא שכל המלחמות הן שלו. דהיינו המלכות.

מאמר הן עוד היום גדול קפד) פתח ואמר הן וגו': פו"א. הן עוד היום גדול וגו'. מקרא זה העמידו, כשישראל יתעוררו

קפג) כי לא באו וגו': כי לא באו (דפו"י דף רס"ט ע"ב *) דף ר"ע ע"א

ישראל יתעורר תשובה לקמי קב"ה, בזכו אורייתא יתובון לארעא קדישא, ויתכנשון מן גלותא. דהא ודאי יומא חד יהא גלותא לישראל, ולא יתיר. הה"ד, (ט) נתנני שוממה כל היום דוה. ואי לא יתובון, קב"ה אמר, הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה בלא זכו ובלא עובדין דכשרן. אבל אסותא חד לכו, השקו הצאן, אשתדלו באורייתא, דאתשקיו מימי אורייתא, ולכו רעו, לאתר דנייחא לאתר טבא וכסופא דאחסנתיכון.

קפה) ד"א הן עוד היום גדול, דא הוא יום דאקרי (ח) יום מהומה ומבוסה ומבוכה, די בההוא יום אתחריב בי מקדשא, ונפלו ישראל בגלותא. וּבגין עובדין בישין, ההוא יומא אתמשך ואתרבי, הה"ד הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה, בגין דאינון משכין ליה לההוא יומא. השקו הצאן, כמה דאתמר במלי דאורייתא, דהא בזכותא דאורייתא יפקון ישראל מן גלותא. קפו) ישראל מאי קא ר אמרי. ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים, עד דיתכנשו כל שאר יומין עלאין, וגללו את האבן, ויגדרון לההוא דינא קשיא דההוא יומא דשלטא על פי הבאר, ואשתכחת ההיא בא"ר בגלותא עמנא. וכד אתגלייא האי בא"ר, וההוא אבן לא שלטא עליה, מיד והשקינו הצאן. קפז) וזמין קב"ה בסוף יומיאי, לאהדרא לישראל לארעא קדישא,

חלופי גרסאות

ז ומן קדם. ר מירי.

מסורת הזהר

ט) (איכה א) וירא קלב צ"ב. ת) (ישעיה כב) ויחי קכב צ"ג. ז"ח צא ט"א שי"א.

הן עוד היום גדול

הסולם

מאמר

שלמדנו, דהיינו בדברי תורה, כי בזכות התורה יצאו ישראל מן הגלות.

קפו) ישראל מה קא אמרי וכו': ישראל מה הם אומרים. היינו, ויאמרו, לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים, היינו עד אשר יאספו כל שאר הימים העליונים, דהיינו הספירות הקדושות, וגללו את האבן, וגללו דין קשה ההוא שבאותו יום השולט על פי הבאר, שמשוטט זה, גמצאת הבאר, שהיא המלכות, עמנו בגלות. וכשתתגלה הבאר ההיא ואותה אבן, שהיא דין הקשה, לא תשלוט עליה, מיד והשקינו הצאן.

קפז) וזמין קב"ה בסוף וכו': ועתיד הקב"ה באחרית הימים להחזיר את ישראל לארץ הקדושה, ולקבצם מן הגלות. ומה הוא סוף הימים. היינו אותה שהיא אחרית הימים, דהיינו מלכות, שהיא סוף כל הספירות, הנק' ימים. באחרית הימים הזה סובלים ישראל גלות. ז"ש, בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים. וכתוב, וקראת אתכם הרעה באחרית

יתעוררו בתשובה לפני הקב"ה, בזכות התורה ישובו לארץ הקדושה, ויתקבצו מן הגלות. כי ודאי יום אחד תהיה גלות לישראל ולא יותר, דהיינו יומו של הקב"ה שהוא אלף שנים, והיינו אלף החמישי, ז"ש נתנני שוממה כל היום דוה. ואם לא ישובו אז יאמר הקב"ה, הן עוד היום גדול, לא עת האסף המקנה, בלא זכות ובלי מעשים טובים. אבל רפואה אחת יש לכם, השקו הצאן, עסקו בתורה, שתהיינה נשקות מימי התורה, ולכו רעו, ותלכו, למקום המנוחה, למקום טוב וחמדה של נחלתכם.

קפה) ד"א הן עוד וגו': פירוש אחר. הן עוד היום גדול, זה היום שנקרא יום מהומה ומבוסה ומבוכה, אשר ביום ההוא נחרב בית המקדש וישראל נפלו בגלות. ומשום המעשים הרעים שעושים ישראל, יום ההוא נמשך ומתגדל. ז"ש, הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה, משום שהם מאריכים ליום ההוא של הגלות. השקו הצאן, הוא כמו (דס"י דף ר"ע ע"א)

ולאכנשא לון מגלותא. ומאן אינון סוף יומייה ההוא דהיא אחרית הימים. בהאי אחרית הימים, ישראל סבלו גלותא. ההי' (א) בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים, וכתוב (ב) וקראת אתכם הרעה באחרית הימים. ת באחרית הימים דייקא, ודא היא כנסת ישראל בגלותא. ועם אחרית הימים דא, קבילו עונשא בגלותא. ובדא ב יעביד קב'ה נוקמין לישראל תדירא, ההי' (ג) אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים. ובכל אתר דא היא, וקב'ה זמין לאתבא לה לאתרהא, ההי' (ד) והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית יי וגו' ודא הוא יום.

קפח) ומדשארי צל למעבד בשירותא דיומא אחרא, כמה בזמנא דאתחריב מקדשא הוה, ונטה צל למיעל, ההי' (ה) אוי לנו כי פנה היום כי

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

א) (דברים ד) כי תשא ס צ"ע. ב) (שם לא) ח"ב רפה: ג) (במדבר כד) ח"ג קצד. וו: ריב. ד) (ישעיה ב) ויחי כו צ"ד. ה) (ירמיה ו) חיי שרה עה צ"ג. ש ויהיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה והיה באחרית הימים וליג בצר לך וגו' וליג וקראת אתכם וגו'. ת ליג באחרית הימים. א והיא וליג ודא. ב עביד.

הן עוד היום גדול

הסולם

מאמר

פירוש. כבר נתבאר במקומות הרבה, שכל השלמות באה מכה היחוד של קו ימין עם קו שמאל, שאז גם המלכות הנמשכת מקו שמאל, מזדווגת עם ז"א, שהוא ימין. ומקבלת ממנו בשביל ישראל כל טוב. וכן כל החורבן בא. מצד פרוד קו השמאל מן קו הימין. שאז גם המלכות נפרדת מן ז"א, שהפרוד הזה נבחן לשכינתא בגלותא. גם נודע שאין קו האמצעי יכול ליחד הימין ושמאל אלא ע"י שממעט הג"ר דשמאל בכח המסך דחירק שבו (כמ"ש לעיל לך י"ג ד"ה ונתבאר) ולפי"ז נמצא, כשהשמאל מתגבר ונפרד מימין, או יש בו גם הג"ר. וזה נבחן לבחינת יום, שאין בו צל, כי אין בו מיעוט. וכשהוא מיוחד עם הימין, שולט בו המסך דקו אמצעי הממעטו מג"ר ואין בו אלא ו"ק. ואז נבחן קו שמאל לבחינת יום וצל. כי בחינת ו"ק דחכמה המאירים עם החסדים שבימין ביחד, נבחן ליום. ובחינת מיעוט הג"ר שבו נבחן לצל, שפירושו העלם האור. ולפיכך בעת שעונות ישראל גרמו שיתגבר קו השמאל על הימין ויאיר בנפרד מימין, אז נחרב בית המקדש, שה"ס המלכות, כי מכה פרוד קו השמאל גם המלכות נפרדה מן ז"א שהוא ימין. ונבחן שאז נטה הצל להאסף ולעבור מן העולם. מטעם שאין צל בשמאל, אלא בשעה שמחובר עם הימין. ובשעה שהתחוננים ישובו בתשובה ויעלו מן לקו אמצעי שיחזור ויחד קו ימין עם קו השמאל

באחרית הימים. באחרית הימים הוא בדיוק, כי זו היא כנסת ישראל, שהיא המלכות, שהיא בגלות. ועם אחרית הימים זו, מקבלים עונש בגלות. ובו, יעשה הקדוש ברוך הוא נקמות לישראל תמיד, ז"ש, אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים. ובכל מקום שכתוב אחרית הימים, זו היא, דהיינו המלכות. והקב"ה עתיד להשיבה למקומה, וז"ש, והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' וגו'. וזו היא שנקראת יום. דהיינו יום האחרון. כי כל ספירה נקראת יום. קפח) ומדשארי צל למעבד וכר: ומשהתחיל הצל להעשות בתחילת יום האחר אחר אלף החמישי, כמו שבזמן שנחרב בית המקדש שהיה נטה הצל להאסף, כמש"א אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב, כלומר כמו שהחורבן היה בזמן שהתחיל הצל להאסף, כך תהיה הגאולה בזמן שיתחיל הצל לצאת. שבזמן שהיה, יום וצל, הוא סוף הגלות. ושיעור של צל הזה, הוא שש קמצין, וחצי קמצין היא מדה שנקראת קמצא, שהוא מדה גדלו של אדם, איש בין אנשים, כלומר של אדם בינוני. וזכרון של סוד זה בין החברים. הוא בכתוב, כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ. כי תמול אנחנו, היינו בגלות. ולא היינו יודעים, כי צל ימינו עלי ארץ, דהיינו שהקב"ה רוצה להשרות אותם צל יום, עלי ארץ.

(דפו"י דף ר"ע ע"א)

ינטו צללי ערב. יום וצל, הוא סוף גלותא. ושיעורא דהאי צל, שית קמצין ופלגא. ובגודל דמשחא דבר נש, גבר בין גוברין. ודוכרנא דהאי רזא דבין חבריאי, דכתיב (א) כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ. כי תמול אנחנו בגלותא, ולא הוינא ידעי כי צל ימינו עלי ארץ, לאשראה לון קב"ה עלי ארץ.

קפט) זכאה חולקיה, מאן דחמי ליה, וזכאה חולקיה מאן דלא חמי ליה. ווי למאן דידומן כד יתבע אריא רברבא, לאתחברא לנוקביה. כל שכן בשעתא דידווגן כחדא, על ההיא שעתא כתיב, (ב) אריה שאג מי לא יירא וגו'. קצ) ת"ח, בקדמיתא כתיב, (ג) שאג ישאג על נוהו. ובהוא זמנא כד

מסורת זוהר

(א) (איוב ח) וירא יד צ"ג. (ז) (עמוס ג) שמות פ צ"ת. (ח) (ירמיה כה) ויקהל ז צ"ע.

הן עוד היום גדול

הסולם

מאמר

באורך (לעיל בראשית ב' דף קנ"ח ד"ה בארבעין).

ווי"ש, ושיעורא דחאי צל, שית קמצין ופלגא, כי הצל הזה להיותו בא ממלכות דמפתחא אינו מתפשט בכל הפרצוף דמלכות, אלא עד החצי של מלכות דמלכות, ונמצא שאין בה אלא שש ספירות וחצי ספירה. ובגודל דמשחא דבר נש וכו', וזהו מדת גדלו של אדם בינוני. כלומר שהאדם נמשך מן הצל הזה שבמלכות דמפתחא, ע"כ גם בו אין יותר משש ספירות וחצי, כמו במלכות העליונה. ווי"ש כי תמול אנחנו, בגלותא, ולא הוינא ידעי כי צל ימינו עלי ארץ לאשראה לון קב"ה עלי ארץ. כי תמול אנחנו, דהיינו, כשהיינו בגלות לא ידענו, שכל המשך הגלות הוא, משום שהקב"ה רוצה להשרות, צל, ימינו, עלי ארץ, דהיינו שישמשו יחד. צל, על הג"ר דחכמה, וימינו, על ר"ק דחכמה שבחסדים. ואם היינו יודעים זה היינו יכולים למהר הגאולה. כי יום וצל, הוא סוף גלותא, כנ"ל.

קפט) זכאה חולקיה מאן כו': אשרי חלקו מי שרואה אותו, את המשיח, ואשרי חלקו מי שלא ראה אותו. אוי למי שידומן בעת שיתבע אריה הגדול להתחבר בנוקביה. כל שכן בשעה שידווגו יחד, דהיינו ז"א ומלכות בעת הגאולה. על שעה היא כתוב, אריה שאג מי לא יירא וגו'.

קצ) ת"ח בקדמיתא כתיב וכו': בוא וראה בתחילה כתוב שאג ישאג על נוהו. וזהו בגלות, ובאותו זמן כשיצא ז"א, לקבל בת זוגו

השמאל, אז תהיה הגאולה, דהיינו שהשכינה תצא מן הגלות, ותחזור להודווג עם ז"א. אבל אז יתעלמו ג"ר דקו שמאל, מכח המסך דחירק שבקו האמצעי. ונמצא שיום וצל יהיו משמשים בקו השמאל. וזה שמשמיענו זוהר, שכמו שהחורבן היה מחמת ביטול הצל, שהיה יום בלי צל, כנ"ל. כך הגאולה לא תהיה אלא אם כן הצל יחזור ויתחדש, וישמשו יחד, יום וצל.

ווי"ש ומדשאריו צל למעבר בשרותא דיומא אחרא, דהיינו שיחזור ויתחדש הצל, באותו הזמן, כמה בזמנא דאתחריב מקרשא, הוה, ונפח צל למיעל, דהיינו כמו שנטה הצל לעבור מן העולם בשעת חורבן בית המקדש, כן יחזור ויתחדש הצל בתחילת יום האחר שהוא אלף הששי, ויהיה יום וצל, שישמשו אור מצד הוי"ק דחכמה בחסדים, וצל מצד הג"ר דחכמה הנעלמים, הוא סוף גלותא, אז תלך ותסתיים הגלות, ותתחיל הגאולה, שהיא יחוד ז"א ומלכות.

ונודע שמיעוט הג"ר בא מכה מסך דחירק הממותק בבינה, הנקרא מפתחא. כי אז אפשר שיאירו הוי"ק דחכמה בחסדים (כמ"ש) לעיל לך י"ג ד"ה ונתבאר, ע"ש) גם נודע שמסך הזה דמלכות הממותקת בבינה, אינו מאיר בכל ז' ספירות חג"ת נהי"מ של המלכות, אלא בשש ספירות וחצי ספירה, כי במלכות של מלכות דמלכות אינה מאירה אלא חצי ספירה עד החוזה, ומחזה ולמטה חסרה. כי המפתחא היא בחינת ט"ר, ולא עצם המלכות ע"כ נפסקת בחזה דמלכות כמ"ש זה (דפו"י דף ר"ע ע"א)

יפוק לקבלא לבת זוגו, כדין אריה שאג מי לא יירא יי' אלהים דבר מי לא ינבא.
 בההיא שעתא כתיב, (ט) **ושב יי' אלהיך את שבותך וגו',** ושב מאי הוא. אלא
 קביה שב כנסת ישראל מגלותא, ושב צדיק לאזדוגא * (באתריה. כדין כתיב,
 י. אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.

קצא) מתניתין, לכון בני נשא, מארי דחכמתא, מארי דסכלתנו, קלא
קרי. מאן מנכון דאתחכם, וידע, בשעתא דרישא חיוורא, אתקין רישא, רשימא
מעילא לתתא, ומתתא לעילא. אתקין סטר צפון, [ח] בעטורא דקונאריתא, ביה
רשים עומקא דתהומא עלאה, דסליק ונחית בגוויה. נחית חד דרגא טמירא,
באלף וחמש מאה רשימין, דאלף וחמש מאה עלמין.

מסורת הזוהר

(ט) (דברים ל) וירא קנז צ"ב. י) (תהלים קמ) ב"ב רכז צ"ה.

דרך אמת [ח] בעטרה של היסוד אבן השתיה שבו רשום עומק התהום עלים כמבואר.

מראש האצילות עד תתה"מ

הסולם

מאמר

ובה מאריך מעט לבאר ג' הקוין שבה. אתקין,
 פירושו קו האמצעי דבינה, שהוא המתקן את
 הקוין ימין ושמאל ומיחדם זה בזה והחכמה
 שבשמאל מתלבשת בחסדים שבימין, וז"ש
 אתקין סטר צפון, שקו האמצעי התקין קו
 השמאל. בעטורא דקונאריתא שיתעטר
 באגם מים דהיינו ברוב החסדים שבקו ימין,
 ביה, היינו בתקון זה דקו האמצעי, רשים
 עומקא דתהומא עלאה, שרשם שיעור
 ההעלם, המכונה עומק, אשר בבינה, הנקראת
 תהומא עלאה, והוא תקו, דסליק שאור קו
 השמאל יאיר ממטה למעלה. ונחית, ואור קו
 הימין יאיר ממעלה למטה. (כנ"ל ב"א דף
 ט' ד"ה מחזקת). בגוויה, היינו בתוך הבינה.
 ואחר שביאר הבינה בג' קוין שבה מתחיל
 לבאר את ז"א. וז"ש נחית חד דרגא טמירא,
 שירד מאור הבינה מדרגה אחת נסתרת, שהיא
 ז"א שהחכמה שבו נסתרת ונעלמת. באלף
 וחמש מאה רשימין, היינו חכמה וחסד דדעת
 שהם רשומים בו"א. דאלף וחמש מאה
 עלמין, היינו בינה וגבורה דדעת שהם נעלמים
 בו ואינם מאירים, להיותם בחינת השמאל
 דראש, ששם הארת החכמה הנעלמת בו"א,
 שהוא מאיר בחסדים בלבד, שה"ס חכמה וחסד
 שבימין הראש, ונמצא שהימין שהוא חכמה
 וחסד שבדעת רשומים בו ומאירים, והשמאל,
 שהוא בינה וגבורה דדעת הם בבחינת עלמין,
 דהיינו שנעלמים, ומה שמכנה אותם במספר
 אלף וחמש מאות, הוא שזה מורה על קו וחצי
 שבראש. כי ג' קוין שבראש הנקראים חב"ד
 הם

זוגו, מלכות, אז נאמר, אריה שאג מי לא יירא
 ה' אלקים דבר מי לא ינבא. בשעה ההיא
 כתוב, ושב ה' אלקיך את שבותך וגו'. מהו
 ושב. ומשיב, אלא הקב"ה שב את כנסת
 ישראל, מן הגלות, ושב צדיק להתחבר במקומו.
 אז כתוב, אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים
 את פניך.

מאמר מראש האצילות עד תתה"מ

קצא) מתניתין, לכן בני וכו' : משנה.
לכם בני אדם, בעלי החכמה בעלי התבונה.
קול קורא. מי מכם שהחכים ויודע, בשעה
שראש הלבן שהוא כתר, התקין ראש ב', שהוא
חכמה, הרשום ממעלה למטה וממטה למעלה,
התקין צד צפון, דהיינו קו שמאל שבבינה,
בעטרה של חפירת מים, בה רשם העומק של
תהום העליון, דהיינו עומק הבינה הנקראת
תהום העליון, העולה ויורד בתוכו. מדרגה
אחת נעלמת ירדה באלף ות"ק רשימות, ובאלף
ות"ק עולמות. קונאריתא הוא מלשון אריתא,
שפירושו אגם מים. כי על אגם מים מתרגם
אריתא (תהלים ק"ז ל"ה).

ביאור הדברים. המשנה מבארת לנו כאן
 ביאור מקיף כולל מראש האצילות עד תחית
 המתים בקיצור נמרץ. ותחילה מבאר, כתר
 חכמה בינה וז"א ומלכות דאצילות. וז"ש,
בשעתא דרישא חוורא שהוא הכתר דאצילות,
אתקין רישא רשימא מעילא לתתא
ומתתא לעילא, היינו החכמה דאצילות.
אתקין סטר צפון וכו' היינו הבינה דאצילות.

(דס"י דף ר"ע *) דף ר"ע ע"ב

קצב) ח תחותיה תטלל חד חיות ברא, וקרנין עשר לה. וארו עיינין כעייני אנשא לחיותא, ופום ממלל רברבן. כד , סלקא, אזלא ביממא, טמירא בליליא. כד נחתא, טמירא ביממא, ואזלא בליליא. כד נטלא, מזדעזען ארבע [ט] מגרופי דאחידן בידהא. ונטלין עמה שתין פולסין דנורא, כל חד חרבא שננא על יריכיה.

קצג) סליק ברעותא, ד לאפקא בר נש שליטא לתתא. אתקין בהאי חיותא חד, עפרא דקיקא, כליל מכלא. נשב ביה, אתפשט בד' סטרי עלמא. וד' פולסין אתגלגלו, חד לעילא, חד לתתא, חד לצפון, חד לדרום.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ג שלטא. ד לנפקא. ה חיוויא ; חויי.

כ (דניאל ד) וירא קטו צ"ג. ל (שם ז) תרומה קו צ"ה.

דרך אמת ט] וכו פולסי בארנו לעיל.

פראש האצילות עד תתח"מ

הסולם

מאמר

ב) כד נחתא, כשהיא יורדת לרשות עצמה, טמירא ביממא ואתגליא בליליא (כצ"ל) כי בחינתה עצמה היא חכמה, שביום היא נכללת בזווג ז"א, ומשפעת רק חסדים שהיא מדרגת ז"א, ובחינתה עצמה שהיא חכמה מתגלה בלילה. בסו"ה ותקם בעוד לילה וגו'. ג) כד נטלא, כשהמלכות נוסעת, בסוד ג' קוין שמקבלת מז"א בזה אחר זה בג' דוכתי, המכונים נסיעה, שאז מתגלה החכמה עם דינים קשים (כנ"ל בשלח ל"ט ד"ה וג' ע"ש) ומסבת הדינים שמתגלים עם החכמה, מזדעזען ארבע מגרופי דאחידן בידהא, שה"ס חו"ג תו"מ שבה. המזדעזעים מחמת הדינים. ונטלין עמה שתין פולסין דנורא, שה"ס חג"ת נה"י הכלולים בקו שמאל שמקבלת, שכל אחד מהם כלול מעשרה והם ששים. וה"ס הנה מטחו שלשלמה ששים גבורים סביב לה איש חרבו על ירכו מפחד בלילות. וז"ש, כל חד חרבא שננא על ירכיה. כי שתין פולסין דנורא ה"ס ששים גבורים. שהם שומרים מטח שלמה, שה"ס המלכות הנקראת מטה, ושומרים אותה בעת הארת החכמה, שהחיצונים לא יוכלו לינק ממנה. וחרב שנון, ה"ס הדינים הקשים. על ירכו, ה"ס היסוד, שמשם יוצאים ומתגלים.

הם במספר ג' אלפים. כי הספירות שבמוחין הם במספר אלף. ונמצא שקו וחצי הם אלף ות"ק. וקו הימין וחצי הימין של קו אמצעי, שהם חכמה וחסד דדעת, הם במספר אלף ות"ק. וכן קו שמאל וחצי השמאל דקו אמצעי, הם אלף ות"ק.

קצב) תחותיה תטלל חד וכו' : תחתיה דהיינו תחת ז"א, תטייל חית השדה אחת, דהיינו מלכות, ועשר קרנים לה, דהיינו עשרה אורות. כי קרן היא לשון זיו ואור, ויש עינים אל החיה כענין אדם. החכמה נקראת עינים. והמלכות ה"ס פני אדם, שאין החכמה מאירה רק בה, (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) וע"כ מיחס בה העינים, לעיני אדם. ופה מדבר גדולות. היינו שמשפעת מוחין דגדלות. כי דבור ה"ס השפעה. כשהיא עולה, הולכת ביום ונסתרת בלילה. כשהיא יורדת, היא נסתרת ביום והולכת בלילה. וכשהיא נוסעת, מזדעזעים ד' מגרופים שאוחות בידיה, ונוסעים עמה ששים שבטים של אש, כל אחד חרב שנונה על ירכו.

פירוש. כי נתבאר, שהחכמה נעלמת בז"א שהיא בו בסוד אלף ות"ק עלמין כנ"ל בדבור הסמוך. ומקום גילוי החכמה היא במלכות. כנ"ל, בסוד וארו עיינין כעייני אנשא לחיותא, ומשום זה יש במלכות ג' מדרגות, א) כד סלקא, כשהמלכות עולה ומזדווגת עם ז"א, והיא נכללת בו, שאז אזלא ביממא טמירא בליליא, שמבחינה זו היא הולכת ומשפעת ביום, ובלילה היא נסתרת, שאינה משפעת.

(דפו"י דף ר"ע ע"ב)

קצג) סליק ברעותא לאפקא וכו' : עלה ברצונו, להוציא אדם שליט למטה, והתקין בחיה האחת הזו, הנ"ל שהיא המלכות, עפר דק, כלול מכל הספירות, נשב בו, ונתפשט בארבע רוחות העולם, דהיינו שנתפשט לגוף, לארבע

קצד) אילנא חד רברבא ותקיף, אתחבר ואזדווג, בה בחד ז ענפא שפירא, דחזו חדוותא דכלא. כד"א, מ) יפה נוף משוש כל הארץ. ביה אזדווג, אפיקו חד רוחא טמירא, ומליא לההוא גבילו דעפרא, וקאים על רגלוי, ואמלכיה על כל עלמא, ושלטיה על כלא. הה"ד, ו) תמשילהו במעשי ידיך וגו'. אתפקיד על ההוא אילנא, ה) לא נטר פקודא, אתיב מלכא רוחיה לגביה, וההוא חיותא נטלא ליה.

קצה) כדין זמינין מנא אחרא, וקאים בינייהו. י) בקוטרא דגליפין בין מלאכין קדישין, ט) בטפסא דעטורין אתאחדן.

קצו) דרין בתראין, תפיסין בחובייהו. אשתליף רוחיהון מההוא מאנא דלבושא, לבתר אנניז בעפרא, בין רגבי נחלא. אתטמרו ואתגניזו בחד גרמא תקיף, דההוא י מאנא, יתבנון בקדמיתא, ויקומון חילין חילין תניינות, בארעא קדישא מתערין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

מ) (תהלים מח) ויצא מב צ"ג. ו) (שם ח) ת"ז תסט ו ביה. ז עופא. ח כ"ג הרמ"ק; לנטרא. ט בטופסרא; כיג: ת"ע קיט; בטפסר. י ממנא.

דרך אמת י] בקישור החקוקין בין מלאכים קדושים בציור העטרות נאחזים ור"ל שהם מתציירים שם בציור רוחני כעין המלאכים

מאמר

הסולם

מראש האצילות עד תחה"מ

את רוחו של אדם אליו, ואותה החיה, שהיא המלכות, לקחה את הרוח. מן האדם. גבילו פירושו עסה, מלשון גביל וספי ליה לתורא, (שבת קנ"ו).

קצה) כדין זמינין מנא וכו': או הכינו ז"א ומלכות, כלי אחרת, דהיינו גוף אחר, והאדם קם ביניהם בקשר של נפש רוח החקוקים בין מלאכים קדושים שנתאחדו בציור העטרות של המלאכים. פירושו, שמקודם החטא היה לו נר"ן מאצילות. וגוף מבחינת בריאה. ואחר שחטא ניתן לו גוף אחר, מעולם הזה. ונר"ן מבחינת המלאכים הקדושים.

קצו) דרין בתראין תפיסין וכו': הדורות שלאחריהם נתפשו בחטא שלהם דעצה"ד, ונגזרה עליהם מיתה, שלבסוף הרוח שלהם נשלף מכלי ולבוש ההוא שלהם, דהיינו הגוף, והגוף מת. ואח"כ נגזר בעפר בין רגבי נחל, שהוא הקבר, מלשון מתקו לו רגבי נחל (איוב כ"א ל"ג). וכל המתים נסתרו ונגנזו בעצם אחת חזקה שנשארה מהכלי ההוא, דהיינו עצם לוז שאינה נרקבת בקבר. ונקראת ג"כ בתואל הארמי. (כנ"ל תולדות אות נ"א בהסולס שנתבאר היטב) שיהיו נבנים ממנו בתחילה, ויקומו מחנות מחנות. ויתערו שנית בארץ ישראל

לארבע רוחות העולם. וד' חתיכות מן הגוף, נתגלגלו אחד למעלה, שהוא נצח. ואחד למטה, שהוא הוד. שה"ס הרגלים המכונים נו"ה. ואחד לצפון, שהוא יד שמאל, שה"ס גבורה. ואחד לדרום, שהוא יד ימין, שה"ס חסד.

עפר דיקי, ה"ס מלכות הנמתקת כל כך בבינה, עד שהמלכות הנקראת עפר, אינה נתפסת, ונחשבת כולה לבינה, ונקראת משום זה, עפר דיקי. שו"ס ויצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה וגו'. אדמה ה"ס הבינה המכונית אדום, עפר ה"ס המלכות, וה' צר את האדם בעפר הנלקח מן האדמה, שכולו בצורת אדמה, שהיא בינה. אלא שכלול מכל עשר ספירות. כנ"ל.

קצד) אילנא חד רברבא וכו': אילן אחד גדול וחזק, שהוא עץ החיים, דהיינו ז"א, נתחבר ונזדווג בענף יפה אחד, שהוא המלכות, שמראהו היא שמחת הכל. כש"א. יפה נוף משוש כל הארץ. בו נזדווג, והוציאו אחד נסתר, ומילא לאותה עיסת העפר, והאדם קם על רגליו. והמליכו על כל העולם והשליטו על כל. ז"ש, תמשילהו במעשי ידיך וגו'. נצטוה על אותו האילן, שהוא עץ הדעת, שלא לאכול ממנו. ולא שמר המצוה. השיב המלך (דברי"ד דף ר"ע ע"ב)

קצו) זמין קב"ה, למגבל ההוא עפרא קדמיתא, דההוא מאנא ממש. ולאעלא ביה גבילו דקיך כ] כהאי חמירא דעיסה. ומההוא גבילו דאיהו צחותא

דרך אמת כ] כשאור הזה שבעיסה..

מראש האצילות עד תתה"מ

הסולם

מאמר

ומשום זה עם אכילת עצה"ד נפלו למדרגת עץ הדעת טו"ר, ונגזרה המיתה על האדם והבאים אחריו. כי הגוף ירד לבחינת המלכות מבחינת עץ הדעת טוב ורע, שהם הכלים דנקודת המפתחא שהוא מקבל מן המלכות, והם נמשכים מו' ספירות שלה שכל אחת כלולה מעשר, והם ע' ספירות, שמהם נמשכים שבעים שנה לאדם. ובסופה של המלכות מתעוררת נקודת המנעולא, ולפיכך כשנקודה זו מתעוררת על האדם, תיכף פורחים ממנו אורות החיים והוא מת. ולפיכך אחר שבעים שנה מוכרח האדם למות, דהיינו בהגעת זמן גילוי המנעולא. אמנם אם לא זכה האדם, מתגלה עליו המנעולא גם מקודם שהשלים ע' שנותיו, שז"ס כרת ומיתה בידי שמים.

ו"ש, לא נפר פקודא אתיב מלכא רוחא לגביה, וכו', שאותו הרוח דאצילות, לקח ממנו הקב"ה, כד"ן זמין מנא אחרא, דהיינו הגוף מבחינת עץ הדעת טוב ורע. שיש בו אחיזה לקליפה, וע"כ אם זכי הא טוב לא זכי הא רע. והוא מוכרח למות אחר ע' שנה כנ"ל. וקאים בינייהו בקופרא דגליפין וכו', שתחת הרוח דאצילות, נתנו לו רוח ממקום המלאכים שבעולם היצירה. ד"ן בתראין תפיסין בחובייהו, שכל הדורות אחריו שיצאו ממנו נתפסו בעונם של אדם וחיה, שלהיותם צאצאיו, גם הם קבלו גוף מבחינת עץ הדעת טו"ר, ונגזרה המיתה גם עליהם. ו"ש, אשתליף רוחיהון מההוא מאנא, דלבושא, דהיינו שהרוח יוצא מהם לבסוף ומתים, לבתר אגניו בעפרא בין רגבי נחלא, דהיינו שנקבר בקבר.

ונודע, שכל העצמות נרקבות בקבר חוץ מעצם קשה אחת, שנקראת לזו, או בתואל הארמי. והוא מטעם המבואר לעיל (תולדות אות נ"א) דלית פביל טעמא דמוזנא, שפירושו, כי העצם הוזה היא מבחינת מנעולא, ששורשה גנוז במלכות כל ע' שנות חיים, ולפיכך אינה יכולה לקבל מוזנות. וגם אינה ראויה לקבל מוזנות, להיותה מבחינת מלכות המצומצמת שלא לקבל אור עליון כנ"ל. ולפיכך כל העצמות שהם מבחינת מפתחא וקבלו מוזנות מן המלכות, הנה בשעת מיתה, שנגלה שלא היו ראויות לקבל מוזנות, יש בהן אחיזה לקליפות

ישראל. דהיינו ע"י גלגול מחילות יבואו כולם לארץ ישראל. ושם תגמר שלמות תחיתם. קצו) זמין קב"ה למגבל וכו': ועתיד הקב"ה ללוש אותו העפר הקודם, של אותו הכלי, דהיינו הגוף הקודם לחטא עצה"ד, ממש. ולהכניס בו עיסה דקה מן הדקה, כשאור הזה שבעיסה, ומאותה העיסה, שהיא צחות שלמעלה, יתתקן ויתישר הכלי השלם, כעין שאמר הכתוב, ומעיין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים. משום שהנחל ההוא מרבה אהבה בעולם, וכשאותו המעיין הקדוש יצא ויכנס בו, בנחל השטים, אז יתתקן ויתישר, ולא יא בקלקולו כבתחילה.

פירושו, מתחילה נברא גופו של אדם מבחינת עולם הבריאה, שהוא בחינת בינה, ואע"פ שנאמר ויצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, ועפר הוא מלכות, אמנם מן האדמה כתוב, ואדמה, ה"ס בינה שנקראת אדום. דהיינו מלכות דבריאה, אשר מלכות זו היא כמו בינה, והעפר אשר שם אינו נתפש ואינו ניכר, וז"ש אתקין כהאי חיותא חד, שהתקין מבחינת מלכות, עפרא דקיכא, דהיינו כנ"ל שהיתה דקה מן הדקה עד שלא היתה נתפסת כלל. ולפיכך היה הגוף נצחי. שלא היתה בו שום אחיזה לקליפות. אבל אחר שחטא בעץ הדעת טוב ורע, נפל ממדרגתו ונבנה גופו מעולם הזה, שהוא נמשך מבחינת המלכות הנקראת ג"כ עץ הדעת טוב ורע. מטעם שיש בה ב' נקודות, מנעולא, ומפתחא, שמנעולא הוא בחינת מלכות דמדת הדין, הבלתי נמתקת בבניה, שעליה רובץ צמצום א' והמסך, שלא לקבל מאור העליון. ובחינת מפתחא, היא המלכות המעורבת וממותקת בבניה, שהיא ראויה לקבל כל האורות העליונים כמו הבינה. ומאלו ב' נקודות נבנית המלכות, וכן גופו של אדם. ואם אדם זוכה נגזרה דמנעולא ונקודה דמפתחא שולטת במלכות, ואז האדם ראוי לקבל כל האורות העליונים לפי מדרגתו. ואם האדם אינו זוכה, אז מתגלה בחינת המנעולא, ונגלה שהיא מלכות המצומצמת ואז פורחים כל האורות מן האדם. כמ"ש כל זה לעיל (בהקס"ז אות ק"ז) שע"כ נקראת המלכות עץ הדעת טוב, מטעם זכי הא טוב, לא זכי הא רע, כמו שבארנו. עש"ה.

(דמו"י דף ר"ע ע"ב)

דלעילא, יתתקן ז ויתישר מאנא דכשרא. כגוונא כ דאמר קרא, ^ט ומעין מבית יי יצא והשקה את נחל השטים. בגין דההוא נחל אסגי ז חביבותא בעלמא. וכד ההוא מעיינא קדישא, יפוק וייעול לגביה, כדין יתתקן ויתישר, ולא יהא ^ט בסורחניה כקדמיתא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (יואל ד) ת"ז תי"ד ל. ז"ח עח ט"ב של"ד. כ דא ול"ג דאמר קרא. ל זנותא. ט בסורחניה.

דרך אמת ז ויהיה מיושב ומתוקן בלבוש הגון ומתוקן ע"י גיבול דק כעפר הראשון שהיה האדם בו תחלה ודבריו מבוארים.

מאמר

הסולם

מראש האצילות עד תח"מ

ויתישר מאנא דכשרא, דהיינו שיקבל גמר תקונו.

ו"ש לעיל (פרשת אמור אות נ"א) שעתידיים המתים לעמוד במומם ואח"כ יתרפאו ויהיו שלמים בכל, ואז ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. שפירושו, שאע"פ שאחר גמר התקון מקבלת המנעולא כל תקונה, עכ"ז כיון שהמנעולא, ה"ס הרצון לקבל הגדול שהיתה במלכות דצמצום א', ע"כ אחר תקונו יש בו ג"כ מרצון לקבל ההוא, שמשם היו כל המומים שבגוף. כמ"ש הטעם לעיל בהקדמה שלי בחלק א' דף ל"ז אות כ"ח, ע"ש ואין להאריך כאן. וז"ש, כאן, וזמין קב"ה למגבל ההוא עפרא קדמיתא דההוא מאנא ממש, דהיינו עם כל המומים שהיה לו בגוף הראשון, מטעם שליטת הרצון לקבל. כי המנעולא הוא שורש השרשים לרצון לקבל הזה. ואח"כ ולאעלא ביה גבילו דקיק וכו'. שה"ס הבינה, כנ"ל, ומההוא גבילו וכו' יתתקן ויתישר מאנא דכשרא, שאז יתרפא מכל המומים.

ו"ש כגוונא דאמר קרא ומעין מבית ה' יצא, שה"ס הבינה, והשקה את נחל השטים, שה"ס הגופים שעמדו לתחיה, עם כל המומים שבהם, ולמה לא ריפא אותם מקודם התחיה, הוא, בגין דההוא נחל אסגי חביבותא בעלמא, כי הרצון לקבל הוה מרבה החביבות והתענוג, כי מדת התענוג היא לפי מדת הרצון לקבל, אלא שצריכים לישר אותו שיהיה מוגבל לקבל על מנת להשפיע, וזה נעשה ע"י הארות הבינה, דהיינו אותו גבילו דקיק הנ"ל. וז"ש וכד ההוא מעיינא קדישא יפוק וייעול לגביה, דהיינו הארות הבינה, כדין יתתקן ויתישר ולא יהא בסורחניה כקדמיתא, כי הרצון לקבל יתתקן ויתישר שתהיה קבלה על מנת להשפיע ואז לא יהיה הרצון לקבל מקולקל כמו בתחילה.

שבוה

לקליפות וצריכות להרקב. משא"כ אותה העצם שהיתה תמיד בבחינת מנעולא ולא קבלה שום מזונות ממלכות, אין לקליפות במה לאחוז בה. וע"כ אינה נרקבת בקבר (כמ"ש ש"ס).

ו"ש אתטמרו ואתגניזו, דהיינו שגנזים בקבר. בחד גרמא תקיף דההוא מאנא, דהיינו בעצם לו, יתבנון בקדמיתא ויקומו חילין חילין שזה יהיה בגמר התקון אחר שתתקן מלכות דצמצום א' והמלכות תהיה ראויה לקבל אור מבחינתה עצמה, דהיינו מבחינת מנעולא. הנה אז כל הגופים שמתו מחמת גילוי מנעולא, יקומו עתה לתחיה, כי עתה גם המנעולא ראוי לקבל אור. ומתחילה בעת שיקומו לתחיה, יבנה כל הגוף מכלים דמנעולא בלבד, להיותו ראוי אז לקבלת אור העליון, כמו הכלים דבינה. וז"ש בחד גרמא תקיף דההוא מאנא יתבנון בקדמיתא. אמנם עכ"ז, צריכים להמשכת קדושה מבינה. וע"כ כל המתים שיעמדו לתחיה, בכל מקום שהם, צריכים לבא לארץ ישראל, ושם מקבלים השלמה מן הבינה. וז"ש, תניינות, בארעא קדישא מתערין. כי שם הם מקבלים קדושתם האחרונה.

ומפרש סוד התחיה, ואומר וזמין קב"ה למגבל ההוא עפרא קדמיתא, דההוא מאנא ממש, שחזור הקב"ה ללוש עפר הראשון של האדם, של אותו הגוף ממש שמת, דהיינו מבנין הנמשך מעצם המנעולא שנשאר מאותו הגוף. ולאעלא ביה גבילו דקיק כהאי חמירא דעיפה, דהיינו שיכניס בו המסך דבינה עליונה, שישמש בבנין הגוף לחזקו ולהשלימו כמו שאור בעיסה. שזה נעשה בארץ ישראל כנ"ל. ומההוא גבילו דאיהו צחותא דלעילא, ומעיסה זו של הבינה שהיא צחות הבינה שלמעלה, יתתקן

(דפו"י דף ר"ע ע"ב)

קצח) ואינון דלא זכאן, יקומון לאתדנא בדינא דמלכא עלאה. הה"ד
 (ו) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון
 עולם. וכדין כתיב, (ז) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה
 עומדים לפני נאם יי' כן יעמוד זרעכם ושמכם. בילא"ו יילא"ו.

מסורת זוהר

(ח) (דניאל יב) גח עד צ"א. (ט) (ישעיה סו) הקסה"ז סב צ"ג.

מראש האצילות עד תחה"מ

הסולם

מאמר

שבזה הוא מתרפא מכל המומים שהיו בו. העליון. ז"ש ורבים מישני אדמת עפר יקיצו
 ולהבין היטב ענין הרצון לקבל, צריך שתעיין אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם.
 בהקדמה שלי הנ"ל (מאות א' עד כ"ט). ואז כתוב, כי כאשר השמים החדשים והארץ
 קצח) ואינון דלא זכאן וכו': ואלו החדשה אשר אני עושה עומדים לפני נאם ה'
 שאינם זוכים, יקומו להיות נדונים בדין מלך כן יעמוד זרעכם ושמכם. בילא"ו יילא"ו.
 (דפו"י דף ר"ע ע"ב)

סליק פרשת ואתחנן.